

BOSNA I HERCEGOVINA

БОСНА И ХЕРЦЕГОВИНА

SUD BOSNE I HERCEGOVINE
СУД БОСНЕ И ХЕРЦЕГОВИНЕ

Predmet br: S1 1 K 014788 24 Krž 2

Dana: 08.05.2024. godine

Apelaciono vijeće u sastavu: sudija Redžib Begić, predsjednik vijeća
sudija Staniša Gluhajić, član
sudija Amela Huskić, član

PREDMET TUŽILAŠTVA BOSNE I HERCEGOVINE
protiv optuženih
SAVE TEPIĆA, DUŠKA VUJIČIĆA, DUŠKA MAKSIMOVIĆA I ILIJE KURUŠIĆA

DRUGOSTEPENA PRESUDA

Tužilac Tužilaštva Bosne i Hercegovine:

Mersudin Pružan

Branilac optuženog Save Tepića:

Advokat Nebojša Pantić

Branilac optuženog Duška Vujičića:

Advokat Jasminka Jovišević

Branilac optuženog Duška Maksimovića:

Advokat Branko Gudalo

Branilac optuženog Ilije Kurušića:

Advokat Zoran Kisin

SADRŽAJ

IZREKA PRESUDE	4
OBRAZLOŽENJE	4
I. TOK POSTUPKA	4
A. PRVOSTEPENA PRESUDA.....	4
B. ŽALBE, ODGOVORI I SJEDNICA APELACIONOG VIJEĆA	6
II. OPĆA RAZMATRANJA	9
III. BITNE POVREDE ODREDAVA KRIVIČNOG POSTUPKA.....	10
A. STANDARDI ODLUČIVANJA PO ŽALBI	10
1. BITNA POVREDA ODREDAVA KRIVIČNOG POSTUPKA IZ ČLANA 297. STAV	
1. TAČKA D) ZKP BIH	11
(a) Žalbeni navodi	11
(b) Odluka Apelacionog vijeća	11
2. BITNA POVREDA ODREDAVA KRIVIČNOG POSTUPKA IZ ČLANA 297. STAV	
1. TAČKA I) ZKP BIH	12
(a) Žalbeni navodi	12
(b) Odluka Apelacionog vijeća	14
3. BITNA POVREDA ODREDAVA KRIVIČNOG POSTUPKA IZ ČLANA 297. STAV	
1. TAČKA J) ZKP BIH	16
(a) Žalbeni navodi	16
(b) Odluka Apelacionog vijeća	16
4. BITNA POVREDA ODREDAVA KRIVIČNOG POSTUPKA IZ ČLANA 297. STAV	
1. TAČKA K) ZKP BIH	18
(a) Žalbeni navodi	18
(b) Odluka Apelacionog vijeća	18
5. BITNA POVREDA ODREDAVA KRIVIČNOG POSTUPKA IZ ČLANA 297. STAV	
2. ZKP BIH.....	21
(a) Žalbeni navodi	21
(b) Odluka Apelacionog vijeća	24
IV. POGREŠNO ILI NEPOTPUNO UTVRĐENO ČINJENIČNO STANJE	

A. STANDARDI ODLUČIVANJA PO ŽALBI	28
B. ŽALBENI NAVODI	29
C. ODLUKA APELACIONOG VIJEĆA.....	52
V. POVREDA KRIVIČNOG ZAKONA	63
A. STANDARDI ZA ODLUČIVANJE PO ŽALBI	63
B. ŽALBENI NAVODI.....	63
C. ODLUKA APELACIONOG VIJEĆA.....	65
VI. ODLUKA O KRIVIČNOPRAVNOJ SANKCIJI.....	70
A. STANDARDI ODLUČIVANJA PO ŽALBI	70
B. ŽALBENI NAVODI.....	71
C. ODLUKA APELACIONOG VIJEĆA	73

U I M E B O S N E I H E R C E G O V I N E !

Sud Bosne i Hercegovine, u vijeću Apelacionog odjeljenja, sastavljenom od sudija Redžiba Begića, kao predsjednika vijeća, te Staniše Gluhajića i Amele Huskić, kao članova vijeća, uz sudjelovanje pravne savjetnice Neire Tatlić, u svojstvu zapisničara, u krivičnom predmetu protiv optuženog Save Tepića i drugih, zbog krivičnog djela Zločini protiv čovječnosti iz člana 172. Krivičnog zakona Bosne i Hercegovine, a povodom žalbi Tužilaštva Bosne i Hercegovine, braniteljice optuženog Duška Vujičića, advokata Jasminke Jovišević i branioca optuženog Duška Maksimovića, advokata Branka Gudala, izjavljenim protiv presude Suda BiH, broj S1 1 K 014788 14 Krl od 29.9.2023. godine, nakon održane javne sjednice vijeća, dana 08.05.2024. godine, u prisustvu tužioca Tužilaštva Bosne i Hercegovine, Mersudina Pružana, te optuženog Duška Vujičića i njegovog branioca, advokata Jasminke Jovišević, kao i braniloca optuženog Save Tepića, advokata Nebojše Pantića, te branioca optuženog Ilije Kurušića, advokata Zorana Kisina, a u odsustvu uredno obaviještenih optuženih Save Tepića i Ilije Kurušića, na osnovu člana 310. stav 1. u vezi sa članom 313. Zakona o krivičnom postupku Bosne i Hercegovine, donio je sljedeću:

P R E S U D U

Odbijaju se, kao neosnovane, žalba Tužilaštva Bosne i Hercegovine i žalbe branilaca optuženih Duška Vujičića i Duška Maksimovića, te **potvrđuje** presuda Suda Bosne i Hercegovine, broj S1 1 K 014788 14 Krl od 29.9.2023. godine.

O B R A Z L O Ž E N J E

I. TOK POSTUPKA

A. PRVOSTEPENA PRESUDA

1. Prvostepenom presudom Suda Bosne i Hercegovine (u daljem tekstu: Sud BiH),

broj S1 1 K 014788 14 Kri od 29.9.2023. godine, optuženi Duško Vujičić i Duško Maksimović oglašeni su krivim za izvršenje krivičnog djela Ratni zločin protiv civilnog stanovništva iz člana 142. stav 1. Krivičnog zakona Socijalističke Federativne Republike Jugoslavije (KZ SFRJ) u vezi sa članom 22. istog zakona, te je optuženi Duško Vujičić osuđen na kaznu zatvora u trajanju od 6 (šest) godina, a optuženi Duško Maksimović na kaznu zatvora u trajanju od 1 (jedne) godine i 6 (šest) mjeseci.

2. U skladu sa odredbom člana 50. stav 1. KZ SFRJ, odlučeno je da se optuženima ima u izrečenu kaznu uračunati vrijeme lišenja slobode, i to u odnosu na optuženog Duška Maksimovića lišenje slobode, odnosno privremeno zadržavanje u periodu od 04.12.2013. godine do 05.12.2013. godine u krivičnom predmetu Suda BiH koji se tada vodio pod brojem: S1 1 K 013413 13 Krn, u skladu sa rješenjem Suda BiH broj: S1 1 K 013413 13 Krn od 05.12.2013. godine, a u odnosu na optuženog Duška Vujičića lišenje slobode, odnosno privremeno zadržavanje u periodu od 04.12.2013. godine do 06.12.2013. godine, a u krivičnom predmetu Suda BiH koji se tada vodio pod brojem: S1 1 K 013413 13 Krn u skladu s rješenjem Suda BiH broj S1 1 K 013413 13 Krn od 05.12.2013. godine, kao i vrijeme provedeno u pritvoru po rješenju Suda BiH broj: S1 1 K 014788 14 Kri od 29.09.2023. godine.

3. Na osnovu člana 188. stav 4. Zakona o krivičnom postupku Bosne i Hercegovine (u daljem tekstu: ZKP BiH), odlučeno je da se optuženi oslobađaju dužnosti naknade troškova krivičnog postupka.

4. Takođe, na osnovu odredbe člana 198. stav 2. ZKP BiH, oštećeni su sa imovinskopравnim zahtjevima upućeni na parnicu.

5. Istom presudom, a na osnovu odredbe člana 284. tačka c) ZKP BiH, optuženi Savo Tepić i Ilija Kurušić su u cijelosti oslobođeni od optužbe, dok su optuženi Duško Vujičić i Duško Maksimović oslobođeni od optužbe za pojedine tačke optužnice, da su počinili krivično djelo Zločini protiv čovječnosti člana 172. stav 1. tačka h) KZ BiH, kao što je precizirano izrekom presude.

6. Optuženi Savo Tepić, Duško Vujičić, Duško Maksimović i Ilija Kurušić su u skladu sa odredbom člana 189. stav 1. ZKP BiH, oslobođeni dužnosti naknade troškova, tako da isti padaju na teret budžetskih sredstava.

7. Na osnovu odredbe člana 198. stav 3. ZKP BiH, oštećeni su sa imovinskopравnim

zahtjevima upućeni na parnicu.

B. ŽALBE, ODGOVORI I SJEDNICA APELACIONOG VIJEĆA

8. Protiv ove presude žalbu je izjavilo Tužilaštvo Bosne i Hercegovine (u daljem tekstu: tužilaštvo), zbog bitne povrede odredaba krivičnog postupka, iz člana 297. stav 2. ZKP BiH, povrede krivičnog zakona iz člana 298. tačka d) ZKP BiH, pogrešno i nepotpuno utvrđenog činjeničnog stanja, iz člana 299. stav 1. i stav 2. ZKP BiH, te odluke o krivičnopravnoj sankciji iz člana 300. stav 1. ZKP BiH, sa prijedlogom da vijeće Apelacionog odjeljenja Suda BiH (u daljem tekstu: Apelaciono vijeće) žalbu uvaži, te na osnovu odredbe člana 310. stav 1. u vezi sa članom 315. stav 1. tačke a) i b) ZKP BiH rješenjem potpuno ukine pobijanu presudu i odredi održavanje pretresa pred vijećem, iz razloga što postoji bitna povreda odredaba krivičnog postupka, kao i iz razloga jer je potrebno ponoviti u prvostepenom postupku izvedene dokaze usljed kojih je činjenično stanje pogrešno i nepotpuno utvrđeno; ili da na osnovu člana 310. i 314. ZKP BiH preinači prvostepenu presudu u odluci o kazni optuženim Dušku Vujičiću i Dušku Maksimoviću, te im izrekne strožiju kaznu, pravilno primjenjujući KZ BiH umjesto pogrešno primijenjenog KZ SFRJ.

9. Advokati optuženih Nebojša Pantić, Jasminka Jovišević, Branko Gudalo i Zoran Kisin su dostavili odgovore na žalbu tužilaštva, sa prijedlogom da Apelaciono vijeće žalbu tužilaštva u cijelosti odbije kao neosnovanu.

10. Branilac optuženog Duška Vujičića, advokat Jasminka Jovišević, je takođe blagovremeno izjavila žalbu, zbog: bitne povrede odredaba krivičnog postupka, povrede krivičnog zakona, pogrešno i nepotpuno utvrđenog činjeničnog stanja, te odluke o krivičnopravnoj sankciji, sa prijedlogom da se žalba uvaži, pobijana presuda preinači tako da se optuženi Duško Vujičić oslobodi od optužbe ili preinači u dijelu presude koji se odnosi na odluku o kazni, tako da se optuženom izrekne blaža kazna, te da mu se na osnovu člana 314. stav 2. ZKP BiH u vezi sa članom 138. stav 1. i 2. ZKP BiH ukine pritvor, ili alternativno, da se žalba uvaži, pobijana presuda u osuđujućem dijelu protiv kojeg je izjavljena žalba ukine i odredi održavanje pretresa ili istu djelimično ukine, te da se u smislu člana 315. stav 3. ZKP BiH prema optuženom ukine pritvor.

11. I branilac optuženog Duška Maksimovića, advokat Branko Gudalo, je takođe blagovremeno izjavio žalbu, zbog: bitne povrede odredaba krivičnog postupka, povrede krivičnog zakona, pogrešno i nepotpuno utvrđenog činjeničnog stanja, te odluke o

krivičnopravnoj sankciji, sa prijedlogom Apelacionom vijeću da uvaži žalbu branioca, te ukine prvostepenu presudu u njenom osuđujućem dijelu ili da istu preinači i optuženog u cijelosti oslobodi od optužbe.

12. Tužilaštvo je dostavilo odgovore na navedene žalbe branilaca optuženih Duška Vujičića i Duška Maksimovića, u kojima predlaže da se iste odbiju kao neosnovane.

13. Apelaciono vijeće je, dana 08.05.2024. godine, održalo javnu sjednicu, u skladu sa članom 304. ZKP BiH. Navedeni član u stavu 4. propisuje da nedolazak stranaka i branioca koji su uredno obaviješteni ne sprečava održavanje sjednice vijeća, pa je u skladu s tom odredbom i održana sjednica, s obzirom da uredno obaviješteni optuženi Savo Tepić i Ilija Kurušić, nisu pristupili istoj.

14. Tužilaštvo je na sjednici istaklo da ostaje u cijelosti kod navoda i prijedloga iz žalbe, gdje je sve detaljno obrazloženo, te je u pogledu bitnih povreda tužilac dodao da primjećuje praksu suprotnu procesnom zakonu, odnosno članu 281. istog, te ukazuje da sud treba dokaze savjesno cijiniti pojedinačno i u međusobnoj povezanosti. S tim u vezi je naglasio da se primjenjuje praksa još iz perioda kada su pred ovim Sudom sudili sudije stranci, kada su primjenjivali praksu haškog tribunala, da se ne moraju cijiniti svi dokazi nego samo odlučni za presuđenje. Tužilac je dalje istakao za sve tačke optužbe u odnosu na optuženog Savu Tepića, da su u pogledu znanja i svijesti optuženog izvedeni brojni dokazi. Pri tome je dodao da su u svemu učestvovali aktivni i rezervni policajci, da su vršili ubistva i zatvaranje civila. Takođe smatra da sud ne cijeni adekvatno ni materijalnu dokumentaciju. Za optuženog Savu Tepića smatra da je *de iure* i *de facto* bio nadređeni milicajcima, da im je izdavao naređenja, koja ako se ne poštuju povlače za sobom disciplinsku odgovornost. Stoga smatra da je dokazana komandna odgovornost optuženog Tepića. Istakao je i to da je optuženi Tepić bio aktivni član SDS i da je zbog toga postavljen na funkciju načelnika SJB. Prema stavu tužioca, nisu pravilno cijinjani dokazi, a da jesu zasigurno bi bila donijeta drugačija odluka. Shodno tome presuda ne sadrži razloge o odlučnim činjenicama, te je tužilac predložio da se u potpunosti ukine pobijana pesuda. Kada je u pitanju povreda krivičnog zakona, tužilac ukazuje da sud nesporno utvrđuje širok i sistematičan napad na području opštine Kotor Varoši, a prema mišljenju tužioca nesporno je da je Tepić svo vrijeme bio načelnik SJB, te da su počinjena krivična djela od strane optuženih, međutim sud nije našao vezu optuženih sa napadom. Tužilac je istakao da je optuženom Dušku Vujičiću stavljeno na teret preko trideset radnji, da je aktivni učesnik svega što se događalo i da ništa ne bi uspio da

nije bio dio širokog i sistematičnog napada. Prema stavu tužioca i optuženi Maksimović je takođe bio dio tog napada. Iz navedenih razloga, tužilac je predložio da se ukine presuda u osuđujućem dijelu ili da se žalba tužilaštva uvaži i presuda preinači i primijeni KZ BiH. Nadalje, tužilac smatra da je propuštanjem da savjesno ocijeni dokaze sud pogrešno i nepotpuno utvrdio činjenično stanje. U tom pogledu je dodao da se sve dešavalo u centru grada, da je Kotor Varoš malo mjesto i da svi sve znaju, te je naveo dokaze iz kojih proizilazi odnos nadređeni – podređeni. Tužilac je u pogledu krivičnopravne sankcije istakao da su nepravilno primijenjene odredbe KZ SFRJ, jer sud nije vodio računa o svrsi kažnjavanja, te nije dovoljno cijenio sve otežavajuće okolnosti, pogrešno je cijenio olakšavajuće okolnosti, pogrešno ih je ocijenio kao osobito olakšavajuće okolnosti, te stoga predlaže da se prema optuženim ispravno izreknu strožije kazne.

15. Branilac optuženog Save Tepića je istakao da ostaje kod pismenog odgovora na žalbu tužilaštva, te da je ovakav način iznošenja žalbe tužilaštva neuobičajen. U tom pogledu, branilac smatra da je analiza dokaza od strane tužioca slobodna, odnosno pogrešna interpretacija dokaza, koja ne odgovara stanju spisa. Stoga predlaže da sud žalbu tužilaštva odbije kao neosnovanu.

16. Braniteljica optuženog Duška Vujičića je ukratko odgovorila na žalbu tužilaštva i istakla da u cijelosti ostaje kod svih navoda pismenog odgovora na žalbu tužioca, te da je iznenađena da tužilac na ovakav način izlaže žalbu i pokušava da opravda ono što tužilaštvo nije uradilo kada je moralo da uradi. Smatra da je Sud postupao u skladu sa zakonom. Braniteljica je dodala da se tužilac nije žalio za dio optužnice gdje se optuženi teretio za ubistva. Takođe smatra da nema dokaza da se poveže uloga optuženog Save Tepića u odnosu na izvršene i neizvršene nedozvoljene radnje. Pored toga ističe da je policijskom stanicom upravljala specijalna policija iz Banja Luke i vojska. Braniteljica akcentira da je tužilac samo od aktivnih policajaca optužio Duška Vujičića. Na kraju je dodala da u cijelosti ostaje kod izjavljene žalbe na prvostepenu presudu, a optuženi Duško Vujičić se u svemu saglasio sa navodima braniteljice i nije imao ništa da doda.

17. Nadalje, branilac optuženog Duška Maksimovića je prije svega istakao da ostaje kod odgovora da se žalba tužilaštva odbije kao neosnovana u cijelosti. Takođe ostaje kod žalbe u cijelosti i dodaje da se sve radnje za koje je optuženi osuđen odnose na jedan dan 25.06.1992. godine kada mu je brat teško ranjen, što je emotivno pogodilo optuženog. Branilac se pita da li je moguće da za jedan dan optuženi počini toliko

radnji za koje je osuđen? Branilac smatra da optuženi nije mogao fizički biti prisutan na svim inkriminiranim mjestima. Navođenje NN lica u činjeničnom opisu je, prema stavu branioca, neutvrđena odlučna činjenica u odnosu na ovog optuženog. Dalje navodi da nema u odnosu na optuženog Maksimovića materijalnih dokaza, nego da se sve temelji na iskazima svjedoka bošnjačke nacionalnosti koji sadrže određene kontradiktornosti. Pri tome je naglasio da je optuženi Maksimović bio rezervni policajac, te da nije učinio nijednu radnju kao ratni zločin. Stoga, predlaže da se oslobodi od optužbe.

18. Takođe i branilac optuženog Ilije Kurušića ostaje u cijelosti kod pismenog odgovora na žalbu tužilaštva. Samo je dodao da je Sud pravilno i potpuno utvrdio činjenično stanje, pravilno primijenio krivični zakon, te predlaže da se žalba tužioca odbije kao neosnovana.

19. Nakon što je ispitalo pobijanu presudu u granicama istaknutih žalbenih navoda, u skladu sa odredbom člana 306. ZKP BiH, Apelaciono vijeće je donijelo odluku kao u izreci, iz sljedećih razloga:

II. OPĆA RAZMATRANJA

20. Prije obrazloženja za svaki istaknuti žalbeni prigovor, Apelaciono vijeće napominje da je obaveza žalioaca da u skladu sa odredbom iz člana 295. stav 1. tačke b) i c) ZKP BiH, u žalbi navede kako pravni osnov za pobijanje presude, tako i obrazloženje kojim potkrepljuje osnovanost istaknutog prigovora.

21. Budući da Apelaciono vijeće na osnovu odredbe iz člana 306. ZKP BiH presudu ispituje samo u granicama žalbenih navoda, obaveza je podnosioca žalbe da žalbu sastavi tako da ista može poslužiti kao osnova za ispitivanje presude.

22. U tom smislu, podnosilac žalbe mora konkretizovati žalbene osnove iz kojih pobija presudu, precizirati koji dio presude, dokaz ili postupak Suda osporava, te navesti jasno i argumentovano obrazloženje kojim će potkrijepiti istaknuti prigovor.

23. Samo paušalno označavanje žalbenih osnova, jednako kao i ukazivanje na navodne nepravilnosti u toku prvostepenog postupka bez preciziranja na koji žalbeni osnov se podnosilac žalbe poziva, nije valjana osnova za ispitivanje prvostepene presude.

24. Bitno je također napomenuti da drugostepena presuda predstavlja odluku

koja je donesena u žalbenom postupku i kada je u pitanju njeno obrazloženje dovoljno je da se u njoj upućuje, odnosno da ona sadrži slaganje sa tvrđenjima i ocjenama nižestepenog suda u tom smislu da žalbeni sud u obrazloženju svoje odluke ukazuje na prihvatljivost stavova i ocjena nižeg suda, odnosno njegovih utvrđenja sa kojima se slaže (*vidi Evropski sud, Garcia Ruiz protiv Španije, 1999-I, 31 EHRR 589 GC*). To znači da nije neophodno potrebno odgovoriti i obrazložiti svaki žalbeni navod, već je dovoljno da je žalbeni sud razmotrio osnovna pitanja koja žalbe osporavaju i koja su od odlučujućeg značaja u donošenju konačne odluke o postojanju krivičnog djela i krivične odgovornosti (*vidi Ustavni sud, odluke br. U 62/01 od 5. aprila 2002. godine i AP 352/04 od 23. marta 2005. godine*).

III. BITNE POVREDE ODREDABA KRIVIČNOG POSTUPKA

A. STANDARDI ODLUČIVANJA PO ŽALBI

25. U skladu sa članom 296. ZKP BiH, presuda se može pobijati zbog bitnih povreda odredaba krivičnog postupka. Bitne povrede odredaba krivičnog postupka definisane su članom 297. ZKP BiH.

26. S obzirom na težinu i značaj počinjenih povreda postupka, ZKP BiH pravi razliku između onih povreda koje, ako se utvrdi da postoje, stvaraju neoborivu pretpostavku da su negativno uticale na valjanost izrečene presude (apsolutno bitne povrede) i povreda kod kojih se, u svakom konkretnom slučaju, ostavlja na ocjenu sudu da li je ustanovljena povreda postupka imala ili mogla imati negativan utjecaj na valjanost presude (relativno bitne povrede).

27. Apsolutno bitne povrede ZKP BiH taksativno su nabrojane u tačkama a) do k) stava 1. člana 297. ZKP BiH.

28. Ukoliko bi Apelaciono vijeće našlo da postoji neka od bitnih povreda odredaba krivičnog postupka, obavezno je da, u skladu sa odredbom iz člana 315. stav 1. tačka a) ZKP BiH, ukine prvostepenu presudu, izuzev u slučajevima iz člana 314. stav 1. ZKP BiH.

29. Za razliku od apsolutnih, relativno bitne povrede nisu taksativno pobrojane u zakonu, već postoje u slučaju kada sud u toku glavnog pretresa ili prilikom donošenja presude, nije primjenio ili je nepravilno primjenio koju odredbu zakona o krivičnom postupku, ali samo ukoliko je to bilo ili je moglo biti od utjecaja na zakonito i pravilno

donošenje presude.

30. U odnosu na navode da je povreda načela krivičnog postupka mogla imati negativan utjecaj na donošenje zakonite i pravilne presude, nije dovoljno da podnosilac žalbe jednostavno tvrdi da se procesna povreda *hipotetički* mogla negativno odraziti na donošenje zakonite i pravilne presude, već će žalbeno vijeće zaključiti da se povreda načela krivičnog postupka desila samo ako podnosilac žalbe pokaže da je ona materijalne prirode i da se ne može zaključiti da navedena povreda nije negativno utjecala na donošenje zakonite i pravilne presude. Naime, kada žalbeno vijeće smatra da je donesena zakonita i pravilna presuda bez obzira na povredu postupka takve prirode, žalbeno vijeće će zaključiti da član 297. stav 2. ZKP BiH nije prekršen.

1. BITNA POVREDA ODREĐABA KRIVIČNOG POSTUPKA IZ ČLANA 297. STAV 1. TAČKA D) ZKP BIH

(a) Žalbeni navodi

31. **Odbrana optuženog Duška Vujičića** ukazuje na ovu bitnu povredu iz razloga što Sud nije primijenio ili je nepravilno primijenio pravila ZKP BiH na štetu optuženog Duška Vujičića, čime je došlo i do povrede prava garantovanih međunarodnim aktima. Ova povreda, kako se navodi u žalbi, opisana je i u dijelu žalbe koji se odnosi na bitnu povredu odredaba krivičnog postupka iz člana 297. stav 1. tačke i) i k) ZKP BiH.

32. **Branilac optuženog Duška Maksimovića** ukazuje da je Sud prihvatio sve navode i dokaze koje je predložilo tužilaštvo, ali da nije prihvatilo dokaze odbrane, čime je povrijeđeno pravo na odbranu optuženog Duška Maksimovića.

(b) Odluka Apelacionog vijeća

33. Odredba člana 297. stav 1. tačka d) ZKP BiH propisuje da će bitna povreda odredaba krivičnog postupka postojati u slučaju ako je povrijeđeno pravo na odbranu optuženog. Ovo podrazumijeva da nisu primijenjena ili su nepravilno primijenjena pravila postupka na štetu optuženog na način da mu je uskraćeno pravo na odbranu.

34. Prije svega, Apelaciono vijeće smatra da svaka povreda procesne norme na štetu optuženog ima značenje da je povrijeđeno njegovo pravo na odbranu zagarantovano kako odredbama ZKP BiH, tako i međunarodnim aktima, te je u tom smislu razmotrilo žalbene prigovore branilaca, kako bi ispitalo da li je došlo do povrede prava optuženih na pravično suđenje i prava na odbranu.

35. U tom smislu, ovo Vijeće nalazi da se prvostepeno vijeće prilikom vođenja glavnog pretresa, kao i pri ocjeni dokaza, rukovodilo principom zakonitosti i potrebom da niko nevin ne bude osuđen, te da se učinitelju krivičnog djela izrekne krivičnopravna sankcija pod uslovima propisanim krivičnim zakonom.

36. Apelaciono vijeće prije svega ističe da sud ima ovlaštenje da ne provede sve predložene dokaze, ali mora navesti razloge odbijanja istih. Samo odbijanje provođenja nekog dokaza ne predstavlja bitnu povredu odredaba krivičnog postupka, jer u zakonu nije propisano da je sud dužan provesti svaki predloženi dokaz. Naime, odredbom člana 263. stav 2. ZKP BiH propisano je da sudija, odnosno predsjednik vijeća, ukoliko zaključi da okolnosti koje stranka ili branilac želi dokazati nemaju značaja za predmet ili da je ponuđeni dokaz nepotreban, odbit će izvođenje takvog dokaza. U tom smislu, predsjednik vijeća ima obavezu i ovlaštenje da upravlja glavnim pretresom što obuhvata i otklanjanje svega što odugovlači postupak. Dakle, odbijanje dokaznog prijedloga stranaka i branilaca nije povreda procesnih odredaba. Povreda bi mogla postojati ukoliko bi stranke i branilac bili onemogućeni da uopšte istaknu svoje dokazne prijedloge, što ovdje nije slučaj.

37. Apelaciono vijeće ističe da sud ima pravo da odluči koji dokazi su relevantni za predmetni krivični postupak, odnosno koji bi dokazi doprinijeli utvrđivanju istine u konkretnom slučaju, te da ih prihvati, kao i da ne provede sve predložene dokaze ukoliko isti nemaju značaja za predmet ili su nepotrebni.

38. Slijedom navedenog Apelaciono vijeće nalazi da u svojoj žalbi osim subjektivnog uvjerenja odbrane da bi predloženi dokazi utjecali na odluku suda, odbrana ne obrazlaže svoje argumente činjenično, nego vrši puko ponavljanje razloga koji su bili neuspješni tokom glavnog pretresa.

39. Apelaciono vijeće neće na ovom mjestu davati detaljnije obrazloženje u pogledu povrede prava na odbranu, s obzirom da branioci u žalbama ne razdvajaju ovu povredu od drugih bitnih povreda odredaba krivičnog postupka, te će Vijeće u nastavku teksta dati detaljnije obrazloženje na navedene žalbene navode.

2. BITNA POVREDA ODREDABA KRIVIČNOG POSTUPKA IZ ČLANA 297. STAV 1. TAČKA I) ZKP BIH

(a) Žalbeni navodi

40. **Odbrana optužnog Duška Vujičića** smatra da Sud u odnosu na

tačku 12. pobijane presude, istu zasniva na čitanju izjave svjedoka Mesuda Čauša, što odbrana smatra pogrešnim, jer nisu bili ispunjeni svi zakonski uslovi za čitanje iskaza ovog svjedoka, jer nije bilo isključeno svjedočenje ovog svjedoka putem video linka, a uz to Sud ne dopušta odbrani da svjedoka ispita putem video linka. Potom branilac citira odredbu člana 273. stav 2. i 1. ZKP BiH, pa zatim navodi da je Sud smatrao svjedočenje Mesuda Čauša jako bitnim, navodi razloge zbog kojih poklanja vjeru pročitanoj iskazu i odbija sve prigovore odbrane u pogledu ovog svjedoka. Odbrana smatra da je pobijana presuda zasnovana na nezakonitom dokazu, odnosno dokazu koji je pribavljen bitnom povredom odredaba člana 262., 272. stav 1. i 273. stav 2. ZKP BiH, kako je određeno i članom 10. stav 2. ZKP BiH.

41. Pored toga, odbrana smatra da je osnovan prigovor u vezi sa Jasminom Čauš, koja je postupala kao prevodilac pred MKSJ, ali nije utvrđeno da li je ista u rodbinskoj vezi sa svjedokom i da li je zaista ona ovlaštena prevodilac u smislu člana 8. ZKP BiH. Odbrana ukazuje na to da je čitanjem iskaza prekršeno pravo optuženog propisano Ustavom Bosne i Hercegovine i međunarodnim ugovorima koje je potpisala i ratificirala Bosna i Hercegovina, što znači da provođenje dokaza mora biti lišeno svake proizvoljnosti.

42. Nadalje, odbrana prigovara na zakonitost materijalnih dokaza od T-21 do T-111, od T-75 do T-211, od T-223 do T-225, od T-269 do T-270, T-313, T-317, T-319, T-321, zbog autentičnosti, odnosno njihove ovjere i zbog nejasnoće načina pribavljanja istih, a kako tužilac nije na glavnom pretresu objasnio na koji je način dostavio iste navedeni dokazi, prema stavu odbrane, ne mogu biti dokazi na kojima će se zasnovati sudska odluka.

43. Uz to, Sud zasniva presudu i na tri pročitana zapisnika o saslušanju svjedoka KV-13, iako je odbrana prigovorila na zakonitost istih, jer su sačinjeni od strane istog lica koje je uzimalo izjavu i bilo zapisničar, a Sud ne smatra da je to povreda procesnih odredbi, a nije ni naznačeno da je zapisnik pročitao jer nije bilo zapisničara, što je u suprotnosti sa članom 154. stav 1. ZKP BiH. Navod Suda da saslušanje svjedoka ne predstavlja povredu procesnih odredbi samo zato što je svjedok poučen i upozoren u skladu sa zakonskim odredbama, neosnovan je ako se uzme u obzir odredba člana 151. stav 2. ZKP BiH, pa su prema mišljenju branioca iskazi svjedoka KV-13 nezakoniti dokazi.

(b) Odluka Apelacionog vijeća

44. Član 297. stav 1. tačka i) ZKP BiH propisuje da bitna povreda odredaba krivičnog postupka postoji ako se presuda zasniva na dokazu na kome se po odredbama ZKP BiH ne može zasnivati. Naime, prema navedenoj zakonskoj odredbi dovoljno je da bude korišten nevaljani dokaz za donošenje presude, pa da se izvede zaključak o tome, da je učinjena bitna povreda odredaba krivičnog postupka iz ove tačke.

45. Treba imati u vidu da nema posebnih formalnih pravila za ocjenu zakonitosti pojedinih, tačno određenih dokaza, nego Sud, u smislu člana 10. ZKP BiH, cijeni zakonitost svakog pojedinačnog dokaza prema okolnostima konkretnog slučaja.

46. Da je prvostepeni sud upravo vodio računa o prigovorima branioca sa glavnog pretresa i iz završne riječi, te iste cijenio i dao svoje mišljenje o njima u presudi, jasno se vidi iz obrazloženja pobijane presude, gdje se u pogledu prigovora zakonitosti navodi da je na osnovu odredbe člana 273. stav 2. ZKP BiH prihvatio prijedlog da se kao dokazi tužilaštva pročitaju izjave svjedoka, između ostalih i Mesuda Čauša. Naime, svjedok Čauš je prema nalazu i mišljenju vještaka Muhameda Ahmića takvog zdravstvenog stanja i životne dobi da nije u mogućnosti da doputuje iz Australije radi pristupanja Sudu i svjedočenja, ali vještak nije isključio mogućnost svjedočenja putem video konferencije, na čemu je insistirala odbrana tokom glavnog pretresa i u žalbi. S obzirom na navedeno, Apelaciono vijeće nalazi da je prvostepeno vijeće pravilno zaključilo da je neposredno svjedočenje ovog svjedoka iz objektivnih razloga nemoguće, te je omogućilo suprotnoj strani da navede pitanja koja bi postavila svjedoku da je neposredno saslušan, čime je ispoštovano pravo na unakrsno ispitivanje, te nije bilo nužno potrebno da se organizuje video konferencija sa Australijom, što bi zasigurno utjecalo i na odugovlačenje postupka.

47. Osim toga, prvostepeno vijeće u pogledu ovog svjedoka pravilno cijeni da je braniteljica Jovišević u završnoj riječi prigovorila pročitanoj izjavi ovog svjedoka datoj pred MKSJ od 23.08.1995. godine navodeći da je kao prevodilac postupala Jasmina Čauš, odnosno postavljajući pitanje ko je Jasmina Čauš i da li je u srodstvu sa svjedokom. S obzirom da odbrana nije ničim potkrijepila navode o eventualnom srodstvu, prvostepeno vijeće je iste osnovano odbilo. Da je prvostepeno vijeće svestrano preispitalo prigovore odbrane, jasno proizilazi iz pobijane presude gdje se navodi da je prvostepeno vijeće uvidom u uložene izjave navedenog svjedoka, utvrdilo da izjava svjedoka Čauša data PU Sanski Most od 03.12.1997. godine ne sadrži propisana upozorenja svjedoku zbog čega je vijeće nije koristilo prilikom ocjene dokaza.

Stoga, Apelaciono vijeće zaključuje da prvostepeno vijeće nije pokazalo proizvoljnost u odlučivanju, te je ocijenilo sve aspekte prigovora odbrane.

48. Apelaciono vijeće takođe ne nalazi osnovanim ni žalbene prigovore na materijalne dokaze, te u skladu s tim prihvata argumentaciju prvostepenog vijeća da se dokazi od T-21 do T-98, od T-101 do T-105, T-113, T-125, T-156, T-194, T-199, T-202, T-209, T-213, T-223 do T227, T-231, T-246 i T-314, ne tiču pojedinih optuženih lično, odnosno da su njima dokazivane neke druge činjenice, ali to prema stavu prvostepenog vijeća samo po sebi ne znači da su irelevantni za predmet optužbe u cjelini. Naime, ovo Vijeće nalazi pravilnim stav prvostepenog vijeća da treba prihvatiti navedene materijalne dokaze, jer su relevantni i da imaju dokaznu vrijednost, te je cijeneći iste po slobodnom sudijskom uvjerenju ocijenilo njihovu relativnu težinu u kontekstu cijelog spisa predmeta.

49. Nadalje, kada je u pitanju prigovor zakonitosti zapisnika o saslušanju svjedoka KV-13, prvostepeno vijeće takođe daje razložnu i dostatnu argumentaciju, te u tom smislu navodi da iako je prilikom sačinjavanja zapisnika od strane CJB Banja Luka od 13.10.2009. i 14.10.2009. godine jedno te isto lice postupalo i kao ovlašteno službeno lice i kao zapisničar, ne predstavlja povredu procesnih odredbi s obzirom da je svjedok propisno saslušan, odnosno poučen i upozoren u skladu sa zakonskim odredbama, koji zaključak kao pravilan prihvata i Apelaciono vijeće.

50. Apelaciono vijeće je ocijenilo da pobijana presuda sadrži pravilnu argumentaciju kada su u pitanju za odbranu sporni dokazi, što ukazuje na neosnovanost žalbenih prigovora. Navedeni procesni tok dešavanja, u kontekstu za odbranu spornih dokaza, upućuje na zaključak da korištenjem ovih dokaza, nisu povrijeđena prava učesnika u krivičnom postupku, niti su na taj način učinjene bitne povrede odredaba krivičnog postupka. Ovom prilikom Apelaciono vijeće podsjeća da je nesporno da član 6. Evropske konvencije o ljudskim pravima i osnovnim slobodama (u daljem tekstu: EKLJP) garantuje pravo na pravično suđenje, ali isto tako, ne postavlja bilo kakva pravila o prihvatljivosti dokaza, te se prevashodno to pitanje reguliše domaćim zakonodavstvom. A dokaznu snagu, odnosno vjerodostojnost tih dokaza, prvostepeno vijeće je cijenilo u skladu sa načelom slobodne ocjene dokaza, te članom 281. ZKP BiH.

51. U tom smislu Apelaciono vijeće nalazi da odbrana nije uspješno dokazala propuste prvostepenog vijeća na koje žalba ukazuje, te stoga Vijeće zaključuje da nije donesena nezakonita i nepravilna presuda.

52. Shodno tome, Apelaciono vijeće nalazi žalbene navode branioca, koji se odnose na bitne povrede odredaba krivičnog postupka iz člana 297. stav 1. tačka i) ZKP BiH, neosnovanim, te su kao takvi i odbijeni.

3. BITNA POVREDA ODREDAVA KRIVIČNOG POSTUPKA IZ ČLANA 297. STAV 1. TAČKA J) ZKP BIH

(a) Žalbeni navodi

53. **Branilac optuženog Duška Maksimovića** u žalbi navodi da je vidljivo da je prvostepeni sud izmijenio činjenični opis iz optužnice, pa je tako narušio identitet optužnice, čime je optužba prekoračena. Odbrana navodi da je pogrešan zaključak kako je samo izmijenjen činjenični opis izreke presude, te da se nije dirao subjektivni i objektivni identitet između optužnice i presude, ali iz izreke presude u osuđujućem dijelu se vidi da je optuženi Duško Maksimović doveden u težu procesnu situaciju, pošto je oglašen krivim i za radnje koje nisu navedene u optužnici, a opisane su u paragrafu 479. pobijane presude.

(b) Odluka Apelacionog vijeća

54. Odredbom člana 297. stav 1. tačka j) ZKP BiH propisano je da bitna povreda odredaba krivičnog postupka postoji u slučaju ako je optužba prekoračena. U pogledu prekoračenja optužbe, ovu povredu odredaba krivičnog postupka Sud može učiniti samo u izreci presude.

55. Apelaciono vijeće ukazuje na odredbu člana 280. stav 1. ZKP BiH, kojom je propisano da se presuda može odnositi samo na osobu koja je optužena i samo na djelo koje je predmet optužbe sadržane u potvrđenoj optužnici. U tom smislu zakon zahtijeva postojanje subjektivnog i objektivnog identiteta između optužbe i presude.

56. Identitet između optužbe i presude razmatra se u odnosu na, s jedne strane, činjeničnu i, s druge strane, pravnu osnovu. Da bi se radilo o prekoračenju optužbe i time počinjenoj bitnoj povredi odredaba krivičnog postupka iz člana 297. stav 1. tačka j) ZKP BiH, neophodno je da se prekoračenje tiče odlučnih činjenica, a to su činjenice koje predstavljaju materijalne supstrate zakonskih pojmova i na kojima se može zasnovati neposredna primjena zakona. U odnosu na činjenični opis djela, odlučne činjenice su one koje predstavljaju obilježja krivičnog djela, a ne i druge okolnosti koje stoje izvan tog pojma.

57. Pitanje subjektivnog identiteta presude i optužbe rješava se provjerom

identiteta osobe u pogledu koje je proveden krivični postupak i donesena prvostepena presuda. Objektivni identitet djela je sačuvan ukoliko je djelo u presudi isto ili samo drugačije od onog iz optužbe, ali nikada ne smije biti teže za optuženog od onog iz optužbe. Presuda i optužba moraju imati za svoju osnovu ne samo identičan događaj iz prošlosti, već presuda ne smije izaći iz granica opisa tog događaja kako ga je dala optužba.

58. Objektivni identitet optužbe ustvari predstavlja događaj o kojem se sudi i o njemu mora postojati istovjetnost između činjeničnog opisa iz optužbe i presude koja je na temelju njega donesena. One činjenice koje nisu bitne za samu radnju ostvarenja krivičnog djela, a Sud ih doda ili oduzme iz činjeničnog opisa optužbe, ne predstavljaju izmjenu identiteta djela i one su dopuštene.

59. Cijeneći žalbeni prigovor da se u obrazloženju pobijane presude u paragrafu 479. prekoračuje optužba, Apelaciono vijeće isti nalazi neosnovanim, s obzirom da ovu povredu odredaba krivičnog postupka Sud može učiniti samo u izreci presude, a ne u obrazloženju. Nije sporno da zabranjena posljedica može biti vidljiva iz opisa radnji izvršenja krivičnog djela, a što potvrđuju oštećeni u svojim iskazima. Pravilno prvostepeno vijeće zaključuje u paragrafu 230. pobijane presude da su optuženi znali da će svojim postupcima oštećenima nanijeti velike tjelesne, duševne patnje i strah za sopstveni život, ali su navedene radnje optuženi htjeli i iste na kraju i izvršili. Do ovakvog zaključka prvostepeno vijeće je došlo svestranom analizom i ocjenom provedenih dokaza pojedinačno i u međusobnoj povezanosti.

60. To što je prvostepeno vijeće izvršilo korekciju činjeničnog opisa kako bi prilagodilo opis sa dokazanim činjenicama, ne znači po automatizmu da je i prekoračilo optužbu.

61. Apelaciono vijeće ističe da se time optuženim nije stavila veća količina inkriminacija na teret, niti se predmetni događaj izmijenio. Dakle, čitanjem optužnice i izreke presude, dolazi se do logičnog zaključka da prvostepeno vijeće nije napravilo novu činjeničnu konstrukciju koja je u bitnom drugačija u odnosu na izvornu, kako to žalba neosnovano ukazuje. Naime, postoji vezanost Suda za događaj, što ga optužba inkriminira, a kakav u pojedinostima proizađe iz rezultata glavnog pretresa. Optužba nije prekoračena sve dok se presuda kreće u granicama kriminalnog događaja kakav se stvarno odigrao, bez obzira na to je li on tačno u cijelosti obuhvaćen optužnicom.

62. Ovo Vijeće će dati detaljnije obrazloženje za navedene prigovore u

dijelu presude koji se odnosi na činjenično stanje, kako se ne bi ponavljalo u argumentaciji, a ni žalba odbrane ne vrši strogu distinkciju između istaknutih prigovora, te se isti međusobno prepliću i ponavljaju.

63. Slijedom navedenog, Apelaciono vijeće nalazi da su neosnovani istaknuti žalbeni prigovori u pogledu povrede iz člana 297. stav 1. tačka j) ZKP BiH, te da prvostepeno vijeće nije prekoračilo optužbu kada je preciziralo činjenično stanje u izreci presude, a, bitno je istaći, izvršene intervencije Suda nisu učinjene na štetu optuženih.

4. BITNA POVREDA ODREDAVA KRIVIČNOG POSTUPKA IZ ČLANA 297. STAV 1. TAČKA K) ZKP BIH

(a) Žalbeni navodi

64. **Odbrana optuženog Duška Vujičića** smatra da je Sud počinio ovu bitnu povredu odredaba procesnog zakona, jer je izreka presude nerazumljiva i proturiječna razlozima presude i iz razloga što presuda ne sadrži razloge o odlučnim činjenicama.

65. Sud navodi da je optuženi Duško Vujičić radnje za koje je oglašen krivim radio sa direktnim umišljajem, svjesno i voljno, ali prema stavu odbrane umišljaj nije opisan u izreci presude, pa postoje bitne razlike između izreke i obrazloženja presude. Uz to, svijest je morala biti opisana u pogledu radnje izvršenja i u pogledu uzročne veze između radnje i posljedice.

66. Osim toga, Sud smatra da je optuženi postupao kao saizvršilac, ali izreka presude, prema stavu odbrane, ne sadrži u sebi opis saizvršiteljstva, nego Sud samo u obrazloženju to navodi.

67. **Odbrana optuženog Duška Maksimovića** žalbom ukazuje da je izreka pobijane presude u osuđujućem dijelu u odnosu na optuženog Duška Maksimovića nerazumljiva i proturiječna sama sebi i razlozima presude, jer optuženog Sud oglašava krivim za radnje nečovječnog postupanja prema drugim licima, ali na različitim mjestima, što nije moguće.

(b) Odluka Apelacionog vijeća

68. Apsolutno bitna povreda odredaba krivičnog postupka u skladu sa članom 297. stav 1. tačka k) ZKP BiH postoji kada prvostepena presuda, kao formalni sudski akt, sadrži određene nedostatke u izreci i obrazloženju, koji su po svojoj prirodi takvi, da onemogućavaju ispitivanje njene zakonitosti i pravilnosti. Bitna povreda odredaba krivičnog postupka u smislu ove tačke postoji i u slučaju ako prvostepena presuda uopće

ne sadrži razloge ili u njoj nisu navedeni razlozi o odlučnim činjenicama.

69. Nakon detaljne i sveobuhvatne analize izreke pobijane presude, njenog osuđujućeg dijela, Apelaciono vijeće je ocijenilo da je ona dovoljno jasna i razumljiva, te da joj razlozi iz obrazloženja nisu proturiječni. Ovo Vijeće ocjenjuje da su forma i sadržaj presude u skladu sa odredbama procesnog zakona, te da ni u tom pogledu nije bilo kršenja zakona.

70. U pobijanoj presudi su također dati razlozi o odlučnim činjenicama relevantnim za presuđivanje u ovoj krivičnopravnoj stvari, uz adekvatnu ocjenu dokaza, kako pojedinačno, tako i u njihovoj međusobnoj povezanosti. Pobijana presuda sadrži razloge o odlučnim činjenicama, te ukazuje na dokaze koji su predstavljali osnov za odluku. Prvostepeno vijeće je dalo detaljno obrazloženje za svaku tačku izreke presude, u odnosu na sve optužene, na način da je iznijelo svoj stav u pogledu razloga koji su opredijelili Sud za donošenje odluke.

71. Kada se govori o dokazivanju u krivičnom postupku, pojam možemo definisati kao procesnu radnju kojom se pomoću dokaza utvrđuju činjenice važne za pravilno presuđenje, i to kako u pogledu utvrđivanja krivice, tako i u pogledu odmjeravanja odgovarajuće krivičnopravne sankcije.

72. Zakonodavac u pravilu ne propisuje kojim dokazima se dokazuje pojedina činjenica, niti određuje potrebnu kvalitetu dokaza. Ocjena dokaza prepuštena je slobodnoj ocjeni Suda koji postupaju u konkretnom predmetu. Kada govorimo o slobodnoj ocjeni dokaza pri tome se naravno ne radi o potpunoj arbitrarnosti u ocjeni dokaza, već se ona mora temeljiti na logičnosti, pravilima posebnosti pojedinih struka i određenoj životnoj kauzalnosti uzroka i posljedica.

73. Iz naprijed navedenih razloga, Apelaciono vijeće nalazi da je prvostepeno vijeće primjenom principa slobodne ocjene dokaza, iz člana 15. ZKP BiH, pravilno ocijenilo sve dokaze uložene u spis predmeta, kako iskaze svjedoka, tako i materijalne dokaze, njihovu pouzdanost i dokaznu vrijednost, te da je u obrazloženju pobijane presude posebnu pažnju poklonilo dokazima koji su se po svom značaju i kvaliteti isticali, odnosno koji su bili od presudnog značaja za utvrđivanje krivice optuženih, shodno odredbi člana 231. stav 6. tačka b) ZKP BiH. Takođe, elaborativne metode, kojim se presuda služi u skladu sa odredbama procesnog zakona koji uređuje ovu materiju.

74. Stoga, pobijana presuda sadrži dokazne osnove za svaku činjenicu koju smatra pouzdano utvrđenom, bez obzira kojoj kategoriji ta činjenica pripada (odlučne, indicijalne, kontrolne), pri čemu nijedna činjenica bitna za presudu, nije zanemarena.

75. Član 290. stav 7. ZKP BiH propisuje da će Sud u presudi „... određeno i potpuno iznijeti koje činjenice i iz kojih razloga uzima kao dokazane ili nedokazane, dajući naročito ocjenu vjerodostojnosti protivrječnih dokaza, iz kojih razloga nije uvažio pojedine prijedloge stranaka, iz kojih razloga je odlučio da se ne sasluša neposredno svjedok ili vještak čiji je iskaz pročitan, kojim razlozima se rukovodio pri rješavanju pravnih pitanja, a naročito pri utvrđivanju da li postoji krivično djelo i krivična odgovornost optuženog i pri primjenjivanju određenih odredaba krivičnog zakona na optuženog i njegovo djelo“. Ova zakonska odredba služi kao garant da će Sud dati razloge, u odnosu na sve one činjenice i pitanja koja su bila sporna u određenom postupku, i to na takav način, da sve strane u postupku mogu jasno vidjeti tok odlučivanja, odnosno put kojim je Sud došao do određenih zaključaka. ZKP BiH na ovaj način pruža zaštitu od arbitrarnog odlučivanja i daje garancije u pogledu ostvarivanja prava na pravično suđenje. Pravo na obrazloženu sudsku odluku jedno je od osnovnih postulata unutar prava na pravično suđenje, pa iako ne čini integralni dio člana 6. EKLJP, kroz praksu Evropskog suda za ljudska prava (u daljem tekstu: ESLJP) prepoznato je kao osnovno pravo subjekata krivičnog postupka. Ustavni sud Bosne i Hercegovine (u daljem tekstu: Ustavni sud BiH) također je utvrdio da je „[E]lement pravičnog suđenja [...] i zahtjev da sudska odluka mora navesti razloge na kojima je zasnovana“.

76. U tom smislu, činjenica da je prvostepeno vijeće na osnovu određenih iskaza svjedoka i drugih dokaza za pojedine optužene izveo zaključak o krivici, a za druge pak ne, ne znači da nije izvršio valjanu ocjenu dokaza, niti propustio obrazložiti navodne protivrječnosti, s obzirom da se pobijana presuda u svakom od svojih dijelova jasno očitovala o tome na koje dokaze se oslanja, te zbog čega su isti temelj za određenu vrstu odluke, što ovo Vijeće u potpunosti prihvata. Pri tome, nema osnova isticati prigovore ocjeni iskaza svjedoka, kako je to u žalbama pokušano, samo zato što ocjena tih iskaza i analiza sprovedena prilikom donošenja zaključka o istom ne odgovara jednoj od strana u postupku.

77. Radnja izvršenja, kao jedan od elemenata opšteg pojma krivičnog djela i kao ljudske djelatnosti koja je protivpravna i kojom se proizvode određene promjene u spoljnom svijetu u vidu ugrožavanja ili povrede zaštićenog dobra, izrekom

osuđujuće presude mora biti konkretno opisana iznošenjem činjenica i okolnosti kojima se ukazuje na neku konkretnu aktivnost optuženih, odnosno propuštanje, ukoliko se radi o krivičnim djelima nečinjenja. Nije dovoljno u činjeničnom opisu samo navesti pravnu kvalifikaciju, odnosno unijeti opis krivičnog djela iz odgovarajuće odredbe krivičnog zakona, bez preciziranja konkretnih okolnosti i činjenica iz kojih bi bilo vidljivo na koji način je optuženo lice zapravo izvršilo predmetno krivično djelo, te iz kog razloga je prvostepeno vijeće moralo vršiti modifikaciju činjeničnog opisa, kako bi pravilno razdvojilo radnje koje su sa sigurnošću dokazane izvedenim dokazima od onih koje su ostale na razini pretpostavke.

78. Prvostepeno vijeće je našlo da su optuženi Duško Vujičić i Duško Maksimović djelovali kao izvršioc i saizvršioc u izvršenju krivičnog djela, te da su posjedovali umišljaj usmjeren na izvršenje tog krivičnog djela. Optuženi su, u predmetnom slučaju, oglašeni krivim za precizno određene radnje kojima su svjesno i voljno na odlučujući način doprinosili njihovom izvršenju, pa su shodno tome postupali sa umišljajem kao izvršioc i saizvršioc u krivičnom djelu koje im se stavlja na teret. Nasuprot žalbenim navodima, opisane radnje izvršenja u izreci presude nedvojbeno impliciraju i subjektivni odnos optuženih prema krivičnom djelu za koje su oglašeni krivim.

79. Detaljniju raspravu o žalbenim prigovorima koji se odnose na radnje izvršenja, pogotovo saizvršilačke radnje, ovo Vijeće će izložiti u nastavku teksta, u dijelu koji se odnosi na navodno pogrešno i nepotpuno utvrđeno činjenično stanje.

80. Slijedom navedenog, Apelaciono vijeće nalazi da žalbe odbrana nisu osnovano ukazale da je pobijana presuda nepravilna i nezakonita, te shodno tome ovo Vijeće zaključuje da prvostepeno vijeće nije povrijedilo odredbu člana 297. stav 1. tačka k) ZKP BiH, kako se to neosnovano navodi u izjavljenim žalbama.

5. BITNA POVREDA ODREDBA KRIVIČNOG POSTUPKA IZ ČLANA 297. STAV 2. ZKP BIH

(a) Žalbeni navodi

81. **Tužilaštvo** žalbom ukazuje da Sud u toku donošenja presude nije primijenio, odnosno nepravilno je primijenio odredbu člana 281. stav 2. ZKP BiH, pa je tako propustio da ocijeni pojedinačno, a i u vezi sa ostalim, dokaze koji su se odnosili na mogućnost znanja optuženog Save Tepića da su njegovi potčinjeni počinili krivična djela navedena u optužnici, a što se odnosi na sve tačke izreke presude za Savu Tepića,

odnosno, prvenstveno je sud propustio cijeniti iskaze svjedoka policajaca SJB Kotor Varoš Gorana Žarića i Rusmira Zdravke, kao i drugih, a to su: Ahmet Čirkić, Sejdo Tatar, Radomir Marković, Kerim Mehmedović, Anđelko Grgić, Milan Grgić, KV 11, Marijan Miškić, Adem Skopljak, Sejfo Bilić, Selim Smajlović, Šefik Đuvelek, Nijaz Škorić, Rešad Tuzlić, KV-7, Teofik Fifić, KV-17, Nedžad Aganbegović, Izudin Dugonjić, KV – 3, Zijad Smajlović, Halil Čirkić, Nura Čirkić, Šefik Varošić, Sulejman Varošić, Edin Botić, Jovan Marić, Esad Hrnjić, Hasan Smajlović, KV 12, KV 8, Stipo Marčinković, KV-10, Mehmed Muminović, Duško Tešić, Aleksa Vučanović, KV - 18, Petar Kalamanda, Novo Petrović, Adem Đuvelek, Nusret Hadžimahović, Edin Čauš, Đasim Tuzlić, Nail Fifić i KV-9.

82. Sud je u tom pravcu propustio cijeniti i materijalnu dokumentaciju, i to: Izvod iz zapisnika sa 2. sjednice Ratnog predsjedništva Opštine Kotor Varoš od 08.07.1992. godine, Izvod iz zapisnika sa 51. sjednice Ratnog predsjedništva održane 08.08.1992. godine, Izvještaj o radu Stanice Javne Bezbjednosti Kotor Varoš za 1992. godinu, Potvrda za privođenje svjedoka KV 156, skica koju je KV-11 nacrtao i nacrtana skica zatvora, Pregled zatvora i konc.logora za nesrpsko stanovništvo koje su tokom agresije na BiH formirale srpske civilne i vojno-policijske snage na području opštine Kotor Varoš, Skender Vakuf, Jajce, Kupres, Donji Vakuf, Glamoč, BiH Agencija za istraživanje i dokumentaciju – Sektor AID Bugojno, broj 74/02 od 20.02.2002. godine, platne liste koje pokazuju i organizaciju CSB Banja Luka i SJB Kotor Varoš, i status optuženih.

83. Tužilaštvo žalbom ukazuje da su pripadnici SJB Kotor Varoš, odnosno milicajci podređeni načelniku SJB Savi Tepiću i komandiru Stanice milicije Kotor Varoš Dragoslavu Bojiću konstantno u periodu od 25.06.1992. godine, pa do kraja 1992. godine nezakonito ulazili u prostorije zatvora i O.Š. „24 april“, kako bi izvodili, fizički zlostavljali, mučili, ispitivali zatvorenike, od kojih su posljedica neki i umrli. Među milicajcima su bili Duško Vujičić, Duško Maksimović i Radojko Keverović. Savo Tepić i Dragoslav Bojić su kao nadređene osobe odobravali sve nezakonite radnje koje su radili prethodno pomenuti milicajci, pa su tako prema važećim propisima o radu i funkcionisanju MUP-a RS, kako tužilac smatra, načelnik i komandir odgovorni za nezakonite radnje koje počinje podređena lica.

84. Tužilaštvo zatim napominje kako je optuženi Savo Tepić znao za širok i sistematičan napad na području Kotor Varoši i da je bio svjestan da su njegove radnje bile dio tog napada, koji se odvijao u okviru više državne politike, što je utemeljeno na diskriminatornoj osnovi koja je zasnovana na nacionalnoj i vjerskoj pripadnosti. Iz

video zapisa se vidi progon muslimana Bošnjaka i Hrvata od strane srpske vojske na čijem je čelu bio optuženi Savo Tepić, kao što je jasno vidljivo da on govori kako nema života sa muslimanima i Hrvatima, a sve to pokazuje njegovu svijest i volju za počinjenje djela iz optužnice.

85. Nadalje, tužilaštvo navodi i da je optuženi Savo Tepić znao za nezakonito zatvaranje civila nesrpske nacionalnosti općine Kotor Varoši, a iz izvedenih dokaza je jasno da je imao namjeru zatvoriti nesrpsko stanovništvo i nanijeti im ozbiljne psihičke i fizičke povrede. Dokazi za to se ogledaju i u izjavama svjedoka koji su tada bili stražari u objektima gdje su držali zatvorenike, koji su referisali Dragoslava Bojića i Savu Tepića o bitnim događajima koji bi se desili u zatvoru ili O.Š. „24 april“. Iz materijalne dokumentacije se vidi da je Savo Tepić bio zadužen za formiranje i obezbjeđivanje prostora gdje će se nezakonito držati muškarci civili, a Dragoslav Bojić je direktno raspoređivao stražare na obezbjeđenju tih objekata.

86. Tužilaštvo takođe navodi da je optuženi Savo Tepić, kao član Kriznog štaba bio jedna od vodećih figura i da je tu predstavljao policiju. Imao je veze i sa ličnostima na terenu, pa je tako osiguravao da se postupci policije slažu sa postupcima vojnih snaga, politikom stranke i vlade.

87. U vezi sa optuženim Duškom Maksimovićem i Ilijom Kurušićem, navodi se da je svjedok Dragomir Marković izjavio da rezervni policajci nisu mogli samostalno poduzimati radnje, nego uz prisustvo aktivnih policajaca. Takođe je rekao da u hijerarhiji policije nije bilo razlike u periodu rata i mirnom periodu. Iz iskaza ovog svjedoka, prema stavu tužilaštva, jasno se može utvrditi da su optuženi Duško Vujičić, Duško Maksimović, Radojko Keverović, Rade Škorić i Ilija Kurušić bili podređeni optuženom Savi Tepiću i Dragoslavu Bojiću, a to potkrepljuju i izjave drugih saslušanih svjedoka. Pomenuta izjava govori u prilog tvrdnje tužilaštva, odnosno da su optuženi postupali zajedno, hijerarhijski raspoređeni i da su poduzimali radnje svako posebno, ali sa zajedničkim ciljem.

88. **Branilac optuženog Duška Maksimovića** u žalbi navodi da ova bitna povreda postoji jer sud nije primijenio ili je nepravilno primijenio odredbe ZKP BiH u toku glavnog pretresa i u toku donošenja presude, što je bilo od uticaja na zakonito i pravilno donošenje presude. Također je po stavu branioca došlo i do kršenja pojedinih članova EKLJP, posebno člana 7. iste.

89. Presudom se optuženi Duško Maksimović osuđuje po tačkama 2., 3.,

3.1., 6. i 10., te branilac ističe kako je presuda temeljena samo na iskazima saslušanih svjedoka muslimanske nacionalnosti, iako se ti iskazi razlikuju od onih koje su dali u toku istrage i na glavnom pretresu, te djelimično na dokazima materijalne prirode, izvodeći paušalno zaključak iz tih dokaza da je optuženi Duško Maksimović zajedno sa drugim licima učestvovao u izvršenju prethodno pomenutih krivičnih djela.

(b) Odluka Apelacionog vijeća

90. Bitna povreda odredaba krivičnog postupka iz člana 297. stav 2. ZKP BiH, odnosno relativno bitna povreda, postoji ako Sud za vrijeme pripremanja glavnog pretresa ili u toku glavnog pretresa ili prilikom donošenja presude nije primijenio ili je nepravilno primijenio neku odredbu ZKP BiH, a to je bilo ili je moglo biti od utjecaja na zakonito i pravilno donošenje presude.

91. Kada je u pitanju relativno bitna povreda odredaba krivičnog postupka potrebno je da se žalbom ukazuje ne samo na radnje i propuste u kojima se ogleda neprimjenjivanje ili nepravilno primjenjivanje određene odredbe procesnog zakona, nego i da se žalbom ukazuje i u kom smislu i zbog čega je to bilo ili moglo biti od utjecaja na zakonito i pravilno donošenje presude. U protivnom, ispitivanje o tome da li je učinjena relativno bitna povreda odredaba krivičnog postupka bi se pretvorilo u ispitivanje po službenoj dužnosti.

92. Apelaciono vijeće prevashodno nalazi za bitnim ukazati na neophodnost davanja sistematičnih i cjelovitih odgovora na žalbene prigovore, prije svega tužilaštva, koji se kao istovjetni pojavljuju u različitim dijelovima žalbe.

93. Vijeće će ukazati na standarde u pogledu ocjene dokaza, s obzirom da tužilaštvo ukazuje na krajnje nesavjesnu ocjenu dokaza od strane prvostepenog vijeća, te potom ocijeniti da li obrazloženje pobijane presude zadovoljava iste, kako bi procijenilo da li je pobijana presuda zakonita i pravilna.

94. Da bi se utvrđenje činjenica i ocjena dokaza od redovnih sudova moglo smatrati proizvoljnim na način da utječe na pravičnost konkretnog postupka, pogrešni zaključci tih sudova o odlučnim činjenicama trebali bi biti toliko očigledni da se mogu okarakterizirati kao nedvojbena pogreška, drugim riječima takva pogreška koju niti jedan razuman sud ne bi nikada mogao učiniti (*vidi, između ostalih, Evropski sud, Khamidov protiv Rusije, presuda od 15. novembra 2007. godine, predstavka br. 72118/01, tačka 170. i Bochan*

protiv Ukrajine (br. 2) [VV], presuda od 5. februara 2015. godine, predstavka br. 22251/08, tačka 62).

95. Ustavni sud BiH je također u svojim brojnim odlukama naglasio da je van njegove nadležnosti da procjenjuje kvalitet zaključaka redovnih sudova u pogledu ocjene dokaza, ukoliko se ta ocjena ne doima očigledno proizvoljnom. Isto tako, Ustavni sud se neće miješati u način na koji su redovni sudovi usvojili dokaze kao dokaznu građu. U vezi s tim, Ustavni sud se neće miješati ni u to kojim dokazima strana u postupku redovni sudovi poklanjaju povjerenje na osnovu slobodne sudijske procjene. To je isključivo uloga redovnih sudova, čak i kada su izjave svjedoka na javnoj raspravi i pod zakletvom suprotne jedna drugoj (*vidi Ustavni sudi, Odluka broj AP 612/04 od 30. novembra 2004. godine i Evropski sud, Doorson protiv Holandije, presuda od 26. marta 1996.godine, aplikacija broj 20524/92, tačka 78*). Dakle, zadatak Ustavnog suda je da utvrdi da li je postupak, uključujući i način izvođenja dokaza, gledano u cjelini, bio pravičan.

96. U tom smislu Apelaciono vijeće nalazi da žalbe tužilaštva i odbrane u ovom predmetu nisu uspješno dokazale da je prvostepeno vijeće usljed propusta, na koje žalbe ukazuju, donijelo nezakonitu i nepravilnu presudu, iz kog razloga su navedeni žalbeni prigovori odbijeni kao neosnovani.

97. Treba napomenuti da je prvostepeno vijeće prilikom donošenja pobijane odluke uzelo u obzir sve dokaze provedene na glavnom pretresu upuštajući se u njihovu detaljniju analizu u onoj mjeri koliko je to relevantno za donošenje konačne odluke o krivici optuženih za počinjenje predmetnih krivičnih djela. Prvostepeno vijeće je postupilo na ovaj način svjesno činjenice da eventualna detaljnija analiza dokaza, u krajnjoj liniji, ne bi uticala na konačno utvrđeno činjenično stanje i zaključke do kojih je vijeće došlo na temelju dokaza, čiju je detaljniju ocjenu dalo u presudi, a sve u smislu člana 15. ZKP BiH koji predviđa princip slobodne ocjene dokaza, bez formalnih ograničenja i bez posebnih dokaznih pravila.

98. Naime, činjenice, na kojima se zasniva sudska odluka, moraju biti utvrđene istinito, onako kako su se dogodile. Mora se pronaći pravi krivac i samo on kazniti, odnosno mora se utvrditi puna i prava istina o krivičnom djelu i krivcu. Zbog toga u krivičnom postupku postoji opravdan zahtjev za dobijanje istine o činjenicama u najpotpunijoj mogućoj mjeri. Dokaz (personalni i materijalni) je samo ona činjenica koja je iznutra povezana sa krivičnim djelom i koju prouzrokuje samo izvršenje krivičnog djela

u procesu uzajamnog djelovanja, uzajamne veze između učinioca, sredstava izvršenja, objekta napada, lica mjesta. Personalni dokazi koriste se kao važno sredstvo ne samo zbog toga što u nekim slučajevima nikakvih drugih dokaza nema, već i zbog toga što mogu poslužiti za provjeru vjerodostojnosti i istinitosti drugih dokaza. Materijalni dokazi mogu biti, u određenim slučajevima, jedini pouzdani dokaz za otkrivanje, istraživanje, utvrđivanje i dokazivanje istine, a to iz razloga što se značaj tih dokaza ogleda prije svega u njihovoj objektivnosti, za razliku od personalnih dokaza.

99. Apelaciono vijeće je, nasuprot žalbenim navodima, utvrdilo da je princip „jednakosti oružja“ poštovan tokom cijelog prvostepenog postupka, te da su stranke imale jednak proceduralni položaj tokom suđenja, kao i jednak položaj prilikom iznošenja argumenata odbrane i optužbe. Odbrana nije bila dovedena u nepovoljan položaj u odnosu na tužilaštvo, s obzirom da je optuženim omogućeno da se izjasne o svim činjenicama i dokazima kojima ih tužilaštvo tereti i da iznesu sve činjenice i dokaze koji im idu u korist. Poštujući navedeni pristup, presuda sadrži dokazne osnove za svaku činjenicu koju smatra pouzdano utvrđenom ne ispustivši pri tom iz vida ni jednu koja je bila važna za presuđenje. Prvostepeno vijeće je, dakle, provelo postupak bez odugovlačenja i onemogućilo je svaku zloupotrebu prava koja pripadaju i tužilaštvu i odbranama.

100. Prvostepeno vijeće je, u dijelu pobijane presude koji se odnosi na opštu ocjenu dokaza, valjano obrazložilo svoju odluku u pogledu prihvatljivosti dokaza, dok je detaljnije razloge o tome, kao i ocjenu njihovog kredibiliteta i osnovanosti, te vjerodostojnosti i dokazne snage provedenih dokaza, iznijelo kroz obrazlaganje pojedinih tački optuženja i njihovoj (ne)dokazanosti.

101. Pored navedenog, Apelaciono vijeće takođe nalazi netačnim navode iz žalbe odbrane da je ocjena dokaza odbrane u cijelosti izostala, nego se prvostepeno vijeće osvrtao na pojedine dokaze odbrane koji su bili od značaja za odluku, dok je pak druge cijenilo, ali nije u presudi davalo detaljnije obrazloženje, jer nisu imali odlučujući značaj. U tom pogledu, može se izvesti zaključak da pobijana presuda sadrži detaljno obrazloženje dokaza. Za pojedine dokaze odbrane, odnosno svjedoke, prvostepeno vijeće je utvrdilo da su pristrasni i da su njihovi iskazi usmjereni na ublažavanje odgovornosti optuženih i umanjenje njihove uloge u počinjenim zločinima, te im stoga nije poklonilo vjeru.

102. Imajući u vidu sve navedeno, polazeći od navedenih principa propisanih domaćim zakonom, te odredbe člana 6. stav 1. EKLJP koji nameće obavezu svim sudovima da „ukažu dovoljno jasno na osnove na kojima oni zasnivaju svoju odluku”, prvostepeno vijeće je pažljivo cijeno sve izvedene dokaze. Vijeće takođe ne nalazi da je došlo do povrede člana 7. EKLJP na koju žalba odbrane ukazuje, s obzirom na to da su optuženi Vujičić i Maksimović procesuirani i kažnjeni na osnovu zakona, te ni u tom pogledu nije uočena proizvoljnost u odlučivanju prvostepenog vijeća, a pobijana presuda sadrži adekvatne i dostatne razloge o svim odlučnim činjenicama.

103. Prigovor tužilaštva vezano za ocjenu dokaza u odnosu na optuženog Savu Tepića i njegovu ulogu u širokom i sistematičnom napadu na području opštine Kotor Varoš, kao i pojedinačne inkriminacije u pogledu znanja optuženog Tepića da su njegovi potčinjeni počinili krivična djela navedena u optužnici, s obzirom da je optuženi u cijelosti oslobođen optužbe, Apelaciono vijeće nalazi neosnovanim, te zaključuje da tužilaštvo upućivanjem zamjerki prvostepenoj presudi ostalo isključivo dosljedno svojoj koncepciji viđenja ovog krivičnog predmeta i iz te vizure je tražilo navodne propuste prvostepenog vijeća, vršeći jednostranu ocjenu izvedenih dokaza, onako kako to samo žalbi odgovara.

104. Naime, optuženog Savu Tepića je tužilaštvo teretilo i po osnovu individualne i komandne odgovornosti, što je po ocjeni prvostepenog vijeća dovelo do toga da je optužnica nejasna i nerazumljiva, s tim da jedan oblik odgovornosti isključuje drugi. Razumljivo je kada je prvostepeno vijeće u odnosu na pojedinačne inkriminacije za koje je vijeće oslobodilo od optužbe optužene Duška Vujičića, Duška Maksimovića i Iliju Kurušića, analogno tome oslobodilo i optuženog Savu Tepića po osnovu komandne odgovornosti, dok je u odnosu na preostale inkriminacije razmatralo komandnu odgovornost optuženog Tepića.

105. Kada se sve navedeno sagleda u cijelosti, Apelaciono vijeće nalazi da je prvostepeno vijeće brižljivo i savjesno ocijenilo sve izvedene dokaze, koje i tužilaštvo u žalbi interpretira, te je dalo obrazloženje u vezi sa ulogom optuženog Save Tepića u inkriminisanom periodu, te s tim u vezi ovo Vijeće ovakav način ocjene dokaza ne smatra proizvoljnim i smatra da isti ne dovodi u sumnju zaključak prvostepenog vijeća u pogledu nedokazanosti komandne odgovornosti optuženog Tepića.

106. Kako tužilaštvo na glavnom pretresu nije izvelo dokaze koji po svojoj kvaliteti ne ostavljaju sumnju u dokazanost optužbe, niti u izjavljenoj žalbi na uvjerljiv način ukazuje

na propuste prvostepenog vijeća, to je Apelaciono vijeće u tom dijelu odbilo žalbu tužilaštva kao neosnovanu.

107. Bitno je istaći da pravilo *in dubio pro reo* nije dokazno pravilo. Ono podrazumijeva da sud u krivičnom postupku odlučuje presudom na način koji je povoljniji za optuženog ako se i nakon savjesne ocjene dokaza, pojedinačno i u vezi sa ostalim dokazima ne daju otkloniti sumnje o postojanju, odnosno nepostojanju nekih činjenica koje tvore obilježja krivičnog djela, ili od kojih zavisi primjena neke druge odredbe krivičnog zakonodavstva, a ne sadrži mjerila prema kojima bi prvostepeni sud bio dužan uzeti da su određene činjenice dokazane s određenim stepenom izvjesnosti, a druge nisu. U skladu s tim, sud mora donijeti oslobađajuću presudu ne samo kada je uvjeren u nevinost optuženog nego i onda kada nije uvjeren ni u njegovu krivicu, ni u njegovu nevinost (*vidi Odluku o dopustivosti i meritumu broj AP 639/17 od 10. januara 2019. godine, st. 50. i 51*).

108. Tužilaštvo se koristi parcijalnim pristupom osporavanja zaključaka prvostepenog vijeća, pokušavajući na takav način izdejsstvovati izvjesne povrede, previđajući cjelinu obrazloženja pobijane odluke, te pravilnost pojedinačne analize pojedinih odjeljaka, ali isto tako i dovođenja u vezu sa drugim relevantnim dijelovima.

109. Tokom glavnog pretresa prvostepeno vijeće nije počinilo povredu procesnog zakona koja bi imala karakter bitne povrede odredaba krivičnog postupka u smislu odredbe člana 297. stav 2. ZKP BiH, niti pobijana presuda sadrži manjkavosti koje bi imale takav karakter, što sve upućuje na zaključak da su žalbeni prigovori, istaknuti u tom pravcu, neosnovani.

IV. POGREŠNO ILI NEPOTPUNO UTVRĐENO ČINJENIČNO STANJE

A. STANDARDI ODLUČIVANJA PO ŽALBI

110. Standard koji Apelaciono vijeće treba primijeniti prilikom preispitivanja navodno pogrešno ili nepotpuno utvrđenog činjeničnog stanja jeste utemeljenost. Da bi Apelaciono vijeće, na temelju istaknutih žalbenih prigovora, utvrdilo da je neka činjenica pogrešno utvrđena, ispitati će da li odlučna činjenica na koju se ukazuje odgovara rezultatima izvedenih dokaza, ili bi pak bila drugačije utvrđena da su izvedeni neki drugi dokazi ili utvrđene druge činjenice na koje se žalbom ukazuje.

111. Prilikom razmatranja navodno pogrešno utvrđenog činjeničnog stanja Apelaciono

vijeće će utvrditi da li bi jedan objektivan sud koji presuđuje u činjeničnim pitanjima došao do tog zaključka izvan razumne sumnje. Neće svaka činjenična greška biti razlog da Apelaciono vijeće ukine presudu, nego samo ona greška koja je uzrokovala nepravilnu presudu, a što se kvalifikuje kao krajnje nepravičan ishod sudskog postupka, kao u slučaju kada je optuženi osuđen uprkos nedostatku dokaza o biću krivičnog djela.

112. Prilikom utvrđivanja da li je zaključak pretresnog vijeća bio opravdan Apelaciono vijeće će poći od načela da se ne treba olako upuštati u narušavanje činjeničnog stanja koje je utvrdilo pretresno vijeće. Apelaciono vijeće ima na umu, i to kao opšte načelo, da je zadatak da sasluša, provjeri i odmjeri dokaze izvedene na glavnom pretresu prvenstveno u diskrecionoj nadležnosti pretresnog vijeća. Stoga Apelaciono vijeće mora iskazati određeno uvažavanje u pogledu činjeničnog stanja koje je utvrdilo pretresno vijeće.

113. U odnosu na neposredne i posredne dokaze Ustavni sud BiH naglašava da dokazivanje činjenica putem posrednih dokaza nije samo po sebi u suprotnosti sa načelom pravičnog suđenja, u skladu sa članom 6. stav 1. EKLJP. Međutim, dokazanost činjenice putem posrednih dokaza mora se utvrditi izvan svake razumne sumnje, gdje mora postojati čvrsta i logična povezanost tako da činjenični zaključak pretresnog vijeća bude jedini mogući zaključak na osnovu dokaza. Kriterij koji se primjenjuje jeste razumna sumnja. Vrlo rijetko se činjenica može dokazati izvan svake sumnje. Svakako, kao kada se sastave svi dijelovi neke slagalice, ponekad posredni dokazi mogu biti uvjerljiviji od svjedočenja neposrednog očevica koje može biti podložno varljivosti ljudske percepcije.

B. ŽALBENI NAVODI

114. **Tužilaštvo** u žalbi navodi da je sud pogrešno i nepotpuno utvrdio činjenično stanje, te da nije dao razloge zbog kojih je oslobodio optužene. U dijelu žalbe na osuđujući dio presude u pogledu nepotpuno i pogrešno utvrđenog činjeničnog stanja o nepostojanju svijesti optuženih o širokom i sistematičnom napadu i neksusu sa njihovim djelima, tužilaštvo ukazuje da Sud pogrešno utvrđuje navedeno, u paragrafima 126. i 137. pobijane presude. U pogledu paragrafa 126. o nepostojanju svijesti optuženih, tužilaštvo ukazuje da je optuženom Dušku Vujičiću optužnicom stavljeno na teret da je počinio 33 inkriminirajuća djela, a kada je u pitanju paragraf 137. presude stav vijeća bi imao smisla da se pomenutom optuženom stavljaju na teret samo jedna ili dvije

inkriminacije, međutim za ovog optuženog se sa pravom može reći da je jedan od najistaknutijih izvršilaca velikog broja krivičnih djela, što su potvrdili i skoro svi saslušani svjedoci koji su svjedočili na te okolnosti.

115. Žalbom tužilaštvo posebno naglašava da je policijska stanica Kotor Varoš „mala stanica“ po broju uposlenih, te da je aktiviranje rezervnog sastava policije upravo bila težnja da se ojača brojnost ove policijske stanice, a po stavu vijeća je nemoguće dokazati da je ijedan policajac iz SJB Kotor Varoš znao za širok i sistematičan napad, osim visokopozicioniranih dužnosnika poput Save Tepića načelnika SJB, a za kojeg je vijeće zauzelo stav da ni on nije imao svijest o širokom i sistematskom napadu.

116. Osim toga, po stavu tužilaštva vijeće pogrešno zaključuje da Duško Vujičić i Duško Maksimović zbog svog hijerarhijskog položaja nisu imali veći angažman u vlasti, pa da zbog toga nisu ni znali za širok i sistematičan napad, ali su znali za oružani sukob i ratno stanje na području općine Kotor Varoš. Oni su od jutarnjih sati dana 11.6.1992. godine znali da su u Kotor Varoš došli pripadnici Specijalne jedinice Banja Luka, pa su sa njima krenuli privoditi civilno nesrpsko stanovništvo, a tokom tog napada je protjerano desetine hiljada stanovnika Kotor Varoši nesrpske nacionalnosti, a nezakonito zatvoreno i ubijeno nekoliko stotina tih civila.

117. U dijelu žalbe koji se odnosi na oslobađajući dio presude u vezi sa pogrešno ili nepotpuno utvrđenim činjeničnim stanjem za sve optužene, tužilaštvo ukazuje prvenstveno da je za Sud nesporno da se u inkriminisanom periodu odvijao širok i sistematičan napad na području općine Kotor Varoš, što je za tužioca ispravan zaključak.

118. Međutim, na okolnosti mogućnosti znanja optuženog Save Tepića da su njegovi podređeni počinili krivična djela navedena u optužnici, a u vezi sa svim tačkama izreke presude, tužilaštvo citirajući paragrafe presude od br. 568. do 571. ističe da je pogrešan zaključak vijeća da nije moglo van razumne sumnje utvrditi da je optuženi Tepić kao načelnik znao ili mogao znati za konkretno ponašanje svojih podređenih. Njegovo znanje po stavu tužilaštva proizilazi iz dokaza, odnosno iz Izvoda iz zapisnika sa 51. sjednice Ratnog predsjedništva održane 08.08.1992. godine, zatim video snimka „Krajiški dnevnik“ i „EDS br. V-000-0961-1-A“, koji ukazuju da je Savo Tepić znao za sva dešavanja u inkriminisano vrijeme, s obzirom da je bio načelnik SJB Kotor Varoš, pa kao takav obavještavao ostale članove kriznog štaba o zatvorenim civilima, stanju u Stanici milicije u Šipragama, i slično, pa je stoga morao znati za aktivnosti sebi podređenih.

Stoga, nesporno je dokazano i utvrđeno da je optuženi Savo Tepić imao svijest o počinjenim krivičnim djelima. Vijeće takođe pogrešno utvrđuje činjenično stanje, s obzirom i na navode svjedoka Gorana Žarića upravnika zatvora u staroj zgradi Suda. Osim toga, iz izjava svjedoka KV-5, Sejde Tatara i Stipe Marčinovića jasno proizilazi da je optuženi Savo Tepić bio prisutan u SJB Kotor Varoš kada su 11.06.1992. godine, prostorije SJB bile prepunjene zatvorenim civilima nesrpske nacionalnosti, iz čega je jasno da je morao imati svijest da njegovi podređeni, među kojima je i Duško Vujičić na sve načine maltretiraju pomenute civile.

119. Da su Savo Tepić kao načelnik SJB i Dragoslav Bojić kao komandir SJB, bili *de iure* i *de facto* nadređeni svim ostalim optuženim, prema navodima tužioca, potvrđuju i svjedoci odbrane: Danko Kragić, Predrag Momić, Dragan Raljić, Nenad Krejić, Mićo Trkulja, Aleksandar Arnautović, Mile Matijević, Miladin Blagojević, kao i optuženi Duško Vujičić i Duško Maksimović, koji su u svojstvu svjedoka svjedočili na glavnom pretresu.

120. Na okolnosti tačke 1. optužnice, koja se odnosi na zatvore gdje su držani civili i ono što se njima dešavalo, svjedočili su i Ante Mandić, Muhamed Sadiković, Ahmet Čikrić, Stipo Marčinković, Sejdo Tatar, te Dragomir Marković. Oni su potvrdili navode optužnice, te su detaljno opisali nezakonito hapšenje, zatvaranje, držanje u prostorijama SJB Kotor Varoš, zatvoru, školi „24 april“, pilani „Drvoprerad“, a što je sve bilo nezakonito. Na okolnosti u SJB je govorio svjedok Sejdo Tatar, koji je i sam bio pripadnik iste, te je dobro znao šta se sve dešavalo.

121. Tužilaštvo naglašava da su ponižavali nesrpske civile prilikom ulaska u zgradu SJB Kotor Varoš, te da su ih tjerali da se okrenu prema zidu i da se sa tri prsta naslone na zid, što su potvrdili mnogi svjedoci.

122. Tačku II optužnice su, prema stavu tužioca, takođe potvrdili brojni svjedoci skoro na identičan način, pa je tako svjedok Goran Žarić, koji je bio upravnik zatvora, a na koje mjesto ga raspoređuje Savo Tepić, opisao prostorije zatvora, događaje u zatvoru, uslove u zatvoru, te je naveo i da je o značajnijim događajima obavještavao Dragoslava Bojića komandira SJB Kotor Varoš. Svjedoci koji su bili nezakonito zatvoreni opisali su neuslovne prostorije, uslove boravka, a odbrana nije pokušala da ospori ove iskaze. Tačku II optužnice takođe dokazuju i mnogi materijalni dokazi.

123. U paragrafu 572. prvostepeno vijeće ponovo nepotpuno utvrđuje činjenično stanje, pa ograničavajući tužilaštvo da uopšte ustane sa žalbom, vijeće ne navodi

da li je nadređeni poduzeo radnje u vidu izvršenja djela ili samo te radnje tužilaštvo nije dokazalo van razumne sumnje, kao i da vrlo bitne okolnosti svjesno propušta da utvrdi.

124. U vezi sa tačkom I-1 presude, odnosno optužnice, tužilaštvo ističe da vijeće u paragrafu 577. analizira izjavu svjedoka Ante Mandića, a u paragrafu 580. izjavu ovog svjedoka u vezi sa drugim svjedocima koji su svjedočili na ovu tačku optužnice, a iz te izjave se vidi uloga Save Tepića, te da je on kao načelnik organizovao, omogućio, naredio da se ovaj svjedok i drugi civili dana 11.06.1992. godine nezakonito hapse, dovedu u zgradu, u kojoj se optuženi Savo Tepić pitao za sve.

125. U paragrafu 578. presude vijeće je obrazložilo izjavu svjedoka KV-18 u vezi sa izjavama ostalih svjedoka koji su svjedočili na tačku I-1 optužnice, ali nigdje ne spominje činjenicu da je svjedok KV-18 na poziv Ante Mandića od 02.04.1992. godine došao u Kotor Varoš iz Kozarske Dubice. Svjedoku nisu mogli biti poznati policajci iz SJB, ni njihova imena, a vijeće ne navodi ni to da je svjedok izjavio kako ga u školi u Maslovarama dočekuje špalir sastavljen od policajaca.

126. U paragrafu 579. vijeće interpretira izjavu svjedoka KV-10, koji je bio komandir SJB Kotor Varoš do 11.06.1992. godine, a koji je nezakonito uhapšen tog dana na putu prema poslu, te priveden u prostorije SJB Kotor Varoš, gdje ga zatvaraju u njegovu kancelariju. U pogledu ovog svjedoka, prema mišljenju tužioca, vijeće pogrešno i nelogično navodi da o tome nije odlučio optuženi Savo Tepić, te da se ne može zaključiti kakva je bila uloga optuženog. Takođe, događaje koje je svjedok KV-10 opisao vijeće propušta da analizira u kontekstu bezbjedonosne situacije u to vrijeme, a posebno u kontekstu budućih događaja opisanih u tački I-1 optužnice, te da su te okolnosti morale biti poznate Savi Tepiću, jer su se odvijale pod njegovom ingerencijom, naredbama, odlukama, organizacijom i faktičkim stanjem koje je on preko potčinjenih omogućio. Vijeće posebno propušta obrazložiti dio izjave ovog svjedoka gdje govori da je nakon što su on, Anto Mandić, KV 18, vraćeni iz CSB Banja Luka u zgradu SJB Kotor Varoš, da je Zdravko Pejić rekao policajcu Dušku Vujičiću da ih vodi u Maslovare i preda vojsci, a tada je optuženi Savo Tepić bio komandant i nadređeni.

127. U paragrafu 581. vijeće samo površno analizira izjavu Nedžada Aganbegovića, te propušta navesti da je ovaj svjedok od strane policajca upisan na ulazu u zgradu SJB Kotor Varoš, a po stavu tužilaštva isti policajac je radio po naređenju načelnika SJB, odnosno optuženog Save Tepića.

128. Kako se navodi u žalbi, u paragrafu 583. prvostepeno vijeće konstatuje da radnja izvršenja Save Tepića nije opisana ni dovedena u vezu sa vidovima individualne odgovornosti navedenim u preambuli I, pa je nejasno šta mu se stavlja na teret, što je po mišljenju tužilaštva paušalno, jer se jasno vidi u tački I optužnice šta se optuženom stavlja na teret.

129. Prema navodima iz žalbe tužilaštva, vijeće je propustilo utvrditi da li je postojala komandna odgovornost optuženog Save Tepića u odnosu na optuženog Iliju Kurušića, jer je vijeće ovog optuženog oslobodilo po svim tačkama optužnice, a propušta utvrditi relevantni status optuženog Ilije Kurušića, pošto u paragrafu 567. navodi da se neće upuštati u detaljnu analizu i ocjenu provedenih dokaza i prigovora u vezi njegovog statusa. Tužilaštvo shodno tome navodi da je tim propustom vijeća činjenično stanje nepotpuno utvrđeno, jer je optužnica koncipirana kroz komandnu odgovornost optuženog Save Tepića u odnosu na radnje optuženog Ilije Kurušića kao njegovog podređenog, sa jasno definisanim statusom optuženog Kurušića. Ovakvim nepotpuno utvrđenim činjeničnim stanjem tužilaštvu je onemogućeno da napada presudu žalbom, jer nije utvrđeno da li je postojala komandna odgovornost Save Tepića u odnosu na radnje njemu podređenog Kurušića, ni koji je bio status optuženog Ilije Kurušića.

130. Na okolnosti tačke I-2 presude, tužilaštvo navodi da u paragrafu 588. Sud propušta da stvari opiše onako kako su se zapravo desile, jer je svjedokinja KV-5 protiv svoje volje dovedena u stanicu, a tužilaštvo sa žaljenjem konstatuje da termin „po ulasku u stanicu“ koje je vijeće upotrijebilo, šalju jako ružnu sliku žrtvi, koja je preživjela torture opisane u ovoj optužnici, kao i ostalim žrtvama proteklog rata u Bosni i Hercegovini.

131. Nadalje, zaključak da optuženi Savo Tepić vidjevši svjedokinju KV-5 i njenog supruga koje dovode u SJB Kotor Varoš, gdje je bio načelnik, nije mogao znati šta se sa njima dešava, je potpuno pogrešan. Takođe, vijeće navodi da nema dokaza da je optuženi Savo Tepić ili neko njemu podređen naredio optuženom Dušku Vujičiću da ih privede.

132. O svijesti, znanju, namjeri i bešćutnosti optuženog Save Tepića, prema mišljenju tužioca, govori i podatak da on kada je vidio KV-5 i njenog supruga, a svog bivšeg radnog kolegu kako su ih nezakonito priveli u stanicu, zadržali, maltretirali i slično, nije ništa uradio povodom toga, pa se shodno tome, slaže sa svim što im je učinjeno. Dakle, nema logike da je optuženi Duško Vujičić bez znanja načelnika dovodio žrtve u zgradu

SJB, kao i to što je optuženi Savo Tepić vidio pomenuto, što i vijeće potvrđuje, a ništa ne poduzima da pita zašto su oni tu, zašto Duško Vujičić radi protivno službi i slično.

133. U vezi sa tačkom I-3, u paragrafima od 591. do 598. tužilaštvo se žali na pokušaj vijeća da obrazloži zašto je optuženog Savu Tepića oslobodilo za komandnu odgovornost, a Iliju Kurušića za individualnu. U tom pravcu Sud navodi izjavu svjedoka KV-6, pa iako je svjedok koristio ime „Dubočanin“ i da ne zna ko je taj čovjek, vijeće poklanja vjeru da svjedok zna ko je on, ali ne zna ko je Ilija Kurušić iako je situacija identična u oba ova slučaja. Analogno i ranije navedenom, optuženi Savo Tepić se slagao sa ovim inkriminacijama i nije poduzimao ništa da ih spriječi.

134. Za tačku I-4, tužilaštvo u žalbi navodi da je svjedok Anđelko Grgić potvrdio navode optužnice opisane u ovoj tački, te da vijeće u paragrafima 600. i 602. zaključuje da radnja sprovođenja u zatvor nije obuhvaćena sviješću optuženog Vujičića o protupravnosti zatvaranja, jer on nije taj ko je odlučio o zatvaranju, dok u obrazloženjima u drugim tačkama optužnice vijeće konstatuje kako je ovaj optuženi samostalno postupao i da nije dokazano da mu je naređivao optuženi Savo Tepić, ili neko drugi. U tom pogledu, vijeće propušta objasniti ko je zapravo izdao taj nalog, kome je upućen, na šta i na koga se odnosi, a svega toga nema u presudi, pa je zaključak vijeća potpuno pogrešan i nepotkrijepljen izjavom bilo kojeg svjedoka, ili nekim drugim dokazom.

135. Nadalje, tužilaštvo navodi da presuda nema dosljednost, sustavnost, ni koherentnost, te da vijeće konstantno ističe da su svjedoke privodili uniformisani vojnici, što su neki svjedoci i izjavljivali zbog nemogućnosti da naprave razliku između vojnika, policajca i slično, dok s druge strane vijeće zanemaruje činjenicu da su svi svjedoci odvođeni u zgradu SJB Kotor Varoš bez obzira jesu li civile privodili specijalci ili aktivni policajci ili rezervni policajci SJB Kotor Varoš.

136. U vezi sa tačkom I-5 presude tužilaštvo u žalbi navodi da je vijeće optužene oslobodilo krivične odgovornosti za ovu tačku, pa tako ističe da je u tački I-5-a.) u paragrafu 607. vijeće propustilo spomenuti Dragoslava Bojića, čije je prisustvo kao komandira upravo po naredbi optuženog Save Tepića, odnosno načelnika SJB Kotor Varoš, jer je jasno da optuženi Dragoslav Bojić nije mogao samostalno biti na licu mjesta u selu Kotor – Kukavice, kako je i precizirano u optužnici, nego samo po naređenju pretpostavljenog.

137. Kako se navodi u žalbi, u paragrafu 608. vijeće propušta navesti da je svjedok

Đasim Tuzlić Hoša poznao optuženog Duška Maksimovića, i da mu je pomenuti rekao da ga vode u zgradu Crvenog Krsta, a vodili su ga u zgradu skupštine općine, protiv njegove volje, pa ga počinje tući, a vijeće u tim postupcima optuženog Duška Maksimovića ne pronalazi kriminogeno i nezakonito ponašanje, odnosno lišavanje slobode.

138. Kod tačke I-5 b.) vijeće u paragrafu 613. govori kako samo svjedok Zikret Fifić spominje prisustvo optuženog Ilije Kurušića, a u paragrafu 616. dovodi u koliziju njegovu izjavu sa izjavama ostalih svjedoka. Za izjavu svjedoka Sejfe Bilića, tužilaštvo ističe da vijeće nije moglo dovesti u koliziju izjavu ovog svjedoka i svjedoka Zikreta Fifića, jer je svjedok Bilić rekao da je optuženog Iliju Kurušića vidio u jutarnjim satima, a svjedok Fifić opisuje radnje optuženog kojeg je vidio *tempore criminis* na mjestu izvršenja. S obzirom da drugi svjedoci nisu izričito rekli da optuženog nisu vidjeli, pogrešan je zaključak vijeća da su iskazi nedosljedni. Tužilaštvo naglašava da je samo svjedok Sejfo Bilić spomenuo ime Ilije Kurušića, odnosno ime lica koje ih je izdvojilo, u namjeri da ih liši života. Nijedan drugi svjedok nije spomenuo da je te radnje izvršilo neko drugo lice, pa da ta izjava vijeće dovede u dilemu, stoga tužilaštvo smatra da je apsolutno dokazana tačka I-5 b.) optužnice.

139. Što se tiče tačke I-5-c.) presude/optužnice, tužilaštvo citira navode iz paragrafa 634., a zatim ukazuje da vijeće u paragrafima od 636. do 648. opisuje izjave svjedoka koji su svjedočili na okolnosti ove tačke, pa zatim citira navode paragrafa 649., da bi u konačnom tužilaštvo navelo da vijeće konstatuje da je optuženi Duško Maksimović maltretirao zatočene, tukao ih i psovao, ali ga oslobađa jer nije dokazano da je to radio na mikro lokaciji uz zid stare zgrade koja se nalazila do zgrade Doma zdravlja. Povodom toga, tužilaštvo se pita zašto je baš ta lokacija upitna, odnosno šta utiče na to da se optuženi oslobodi samo na osnovu toga što nije dokazano da se maltretiranje desilo baš na toj lokaciji?

140. Kada je u pitanju tačka I-5- g.), tužilaštvo ističe da u paragrafu 698. vijeće opisuje navode iz optužnice, a u narednim paragrafima navodi da nije poklonilo vjeru svjedoku Zikretu Fifiću, koji se jasno izjasnio da se radi o optuženom Dušku Vujičiću. Potom u paragrafu 701. vijeće pogrešno navodi da su iskaz svjedoka Adema Skopljaka i svjedoka Zikreta Fifića nesaglasni, jer se jedino neslaganje ogleda u pogledu izgleda uniforme, a vijeće je ranije našlo da vrsta uniforme nije odlučujuća činjenica na osnovu koje će se Sud opredijeliti da li da nekome pokloni vjeru. Svjedok Adem Skopljak, po tvrdnji

tužilaštva, ne poznaje optuženog Duška Vujičića, pa ga zato i ne spominje po imenu, ali spominje lice zvano „Dule“. Shodno navedenom, prema stavu tužioca, jedino je moguće zaključiti kako je izjava Zikreta Fifića dosljedna izjavama drugih svjedoka, a da njegovu izjavu ojačava izjava svjedoka Adema Skopljaka.

141. Nadalje, u paragrafu 703. na okolnosti tačke I-5-g. tužilaštvo ističe irelevantnost okolnosti da je svjedok Rasim Muminović naveo kako su civile vodili u pratnji naoružanih vojnika i rezervista, odnosno tužilaštvo smatra da je ova okolnost potpuno irelevantna i da nema nikakve veze sa tačkom I-5-g.

142. Potom za paragraf 712. tužilaštvo navodi da je pogrešno zaključeno kako je svjedok Hasan Smajlović rekao da se ne može sjetiti ko ih je tukao, s obzirom da je na pitanje tužiteljice rekao da su Vujinović i Dule pravili probleme.

143. Tužilaštvo zatim navodi da vijeće od paragrafa 705. presude navodi razloge zbog kojih se opredjeljuje za oslobađanje optuženog Save Tepića u pogledu komandne odgovornosti za tačke I-5-c1, I-5-e, I-5-g1, u pogledu radnji optuženih Duška Vujičića i Duška Maksimovića. Za paragraf 718. tužilaštvo navodi da je bespotrebno uveden upitni napad suprotne strane na srpske položaje, iz razloga relativiziranja događaja zbog koga preživjele žrtve i danas trpe posljedice, te ne pomišljaju da se vrate u svoje rodno mjesto. Takođe, u istom paragrafu vijeće nalazi da optuženi Savo Tepić nije bio obaviješten o radnjama njemu podređenih, što nikako ne stoji jer su optuženi Duško Maksimović i Duško Vujičić imali širok spektar inkriminiranih radnji u dužem vremenskom periodu. S obzirom da optuženi Vujičić u kontinuitetu, u trajanju više od 5 mjeseci, vrši krivična djela, nije moguće da optuženi Savo Tepić nije znao za ista. Tužilaštvo navodi da su ovi optuženi radili po naredbi načelnika Save Tepića, te da on ništa nije poduzimao kako bi spriječio iste, niti da kazni počinitelje za takve radnje.

144. Konkretno u tački I-5 vijeće, prema mišljenju tužioca, zanemaruje izjavu svjedoka Hasana Smajlovića, koja je izrazito važna, a govori o postupanju prema civilima, po naređenju policije, odnosno načelnika Save Tepića, a to što su na mjesto izvršenja došli drugi pripadnici policije, kako bi zaustavili dešavanja, potvrđuje da je optuženi Savo Tepić znao za sve što su njemu podređeni policajci vršili bilo samostalno ili sa drugim vojnicima srpskih snaga.

145. U vezi sa tačkom I-6 presude/optužnice, uz razloge zašto oslobađa optuženog Iliju Kurušića, vijeće navodi zašto nije poklonilo vjeru svjedoku Edinu Botiću, pa

u tom pravcu tužilaštvo navodi dio paragrafa 726. presude.

146. Tužilaštvo se posebno osvrće na posljednju rečenicu citiranog dijela obrazloženja navedenog u paragrafu 724. pobijane presude, kada vijeće zaključuje da svjedok u vrijeme učinjenja krivičnog djela nije poznavao optuženog Iliju Kurušića, ali vijeće propušta opisati izjavu ovog svedoka koji navodi da je imao sukob sa Kurušićem koji se desio 1998. godine, pri čemu opisuje istog čovjeka i 1992. godine i 1998. godine, i to kao pripadnika tzv. „Burčani“, plavog, visokog, mlađeg od sebe, što dovodi do zaključka da je optuženi Ilija Kurušić počinio radnje opisane u tački I-6 optužnice. Činjenica da se svjedok nije mogao izjasniti kako saznaje da se lice koje ga udara 25.06.1992. godine zove Ilija Kurušić, ne dovodi u pitanje odrednicu u pitanju identiteta optuženog.

147. U vezi sa tačkom I-8 presude/optužnice, u pogledu obrazloženja vijeća zašto oslobađa optuženog Duška Vujičića, u paragrafu 742. presude, tužilaštvo navodi da Sud pogrešno utvrđuje činjenično stanje, jer je svjedok KV-9 rekao da su mu „proradili klikeri“ i da je Duško Vujičić osoba koja ga je udarila, te ga je i prepoznao. Prema tome, tužilaštvo smatra da je nebitna i irelevantna okolnost da li je KV-9 poznavao optuženog Duška Vujičića.

148. Kod tačke I-9 presude/optužnice vijeće oglašava krivim Duška Vujičića, ali optuženog Savu Tepića u nedostatku dokaza oslobađa optužbe po osnovu komandne odgovornosti. Tužilaštvo i ovdje smatra da je vijeće pogrešno utvrdilo činjenično stanje, jer prema stavu vijeća aktivni i rezervni policajci su postupali po svom nahođenju, bez obaveze da obavještavaju pretpostavljenog Savu Tepića, ali i da jeste tako, optuženi Savo Tepić je odgovoran zato što nije poduzeo mjere da spriječi nečovječno postupanje, fizičko i psihičko maltretiranje, izgladnjivanje i slično.

149. U tački I-10, Sud iz istih razloga kao i u tački I-9 oglašava krivim optuženog Duška Vujičića, a oslobađa optuženog Savu Tepića. Tužilaštvo i u ovom slučaju smatra da je pogrešno utvrđeno činjenično stanje, jer je Savo Tepić imao krug odanih policajaca, među kojima je prvi bio Duško Vujičić.

150. Na okolnosti tačke I-11, vijeće nije našlo dokazanom krivnju po komandnoj odgovornosti optuženog Save Tepića, što tužilaštvo smatra pogrešnim, jer vijeće nije poklonilo vjeru svjedokinji KV-17. Ova svjedokinja nije spominjala ime policajca koji je vodi u zgradu SJB Kotor Varoš, ali je rekla da je u kancelariji ispituje čovjek u plavoj uniformi, te da je vidjela Bokija, koji je radio sa njenim mužem, koji je takođe bio

policajac, a na šta se vijeće ne osvrće. Takođe, tužilaštvo ističe da su brojni svjedoci potvrdili da su po njih dolazili vozilom „Golf“ i vodili ih u zgradu policije, a svjedok Ahmet Ćirkić je rekao da je po izlasku ispred zatvora vidio optuženog Duška Vujičića da vozi vozilo „Golf“. Sve to ukazuje da vijeće nije trebalo izvesti zaključak kako se zbog nedostataka dokaza nije moglo utvrditi da se radi o pripadnicima milicije SJB Kotor Varoš, nego da je NN policajac koristio vozilo „Golf“ i da je u kancelariji ispitivao policajac u plavoj uniformi, čime bi bila dokazana tačka I-11 optužnice.

151. Kod tačke II izreke presude/optužnice, tužilaštvo citira navode iz paragrafa 762., a zatim i paragraf 766., te ukazuje da je pogrešno utvrđeno činjenično stanje vezano za nezakonita lišavanja slobode svjedoka za koje je vijeće navelo da su izjavili kako su ih nezakonito lišili slobode specijalci. Ti svjedoci su bili: Nedžad Aganbegović, KV-1, Esad Hrnjić, Stipo Marčinković i KV-8. Pored toga, vijeće propušta navesti da su ovi svjedoci izjavili kako je u SJB Kotor Varoš, u koju su dovedeni, načelnik bio optuženi Savo Tepić.

152. Da je Savo Tepić komunicirao sa komandrom Specijalne jedinice CSB Banja Luka, prema mišljenju tužioca, dokazuje to što su pripadnici pomenute specijalne jedinice i policajci SJB Kotor Varoš jasno saradivali na privođenju civila nesrpske nacionalnosti.

153. U vezi sa navodom vijeća da su određeni svjedoci izjavili kako su ih uhapsili vojnici, tužilaštvo žalbom ukazuje da ti svjedoci nemaju dovoljno vojnog znanja, te da kolokvijalno osobe koje nose uniforme i posjeduju oružje nazivaju vojnicima.

154. Kako se žalbom ukazuje, vijeće takođe takav pogrešan zaključak izvodi i u paragrafu 768., gdje treba naglasiti okolnosti koje se odnose na veliki strah, strepnju, neizvjesnost, nemir i paniku koji su bili prisutni kod svjedoka.

155. Tužilaštvo zatim za paragraf 767. navodi da je zaključak vijeća u pogledu ove tačke dokazan van razumne sumnje, ali da je to samo polovina realnog stanja i predmeta ovog optuženja. Tu nedostaje polovina, odnosno zaključak koji vijeće izostavlja, a to je da je optuženi Savo Tepić imao ingerencije i kontrolu nad sebi podređenim policajcima. Tužilaštvo naglašava da je Dragoslav Bojić, komandir SJB Kotor Varoš, izabran od strane Save Tepića. Komandiru Dragoslavu Bojiću je svakodnevno izvještaj podnosio upravnik zatvora Goran Žarić, pa se stoga nameće zaključak da je Dragoslav Bojić isto tako referisao stanje načelniku Savi Tepiću.

156. U vezi sa paragrafom 772., tužilaštvo napominje da optužnicom Savo Tepić nije terećen za ispitivanje civila ili zatvorenika, pa zaključak iz pomenutog paragrafa izlazi iz okvira optužnice. Nadalje, tužilaštvo u žalbi iznosi nelogičnost u pogledu donošenja pobijane odluke, jer vijeće nije moglo izvesti zaključak da je optuženi Savo Tepić donosio odluke o zatvaranju, puštanju, privođenju civila, a iz upornosti optuženih Duška Vujičića i Duška Maksimovića u počinjenju krivičnih djela iz optužnice se vidi da je za takvo postupanje postojala naredba.

157. Tužilaštvo se potom u vezi sa obrazloženjem odluke o oslobađanju Save Tepića na okolnosti tačke II optužnice, odnosno paragrafa 791. osvrće na izjavu svjedoka KV-15, kojom se dokazuje da je policija SJB Kotor Varoš imala praksu i matricu po kojoj je postupala, a jasno se vidi ko je taj ko odlučuje o slobodi zatvorenih civila. Shodno izjavi svjedoka KV-15 i potvrdi po kojoj se ovaj svjedok pušta na slobodu, vijeće donosi pogrešan zaključak i u paragrafu 772.

158. Nadalje, tužilaštvo pobija presudu i u odnosu na paragrafe od 803. do 813., jer uposlenici državne bezbjednosti uobičajeno ispituju lica, ali su ta lica prethodno nezakonito dovedena u prostorije SJB Kotor Varoš, a o njihovom puštanju, prema stavu tužioca, odlučuje optuženi Savo Tepić.

159. Pored toga, u paragrafu 818. presude tužilaštvo navodi da je iz navoda vijeća nedvojbeno jasno da služba javne bezbjednosti obavlja poslove iz svog resora, a da opisane radnje u ovom paragrafu ne predstavljaju preklapanje i obavljanje istih poslova od strane dva različita resora, nego baš suprotno, dokazuje da su inkriminisane radnje vršene sistematično, unaprijed isplanirano, zajedničkim snagama i doprinosom i državne i javne bezbjednosti.

160. Zaključak vijeća iz paragrafa 817. po stavu tužilaštva ne dovodi u pitanje ono što se optuženima stavlja na teret, nego samo potvrđuje postojanje elemenata sistematičnog napada u Kotor Varoši od juna 1992. godine.

161. Za paragraf 824. presude tužilaštvo žalbom ukazuje da depeša koja je korištena u ovom paragrafu i koja je dokaz odbrane samo upotpunjuje tezu tužilaštva da se privođenje dešavalo po jednoj matrici, te da su i pripadnici Specijalne jedinice u svojim radnjama bili brutalni kao i policajci SJB Kotor Varoš Duško Vujičić i Duško Maksimović.

162. U pogledu djelovanja Specijalne jedinice CSB Banja Luka na području Kotor

Varoši, tužilaštvo napominje da se pred Sudom BiH vodio postupak protiv Zdravka Samardžije, da je Stojan Župljanin osuđen pred MKSJ, a Ljubiša Vranješ pred Sudom BiH, kao i da Tužilaštvo BiH ima više predmeta u fazi istrage protiv komande i pripadnika Specijalne jedinice CSB Banja Luka za zločine počinjene na području Korot Varoši u sličnom vremenskom periodu kao u ovom predmetu.

163. Tužilaštvo nadalje citira navode vijeća iz paragrafa 833. i 834. presude, pa zaključuje da u njihovom slijedu i povezanosti ispada kako vijeće ne može doći do zaključka da se Savo Tepić saglasio sa zatvaranjem civila i da je on odlučio oko istog, a zatim konstatuje da je optuženi znao za zatvaranje, te da su ih obezbjeđivali njemu podređeni policajci, a po naređenju pretpostavljenih. Tužilaštvo ističe da je zaključak vijeća potpuno nelogičan, jer je optuženi, da je htio, mogao zatražiti puštanje civila, ili narediti njihovo puštanje. Zaključci koji su posebno izvedeni iz paragrafa 833. i 834. su u međusobnoj koliziji, a utvrđeno činjenično stanje je pogrešno.

164. Zatim, tužilaštvo navodi dio paragrafa 835. presude, iz kojeg se može zaključiti da, po stavu tužilaštva, vijeće izvlači optuženog Savu Tepića iz komandnog lanca i komandne strukture, a zatvaranje i obezbjeđivanje civila u objektima od strane podređenih policajaca, pripisuje višim nivoima vlasti. Tužilaštvo se pita da li postoji ijedna odluka tih vlasti koja mimoilazi optuženog Savu Tepića, da li postoji ijedan svjedok koji govori o tome? Prema mišljenju tužilaštva, jasno je da ne postoji, te da vijeće nije moglo utvrditi suprotan zaključak. Iz ovog paragrafa je vidljivo da je po vijeću Služba državne bezbjednosti superiorna naspram Službe javne bezbjednosti. Tužilaštvo naglašava da su ove dvije službe sinhronizovane i usklađene u svojim nadležnostima, te da postupaju homogeno i zajedno kada su u pitanju zadaci iz njihovih opisa poslova, kao i da su ove dvije službe sastavni dijelovi Centra službi bezbjednosti, sa diferenciranim nadležnostima i zadacima.

165. Analizirajući zaključak vijeća u dijelu paragrafa 837. presude, tužilaštvo navodi da se ovom optužnicom ne stavlja na teret da su podređeni pripadnici SJB Kotor Varoš odlučivali o zatvaranju, nego Savo Tepić, te da je drugi dio navoda u koliziji sa zaključkom vijeća iz paragrafa 835. presude. Treći dio paragrafa se odnosi na zatvaranje KV-3 i njene djece, za koji vijeće tvrdi da je bilo proizvoljno i namjerno zatvaranje, u kom je učestvovao optuženi Vujičić. Tužilaštvu ostaje nejasno da li to znači da vijeće smatra da su privođenja ostalih civila nesrpske nacionalnosti bila zakonita?

166. U pogledu paragrafa 838. presude tužilaštvo smatra da je iznenađujuće kako vijeće donosi takav zaključak jer vijeće nije pronašlo dokazanim da se optuženi Savo Tepić saglasio da se civili drže zatvoreni, pa se tužilac pita zašto u tom slučaju nije reagovao, niti je svoje neslaganje iznio Kriznom štabu. Tužilaštvo iznosi stav da ne postoji nijedan dokaz koji dokazuje da se optuženi nije slagao sa protivzakonitim lišavanjem slobode i dovođenjem u SJB Kotor Varoš.

167. Tužilaštvo naglašava da u paragrafu 880. presude vijeće navodi da optuženi na sjednicama Kriznog štaba ne iznosi svoje neslaganje sa držanjem zatvorenih civila u zatvorima, pa postavlja pitanje šta da radi s njima, a za zatvaranje civila je rečeno na jednoj od sjednica Kriznog štaba da je to stvar milicije da ispita, što potvrđuje da je Savo Tepić bio nadležan za zatvorenike, kao član milicije u to vrijeme.

168. U pogledu uslova u zatvorima optuženi Savo Tepić je bio odgovoran da se stara o istim, ali nije preduzeo mjere da se stanje poboljša, nego je svojim postupcima doprinio da se prema zatočenima i dalje nehumano postupa, uskraćujući ljekarsku pomoć, a ove okolnosti vijeće analizira u paragrafima od 836. do 886. presude. U vezi ovih paragrafa, tužilaštvo nalazi da je nerelevantan zaključak vijeća, te da je optuženi Savo Tepić samo jedanput na sjednici Kriznog štaba iznio problem nehigijenskih uslova u zatvoru. S obzirom na datum održavanja pomenute sjednice, odnosno 08.08.1992. godine to je zakašnjela reakcija, jer su ti problemi postojali još od juna 1992. godine. Povodom svega navedenog, vijeće ne bi trebalo dolaziti u sumnju da je ukazivanje na uslove u zatvoru optuženog Save Tepića nerelevantno, iz razloga što nije ranije ukazivao na probleme u zatvoru.

169. Povodom tačke III-1.2 presude, odnosno tačke III-1 optužnice, odnosno djelimično oslobađajućeg dijela za optuženog Duška Maksimovića, tužilaštvo za dio paragrafa 927. presude, koji i citira, naglašava da je optuženi Savo Tepić bio upoznat sa svim što se događa u zatvoru, posebno u vezi sa „posjetama“ u zatvoru od strane optuženih Duška Vujičića i Duška Maksimovića. U prilog tome navodi izjavu svjedoka Gorana Žarića.

170. Na činjenicu da je vijeće donijelo zaključak da su se stražari suprostavljali i onemogućavali ulazak pripadnika specijalne jedinice u zatvor, tužilaštvo je mišljenja da je ta okolnost nebitna, nego da je bitno da su stražari puštali tadašnjeg aktivnog policajca, sada optuženog Duška Vujičića i tadašnjeg rezervnog policajca, sada optuženog Duška Maksimovića, a to je činjenica na kojoj bi vijeće trebalo zasnivati svoj

zaključak. To bi značilo da u ponašanjima ove dvojice optuženih nije bilo samostalnosti niti odluka „na svoju ruku“, već da je sve bilo po odlukama tadašnjeg načelnika SJB Kotor Varoš, a sada optuženog Save Tepića.

171. Kod tačke III-3 izreke presude, vijeće zaključuje da su iskazi svjedoka KV-1 i Edina Botića međusobno nesaglasni, što i navodi u paragrafu 931. presude, a što tužilaštvo smatra pogrešnim, iz razloga što ova dva svjedoka svjedoče na različite okolnosti. Tužilaštvu je nejasno u pogledu paragrafa 932. presude kako vijeće zaključuje da se ne može utvrditi da je optuženi Vujičić udario svjedoka Edina Botića, pa stoga pored tog paragrafa, citira i dio izjave ovog svjedoka, koji govori da optuženi Duško Vujičić redovno, svaki drugi ili treći dan dolazi i premlaćuje ih.

172. U vezi sa tačkom III-4, tužilaštvo žalbom ukazuje na nebitnost okolnosti kojoj vijeće nije poklonilo vjeru, a tiče se iskaza svjedoka Edina Botića kako je optuženi Duško Vujičić tukao lice zvano „Mudri“. Ovaj svjedok je opisao kako se dešavalo kada bi ih Duško Vujičić tukao, a to što je osobu zvao „Mudri“ po stavu tužilaštva ne može biti razlog za oslobađanje od ove tačke optužnice.

173. Na okolnosti tačke III-5, tužilaštvo je citiralo i dio paragrafa 938., kao i dio izjave svjedoka Edina Botića, u vezi sa prijetnjom optuženog Duška Vujičića i prijetnji uz repetiranje pištolja.

174. Kada je u pitanju tačka III-7, tužilaštvo smatra da je kod ove tačke, za koju je vijeće oglasilo krivim optuženog Duška Vujičića, ali oslobodilo optuženog Savu Tepića po komandnoj odgovornosti, potpuno drugačije utvrđeno činjenično stanje u slučaju optuženog Save Tepića. U žalbi je tužilaštvo više puta naglašavalo razloge zašto je takav stav vijeća pravno i činjenično neodrživ, te ih ističe i za ovu tačku izreke presude, kao i za sve tačke u kojima je vijeće oslobodilo optuženog Savu Tepića za komandnu odgovornost.

175. Za tačku III-8 tužilaštvo navodi da vijeće nije bilo decidno da li poklanja vjeru svjedoku KV-7 ili ne, u obrazloženju razloga za oslobađanje optuženog Duška Vujičića. Uz to, citira paragraf 946. presude, pa iznosi da su zaključci iz istog pogrešni, jer je svjedok KV-7 rekao da ga poziva Dule Vujičić i udara ga nogom, što dostiže standard nečovječnog postupanja, pa je nejasno zašto vijeće nije moglo zaključiti da su ovom svjedoku naneseni teški fizički i psihički bolovi, iako je svjedok i na glavnom pretresu

govorio o posljedicama tih udaraca.

176. U vezi sa tačkom III-9 tužilaštvo citira navode paragrafa 950. presude, pa smatra u vezi sa istim da je na svjedoka Ahmeta Čirkića sve doživljeno u zatvoru itekako ostavilo duboke posljedice, psihičke patnje i veliku intenzivnu duševnu bol.

177. Kada je u pitanju tačka III-15 presude, tužilaštvo navodi paragraf 976., pa upućuje na izjavu svjedoka Milana Grgića, te citira dio tog svjedočenja gdje svjedok govori da ih je Duško Vujičić izvodio vani i udarao, a ta izjava potvrđuje navode iz tačke III-14 i upućuje na drugačiji zaključak od onog kakav je vijeće donijelo, pa je tako pogrešno utvrdilo činjenično stanje.

178. U pogledu tačke III-16 presude, tužilaštvo smatra da je sud osudio optužene Duška Maksimovića i Duška Vujičića, ali da je pogrešno izveden zaključak kojim se utvrdilo da li je optuženi Savo Tepić znao za radnje ovih optuženih.

179. U tački III-17 prema stavu tužilaštva, vijeće pogrešno navodi da su neusklađeni iskazi svjedoka KV-1 i KV-14, jer je svjedok KV-1 maltretiranje Matka Petričevića posmatrao sa udaljenosti, za razliku od svjedoka KV-4, koji to posmatra iz kancelarije i kaže da je radnje izvršio optuženi Duško Vujičić. Pored toga, svjedok KV-1 potvrđuje da je znao Duška Vujičića od ranije, te da je to bitna okolnost na osnovu koje se trebala donijeti odluka u pogledu odgovornosti optuženog Duška Vujičića.

180. Sud nije uzeo u obzir ni činjenicu da je svjedok KV-4 prije nego što je kroz otvorena vrata kancelarije gledao prethodno navedeni događaj, u dva navrata gubio svijest od siline udaraca i fizičkog maltretiranja, a što sigurno utiče na sposobnost zapažanja događaja, ljudi i mjesta, kao i sjećanja u vezi sa traumatičnim događajem, koju je okolnost vijeće trebalo uzeti u obzir, a kako nije, prema stavu tužilaštva, pogrešno je utvrđeno činjenično stanje.

181. Što se tiče tačke III-18 presude tužilaštvo navodi dio paragrafa 986. presude, pa iznosi da, iako je vijeće navelo kako je svjedok KV-15 posvjedočio da je Duško Vujičić udario Huseina Smailovića, vijeće mu ne poklanja vjeru, te kao razlog navodi da mu nije poklonilo vjeru ni u drugoj tački optužnice o kojoj je svjedočio. Tužilaštvo ne primjećuje tu nikakav argument, ta tvrdnja za tužilaštvo ne znači ništa, a vijeće je moralo navesti razloge zašto ne poklanja vjeru ovom svjedoku za ovu tačku i obrazložiti razloge.

182. U vezi sa tačkom III-19 presude vijeće navodi da je svjedok KV-11 potvrdio navode iz ove tačke optužnice, spomenuo lice sa nadimkom „Tito“, za koje vijeće u paragrafu 989. presude zaključuje da se ne može nesumnjivo zaključiti da je to lice optuženi Duško Vujičić. Tužilaštvo smatra da je svjedok KV-7 bio decidan da je lice „Tito“ bio Duško Vujičić, koga je ovaj svjedok znao još i od prije rata.

183. Kada je u pitanju tačka III-20 presude vijeće oslobađa optuženog Duška Vujičića i za ovu tačku, sa razlozima kao u tački III-19, a tužilaštvo ističe identične žalbene razloge kao i za prethodnu tačku i smatra da je trebalo da se utvrdi da je identitet lica „Dule“ i „Tito“ utvrđen van razumne sumnje.

184. Za tačku III-23 presude tužilaštvo navodi da je vijeće u paragrafu 998. presude navelo da su na okolnosti te tačke svjedočili brojni svjedoci, a u obrazloženju oslobađajućeg dijela, tj. u paragrafu 1002. interpretira izjavu svjedoka Esada Hrnjića za koga ne navodi da je svjedočio na pomenute okolnosti, te sve do paragrafa 1012. analizira izjave svjedoka koji su svjedočili na okolnosti umiranja u zatvoru. Tužilaštvo povodom toga smatra da je vijeće trebalo pokloniti vjeru svjedocima koji su bili prisutni u zatvoru i koji su vidjeli i čuli dešavanja.

185. Što se tiče tačke III-29 presude tužilaštvo ističe da je vijeće trebalo cijeliti radnju opisanu u paragrafu 1017. presude u kontekstu sa ostalim nečovječnim ponašanjem kome su zatvorenici bili izloženi.

186. U vezi sa tačkama III-21, III-22, III-23, III-24, III-25, III-26, III-27, III-28 i III-31 presude, tužilaštvo navodi dio paragrafa 1022., gdje stoji da je Dragan Bojić preko svog komandira prebacio Zdravka Žutića u zatvor iza zgrade suda, a tu okolnost vijeće nije cijelilo prilikom odlučivanja o komandnoj odgovornosti optuženog Save Tepića za navedene tačke. Tužilaštvo smatra da je jasno da postoji odgovornost Save Tepića, i to kontinuirana komandna odgovornost, koja se proteže od momenta kada se u zatvor raspoređuju aktivni i rezervni policajci sa zadatkom da obezbjeđuju zatvorenike, nekoliko dana prije nego što su u zatvor dovedeni zatvorenici, što potvrđuje i svjedok Goran Žarić. Ovo prema stavu tužioca upućuje na zaključak da je Savo Tepić znao šta slijedi i šta će se dešavati u zatvoru. Osim ovoga, pomenutu činjenicu potkrepljuje i to što je Dragoslav Bojić komandir SJB Kotor Varoš zamijenio zatvorsku stražu, što implicira da je policija bila nadležna za zatvor i zatvorenike, na čelu sa načelnikom Savom Tepićem.

187. Kako se dalje navodi u žalbi, vijeće propušta da cijeni i iskaze mnogih

svjedoka koji su svjedočili na okolnosti znanja optuženog o zatvaranju nesrpskog civilnog stanovništva, pa se tužilaštvo posebno dotiče iskaza svjedoka Gorana Žarića koji je u svjedočenju podrobno objasnio stanje u zatvoru, a na mjesto upravnika zatvora ga raspoređuje Savo Tepić. Ovaj svjedok je iskazom opisao izgled prostorija zatvora, evidentiranje zatvorenika, da nisu imali uniforme, da su bile prepune prostorije zatvorenih, da je optuženi Duško Vujičić imao nesmetan pristup zatvoru, zatim da je hrana bila oskudna, da nisu imali vode, te da je o značajnijim događajima obavještavao komandira Dragoslava Bojića. U prilog tome idu i brojni materijalni dokazi, a odbrana nije pokušala ni da dovede u pitanje kredibilitet ovih izjava.

188. **Odbrana optuženog Duška Vujičića** u žalbi navodi da je u odnosu na tačku 1. presude Sud pogrešno i nepotpuno utvrdio činjenično stanje nalazeći da je tužilaštvo van razume sumnje dokazalo da je optuženi Duško Vujičić počinio navedene radnje, i to na osnovu iskaza svjedoka KV-5, kome poklanja punu vjeru, a koji je kontradiktoran i nepouzdan, suprotan drugim dokazima materijalne i subjektivne prirode. Sud tvrdi da uniforma koju je, po sjećanju svjedokinje, nosio optuženi nije odlučna činjenica, ali kako nijedan drugi svjedok nije posvjedočio ove navode svjedokinje KV-5, ta činjenica postaje odlučna, a Sud na osnovu toga pogrešno utvrđuje činjenično stanje u ovoj tački presude. Međutim, Sud nije poklonio vjeru svjedocima Jovanu Mariću i Živku Maleševiću, čiji iskazi, kada se cijene u vezi sa iskazom Sejde Tatara, dovode u pitanje istinitost navoda svjedokinje KV-5 i njen kredibilitet kao svjedoka. Sud u vezi ove tačke nije dao odgovor kako i kada optuženi Duško Vujičić mijenja uniformu aktivnog policajca sa uniformom specijalnog policajca, kako i kada mijenja pištolj koji je zadužio kao i svi policajci, sa pištoljem koji ima prigušivač, a time pogrešno i nepotpuno utvrđuje činjenično stanje u pogledu ove tačke. U prilog tome ide i činjenica da ni saslušani svjedoci koji su svjedočili na događaje koji su se dešavali kritičnog dana u Kotor Varoši nisu tvrdili da su vidjeli optuženog Duška Vujičića u uniformi specijalne policije.

189. U odnosu na tačku 3.2. presude odbrana tvrdi da je pogrešno utvrđeno da je optuženi Duško Vujičić udario Zikreta Fifića, iako to nije potvrdio nijedan svjedok koji je svjedočio na te okolnosti. Osim toga, obrazloženje Suda zašto poklanja vjeru iskazu svjedoka Zikreta Fifića nije razumljivo i proizvoljno je, te bi postojala mogućnost da se nespretnost u izboru riječi svjedoka otkloni saslušanjem svjedoka. Zatim, svjedok Zikret Fifić ne posjeduje nikakvu medicinsku dokumentaciju kojom bi se opravdalo to što je Sud naveo da isti ima ožiljke i da je zadobio teške fizičke i psihičke bolove. Nijedan svjedok,

po stavu odbrane, nije saslušan na okolnosti povređivanja Zikreta Fifića, pa s obzirom da opisane radnje optuženog nisu potvrđene drugim dokazom, proizilazi da je to činjenično stanje pogrešno i nepotpuno utvrđeno.

190. Što se tiče tačke 4. presude, žalbom se ukazuje da je Sud poklonio vjeru svjedocima KV-2 i KV-3, te da su izjave ovih svjedoka posredno dokazane iskazima svjedoka Edina Čauša i Mirsada Paliža, ali je nejasno zašto Sud u izreci presude navodi da je Duško Vujičić kritičnog dana došao sa NN licem ako oba lica KV-2 i KV-3 govore da je došao sa Ljubom Petrušićem. Osim toga, Sud smatra da je nebitno što su imali šarene uniforme sa crvenim beretkama, ali je to prema stavu branioca bitna činjenica, jer takve uniforme nije nosila aktivna policija Policijske stanice Kotor Varoš, niti je optuženi Duško Vujičić mogao imati ovlaštenja opisana u izreci presude. Odbrana ističe da je nelogičan iskaz svjedokinje KV-3, pošto ne navodi imena svjedoka koji su vidjeli navodno njeno odvođenje, a samim tim nisu ni saslušani.

191. Takođe, odbrana ističe da za navode svjedoka Edina Čauša ne postoji nijedan dokaz, odnosno da je on poznao optuženog Duška Vujičića, da je vidio kako on puca na KV-2, a nije se izjasnio ni gdje je stajao, niti sa koje je udaljenosti to gledao. Optuženi nije imao niti pištolj „Škorpion“ niti je nosio šarenu uniformu, niti crvenu beretku. Stoga odbrana smatra da se iskaz svjedoka Edina Čauša mora cijeliti sa posebnom pažnjom, jer je jedini koji je saslušan na okolnosti iz tačke 12. presude.

192. Odbrana potom ukazuje da svjedok Mirsad Palić sva saznanja ima „po čuvenju“, te da se na osnovu njegovog iskaza ne mogu utvrđivati odlučne činjenice. Uz to, niko od svjedoka nije posvjedočio da je optuženi Duško Vujičić prislonio ovom svjedoku pištolj, osim KV-2, koja nije precizirala gdje, pa je zato iskaz ovog svjedoka nejasan, nedorečen, neargumentovan i nepotvrđen, kao i navodi u presudi. Svjedok KV-2 ne posjeduje nikakvu medicinsku dokumentaciju koja bi potvrdila njegove navode, odnosno posljedice udaraca o kojima se govori u izreci presude, niti su KV-2 ni KV-3 opisali te povrede u svom svjedočenju.

193. U žalbi se dalje navodi da u obrazloženju presude Sud navodi kako je optuženi Duško Vujičić postupao sa direktnim umišljajem i da je sve radnje preduzeo svjesno i voljno, ali u izreci presude nije opisan umišljaj, pa odbrana zaključuje da je u odnosu na ovu tačku presude pogrešno i nepotpuno utvrđeno činjenično stanje.

194. U odnosu na tačku 5. presude odbrana ističe kako je pogrešno i

nepotpuno utvrđeno činjenično stanje, jer je Sud poklonio vjeru svjedoku KV-14, koji zbog svog psihičkog stanja nije svjedok na čijem bi se iskazu mogao utvrditi navod izreke presude, a uz to je i nelogičan i nije potkrijepljen nijednim materijalnim, niti subjektivnim dokazom. Iskaz ovog svjedoka porekli su svjedoci Radenko Vukolić i Mile Matijević, ali njima Sud ne poklanja vjeru. Osim toga, odbrana postavlja pitanje i zašto tužilaštvo nije ispitalo nekog iz Policijske stanice Čelinac, kako bi se utvrdilo da li je KV-14 bio tamo?

195. Kada je u pitanju tačka 7. presude, odbrana navodi da iskaz svjedoka Ćazima Hoše Tuzlića, na osnovu čijeg je iskaza Sud dokazao činjenice navedene u ovoj tački, nije potvrđen nijednim drugim materijalnim ili subjektivnim dokazom. S tim u vezi, odbrana ističe da samo jedan svjedok Nusret Hadžimahović izjavljuje da mu je poznato kako je pretučen Ćazim Hoše Tuzlić, ali ne zna ko je istog tukao. Takođe, Ćazim Hoše Tuzlić nije vršio prepoznavanje optuženog Duška Vujičića, te ga samo opisuje kao omanjeg, crnog, strašno živčanog čovjeka, pa tako proizilazi da ovaj svjedok ne daje iskaz na osnovu kojeg bi se moglo utvrditi da li ga premlaćuje optuženi Duško Vujičić ili neko drugi. Opis koji je svjedok dao za optuženog, ne odgovara stvarnom izgledu Duška Vujičića, uz to je i nelogično da ga svjedok ne poznaje, iako su radili u istoj zgradi. Sud to pravda na način da jesu radili u istoj zgradi, ali nisu u istoj službi. Odbrana tvrdi da optuženog Duška Vujičića ovaj svjedok lažno tereti. Imajući u vidu sve navedeno, odbrana smatra da je činjenično stanje ove tačke presude pogrešno i nepotpuno utvrđeno.

196. U pogledu tačke 8. presude, Sud ovu tačku dokazuje na osnovu izjave svjedoka KV-4, ali ovaj iskaz nije potvrđen ni subjektivnim ni materijalnim dokazom, jer se ova izjava mora cijeliti kako ovaj svjedok opisuje događaj. Pored toga, ovom svjedoku su tražili da prepozna Duška Vujičića, ali od drugih koji su svjedočili da ih je tukao nije traženo isto. To ukazuje da svjedok KV-4 ima poseban razlog i interes da tereti optuženog Duška Vujičića, ali nijedan drugi dokaz ne potvrđuje navode ovog svjedoka. Kod ovog je svjedoka takođe slučaj da nema medicinsku dokumentaciju koja bi potvrdila da mu je arkada bila razbijena, a s obzirom da takva povreda ostavlja ožiljke, mogla je biti naknadno unesena u neku vrstu medicinske dokumentacije. Zbog svega navedenog, odbrana smatra da je činjenično stanje pogrešno i nepotpuno utvrđeno, te da u izreci presude nije opisana svijest optuženog, njegovo postupanje sa direktnim umišljajem, pa shodno tome nema osnova za tvrdnje Suda navedene u tački 448. presude.

197. Što se tiče tačke 9. presude, branilac navodi da je na činjenične navode ove tačke saslušan svjedok Novo Petrović, a Sanel Bajrić kojeg je navodno tukao optuženi Duško Vujičić, nije nikada saslušan. Iako svjedok Novo Petrović nije svjedočio jasno i precizno, Sud mu poklanja vjeru u cijelosti, ali je ovaj svjedok jedini koji je navodno posmatrao taj događaj. Čak i sam Sud prihvata da ovaj događaj nije jasno opredijeljen u pogledu vremena događanja, a ni svjedok se nije precizno izjasnio, a obrazloženje Suda da to nije bitno, je prema mišljenju branioca proizvoljno i neutemeljeno. Iz svega proizilazi da, kako nisu saslušani Sanel Bajrić, Milorad Popović i Zdravko Rusmir, Sud nije mogao pravilno i potpuno utvrditi činjenično stanje samo na osnovu iskaza Nove Petrovića.

198. U odnosu na tačku 10. presude, činjenično stanje je pogrešno i nepotpuno utvrđeno jer je Sud poklonio vjeru samo svjedoku Mirsadu Paliću, koji nije bio niti uvjerljiv, niti jasan ni precizan kod opisivanja optuženog Duška Vujičića, a nije ga ni poznavao, kao što ga ni u sudnici nije prepoznao. Shodno tome, osoba koja je tukla i udarala ovog svjedoka nije bio optuženi Duško Vujičić, a vijeće njegovo svjedočenje opravdava navodnom nesposobnošću izražavanja i iznošenja sjećanja svjedoka, a ne iz razloga njegove želje da neosnovano optuži nekoga. Na iskazu svjedoka koji nije prepoznao Duška Vujičića, koji je rekao na glavnom pretresu da se radilo o specijalcu i koji je jedini dokaz se, kako tvrdi branilac, ne može utvrditi pravilno činjenično stanje.

199. U pogledu tačke 11. presude, odbrana ističe kako je Sud odlučne činjenice utvrđivao samo na osnovu iskaza svjedoka Adema Đuveleka, a koji je jedini svjedočio na okolnosti te tačke, iako su sa njim bili zatvoreni Edin Čauš, Mesud Čauš, Ahmet Ćeman i Edin Botić. Sud na osnovu njihovih iskaza utvrđuje da je istinito da je u zatvor doveden krajem oktobra. Kako se dalje navodi u žalbi svjedok Adem Đuvelek takođe nema nikakvu medicinsku dokumentaciju koja bi potvrdila njegove navodne povrede glave i stomaka, a bio je registrovan od strane Crvenog Krsta, pa je odbrani logično da je morao imati medicinsku dokumentaciju o svom zdravstvenom stanju. Međutim, odbrana ističe da svjedoci koje Sud navodi u tački 491. presude nisu potvrdili da je Adem Đuvelek izvođen iz zatvora, pretučen i da je imao povrede na glavi, a uz to Sud nije imao u vidu i da postoji razlika u izjavama svjedoka Adema Đuveleka, Edina Čauša i Mesuda Čauša. Imajući u vidu da nije utvrđeno van razumne sumnje da je optuženi Duško Vujičić bio u Stanici policije Kotor Varoš i u zatvoru oktobra 1992. godine, te činjenicu da niko nije posvjedočio da su tukli Adema Đuveleka, činjenično je stanje u ovoj tački presude pogrešno i nepotpuno utvrđeno.

200. U odnosu na tačku 12. presude odbrana žalbom ukazuje da je Sud pogrešno utvrdio činjenično stanje jer je cijenio iskaz svjedoka Edina Čauša, a pri tom su iskazi ovog svjedoka i njegovog oca Mirsada Čauša imali bitne razlike, što je Sud i uočio. Ipak, poklanja vjeru svjedoku Edinu Čaušu koji je na glavnom pretresu svjedočio, smatrajući da taj iskaz može utvrditi odlučne činjenice ove tačke izreke presude, a iskaz svjedoka Mirsada Čauša samo djelimično prihvata. Međutim, različitost njihovih iskaza, prema stavu odbrane, upravo ukazuje da se ovim svjedocima ne može pokloniti vjera, a nejasno ostaje i kako na ovim svjedocima ne postoje uočljive povrede koje bi morale biti uvedene u medicinsku dokumentaciju, a bili su posjećeni od strane Crvenog krsta, koji je registrovao njihovo prisustvo u zatvoru, ali ne i povrede. Odbrana nadalje navodi da je nelogično kako niko osim njih nije evidentiran, niti saaslušan kao svjedok, osim Ahmeta Ćemana za koga ni Edin, ni Mirsad Čauš, ne spominju da je zadobio povrede. Ahmet Ćeman nije bio registrovan kao zatvorenik u zatvoru, a tužilaštvo ga takođe ne spominje u optužnici, pa se shodno tome ne može pokloniti vjera ovoj dvojici svjedoka. S tim u vezi, treba cijeliti i iskaz optuženog Duška Vujičića koji je rekao da nije radio u Policijskoj stanici Kotor Varoš u oktobru 1992. godine.

201. Odbrana nadalje navodi da je nepotpuno i pogrešno utvrđeno činjenično stanje i u pogledu alibija optuženog Duška Vujičića, jer postoji dokaz koji govori o tome da optuženi nije bio u Policijskoj stanici Kotor Varoš u oktobru, nego da je bio raspoređen tek od 01.11.1992. godine, a to potvrđuje i svjedok Zoran Nikić, svjedok Sejdo Tatar, Živko Malešević, te materijalni dokazi. Prema mišljenju branioca, potpuno je jasno da se ne može van razumne sumnje utvrditi da je Duško Vujičić u oktobru mjesecu bio u Policijskoj stanici Kotor Varoš, s obzirom da svjedoci Edin Čauš i Mesud Čauš nisu bili registrovani kao zatvorenici od strane Crvenog krsta, niti su im izjave potkrijepljene materijalnim dokazima. Odbrana ističe da je tvrdnja tužilaštva da je optuženi dolazio iz Banja Luke u Kotor Varoš i činio radnje opisane u tački 11. i 12. presude apsolutno neosnovana i nelogična.

202. Odbrana smatra da je Sud pogrešno i nepotpuno utvrdio činjenično stanje i iz razloga što je odbio prijedlog odbrane da se izvrši neuropsihijatrijsko vještačenje optuženog Duška Vujičića, o njegovom stanju svijesti, njegovoj mogućnosti da u vrijeme kritičnih događaja shvati značaj svog djela i upravlja svojim postupcima. Odbrana navodi da je optuženi u inkriminisano vrijeme imao 22 godine, te da su se događaji dešavali bez njegove volje, te da nije utvrđeno da li je to uticalo na njegovu svijest i mogućnost

upravljanja njegovim postupcima.

203. **Odbrana optuženog Duška Maksimovića** u pogledu ovog prigovora iznosi da je činjenično stanje u potpunosti pogrešno i nepotpuno utvrđeno, kada je u pitanju osuđujući dio presude u odnosu na optuženog Duška Maksimovića. Žalbom se ističe da optuženi Duško Maksimović kao rezervni policajac nikoga nije zatvarao, nečovječno postupao, niti da za to postoje dokazi.

204. Odbrana za tačku 2. pobijane presude navodi da je prihvaćen samo iskaz svjedoka Đasima Tuzlića, a njegov iskaz nije potvrđen nijednim drugim dokazom, pa je nelogično kako niko drugi nije vidio da optuženi nanosi povrede ovom svjedoku, niti svjedok ima vidljive posljedice toga, niti medicinsku dokumentaciju.

205. U pogledu tačke 3.1. presude odbrana ističe da je Sud na osnovu izjava svjedoka – oštećenih Šefika Đuvaleka, Sejfe Bilića i Muharema Skopljaka izveo zaključak da je optuženi ovim licima nanosio povrede u krugu Doma zdravlja u Kotor Varoši, ali Muharem Skopljak nije ni saslušan u toku postupka, a iskazi druge dvojice svjedoka nisu potkrijepljeni drugim dokazom, pa tako nisu relevantni.

206. U vezi sa tačkom 6. osuđujućeg dijela presude, odbrana žalbom ukazuje da su iskazi svjedoka Nusreta Hadžimahovića, Stipe Marčinkovića, Ahmeta Čirkića, KV-4 i KV-7 prihvaćeni kao dokazi u ovoj tački presude. Međutim, kako oštećeni Senko Smailović nije saslušan u toku postupka, ove činjenice Sud nije pravilno utvrdio, a iskazi svjedoka nisu relevantni, a pri tome je optuženi Duško Maksimović u 17:00 sati, odnosno kada je navedeno vrijeme udaranja Senke Smailovića, bio kod brata Zorana u Banja Luci, a vratio se tek oko 22:30 sati, što su potvrdili svjedoci koji su saslušani na ove okolnosti.

207. Odbrana za tačku 10. osuđujućeg dijela presude navodi da događaj iz ove tačke nijedan saslušani svjedok nije potvrdio, a takođe nijedno od navodno udaranih lica nema nikakvu medicinsku dokumentaciju, niti je tražilo ljekarsku pomoć, ni u inkriminisano vrijeme, niti nakon ovih događaja. Takođe nije konkretizovano po kojim dijelovima tijela je optuženi tukao Mirsada Palića, niti kojim predmetom, te da taj događaj niko nije ni potvrdio.

208. Odbrana zatim navodi kako je optuženi Duško Maksimović u svoju odbranu mogao predlagati niz svjedoka muslimanske nacionalnosti, te da su mu oni rekli kako bi rado svjedočili, ali se boje svojih sunarodnjaka, te da je jedino pristao Admir Zaimović da

svjedoči. On je bio konkretan u svom svjedočenju, a o optuženom Dušku Maksimoviću je rekao kako ništa loše nije čuo, te je pričao kako je optuženi pomagao mnogim civilima nesrpske nacionalnosti i da je njegovo mišljenje o optuženom fantastično.

209. Pored ovog svjedoka, odbrana navodi i da su svjedoci tužilaštva: KV-8, Goran Žarić, Aleksa Vučenović, te Adem Skopljak, govorili pozitivno o optuženom Dušku Maksimoviću, te da se na osnovu iskaza pojedinih svjedoka ponašanje optuženog ne može podvesti pod ratni zločin, iako je u afektu nakon ranjavanja brata uradio nešto nedozvoljeno.

210. Optuženi je također davao iskaz u toku istrage i na glavnom pretresu, te je detaljno opisao dešavanja u vrijeme koje mu se stavlja na teret, a njegov iskaz branilac prenosi i ističe kako se iz ovog iskaza i iz iskaza drugih svjedoka ne može izvesti zaključak da je optuženi počinio bilo kakve nedozvoljene radnje, posebno ne one za koje je oglašen krivim, za šta nema dokaza, niti takve radnje imaju bitna obilježja krivičnog djela Ratni zločin protiv civilnog stanovništva iz člana 142. stav 1. KZ SFRJ.

211. U pogledu tereta dokazivanja, odbrana prvenstveno ističe odredbu člana 3. ZKP BiH, te odredbu člana 21. Statuta MKSJ, koje govore o presumpciji nevinosti, te navodi kako je tužilaštvo dužno dokazati optužbu van razume sumnje, a od optuženog se traži da sva pitanja koja je pokrenuo dokaže prema standardu uvjerljive prevage dokaza. Dakle, dokazi koje optuženi izvede bi trebali biti dovoljni da sugerišu mogućnost sumnje u verziju događaja kako ih je iznijelo tužilaštvo, a nakon okončanja postupka bi svakako trebalo da se povede računa o presuđenju u korist optuženog, tj. da se donese presuda po načelu *in dubio pro reo*.

212. U kontekstu standarda izvan razumne sumnje, odbrana ukazuje da je teret dokazivanja da je optuženi kriv van svake razumne sumnje na tužilaštvu, pa u ovom slučaju optuženi mora biti oslobođen. Razumna sumnja je, kako se navodi, bazirana na logici i razumu, koji se pojavljuju iz dokaza, a dokaz van razumne sumnje primjenjuje se na svaki element djela, a ako se ne dokaže na taj način svaki element djela, optuženi mora biti oslobođen. Odbrana smatra da Sud mora donijeti oslobađajuću presudu i u slučaju kada nije dokazana krivnja optuženog, te da se činjenice *in peius* moraju utvrditi sa potpunom sigurnošću, a da ukoliko postoji sumnja, one se moraju smatrati neutvrđenim.

213. Pored toga, u skladu sa odredbom člana 281. stav 2. ZKP BiH Sud je

obavezan da savjesno ocijeni svaki dokaz pojedinačno i u vezi sa drugim dokazima, te da tako izvede zaključak da li je činjenica dokazana. S tim u vezi, odbrana ističe da tužilaštvo nije dokazalo van razumne sumnje ni elemente djela koja se optuženom Dušku Maksimoviću stavljaju na teret, niti njegovu krivnju.

214. Odbrana na kraju iznosi da je nedvojbeno kako optuženi Duško Maksimović nije poduzimao nikakve radnje koje bi predstavljale nečovječno postupanje u okviru krivičnog djela Ratni zločin protiv civilnog stanovništva iz člana 142. stav 1. KZ SFRJ. Takođe, i da jeste učinio nedozvoljene radnje, one bi bile u sferi prekršaja, narušavanja javnog reda i mira. Na osnovu svega navedenog, odbrana smatra da je pobijana presuda u osuđujućem dijelu u odnosu na optuženog Duška Maksimovića neodrživa.

C. ODLUKA APELACIONOG VIJEĆA

215. Apelaciono vijeće je razmatrajući sve žalbene prigovore tužilaštva i odbrana koji ukazuju da je činjenično stanje iz pobijane presude pogrešno i nepotpuno utvrđeno i detaljnom analizom sadržaja pobijane presude, te nakon izvršenog uvida u spis predmeta, došlo do zaključka da se radi o neutemeljenim tvrdnjama. Ovo Vijeće nalazi da je činjenično stanje pravilno i potpuno utvrđeno i da pobijana presuda sadrži valjane i prihvatljive razloge o svim odlučnim činjenicama na osnovu kojih je donesena kako osuđujuća presuda, tako i oslobađajuća.

216. Takođe, primjenom principa *slobodne ocjene dokaza*, prvostepeno vijeće je pravilno i potpuno utvrdilo sve odlučne činjenice, te je pobijana presuda pravilno koncentrisana na ispitivanje i ocjenu dokaza na kojima se zasniva odluka Suda, tako da ni na taj način nije došlo do pogrešno i nepotpuno utvrđenog činjeničnog stanja. Zaključak je ovog Vijeća da je prvostepeno vijeće dalo dostatnu argumentaciju, na osnovu koje se vidi kojim se razlozima rukovodilo prilikom donošenja odluke i koji su dokazi bili osnov za činjenična utvrđenja.

217. Imajući u vidu sve navedeno, a polazeći od navedenih principa propisanih domaćim zakonom, te odredbe člana 6. stav 1. EKLJP koji nameće obavezu svim sudovima da „*ukažu dovoljno jasno na osnove na kojima oni zasnivaju svoju odluku*”, prvostepeno vijeće je pažljivo cijenilo sve izvedene dokaze, a u obrazloženju presude se detaljno interpretiraju i analiziraju iskazi svjedoka, kao i materijalni dokazi, koji su bili osnov za donošenje predmetne odluke, stoga ovo Vijeće u cijelosti prihvata kao pravilne navode iz pobijane presude, s obzirom na to da nema potrebe da se u ovoj odluci iskazi

svjedoka interpretiraju na navedeni način.

218. S obzirom na pojavu višestruko istaknutih prigovora u različitim dijelovima žalbe tužilaštva, te ponavljanje istih kroz pojedinačne tačke koje se odnose na radnje izvršenja u osnovi zločina, isti se imaju grupisati, te na iste dati jedinstven odgovor, a kako bi se izbjegla ponavljanja. Shodno tome, Apelaciono vijeće napominje da će nakon davanja takvih odgovora, u nastavku, kada se bude bavilo radnjama izvršenja za koje su optuženi oglašeni krivim ili za koje nije dokazana optužba, obrazlagati dodatno samo one tačke u kojima je istaknut još neki činjenični prigovor.

219. Stoga je Apelaciono vijeće prvostepenu presudu moglo preispitati samo sa generalnog pristupa na način da, polazeći od činjenice da je svrha žalbe utvrđivanje činjeničnog stanja suprotno od zaključaka iznesenih u prvostepenoj presudi, preispita da li bi se u kontekstu provedenih dokaza i utvrđenih činjenica mogla donijeti drugačija presuda, te da li bi ista bila u skladu sa primjenjivim standardima, prije svega dosezanju utvrđenja standarda *van razumne sumnje* da su optuženi krivi za inkriminacije koje im se stavljaju na teret.

220. S obzirom na činjenicu da se pred pretresnim vijećem provodi glavni pretres, isto je imalo mogućnost da neposredno posmatra i sluša svjedočenje i ponašanje svjedoka u sudnici. Apelaciono vijeće nalazi da je pretresno vijeće ispitalo sve izvedene dokaze, dalo njihovu potpunu ocjenu, kako svakog dokaza pojedinačno, tako i u cjelini i njihovoj međusobnoj povezanosti, te na temelju tako utvrđenog činjeničnog stanja, donijelo odluku po pitanju činjenica na koje se isti odnose.

221. U tom pogledu, Apelaciono vijeće nalazi da se u pobijanoj presudi interpretiraju dokazi na koje i žalba ukazuje, ali da se tužilaštvo ne slaže sa zaključcima prvostepenog vijeća, što samo po sebi ne ukazuje da se radi o nesavjesnoj ocjeni dokaza. Stoga ovo Vijeće, a suprotno žalbenim navodima, ne nalazi proizvoljnim utvrđenja prvostepenog vijeća kako u pogledu dokazanosti optužbe, tako i u dijelu gdje optužba nije dokazana van razumne sumnje, što ukazuje na neosnovanost žalbenih prigovora izjavljenih u tom pravcu.

222. Pravilno prvostepeno vijeće u paragrafima 231. i 232. pobijane presude navodi da se zaključak o krivici optuženih može izvesti na osnovu iskaza oštećenih svjedoka, što je i učinilo, s obzirom na to da im je poklonilo vjeru cijeneći da su iste dali objektivno i nepristrasno, te da su pojedinačne događaje u bitnim činjenicama opisali na

vjerodostojan i međusobno saglasan način. Pri tome je imalo u vidu da ne postoji nikakav pravni zahtjev da iskaz jedinog svjedoka o materijalnim činjenicama, u kontekstu njegovog prihvatanja kao dokaza, mora biti potkrijepljen, te da je bitna pouzdanost i vjerodostojnost koja se pridaje tom iskazu. Navedeni stav prvostepeno vijeće temelji na relevantnoj sudskoj praksi. Stoga, Apelaciono vijeće ne nalazi osnovanim prigovore branilaca kada pokušavaju da tačke osuđujućeg dijela presude osporavaju jer se iste temelje u odlučnom dijelu na iskazima oštećenih, u vezi sa drugim kontekstualnim potkrepljujućim dokazima, na osnovu kojih je prvostepeno vijeće moglo provjeriti njihove iskaze, te ocijeniti njihovu vjerodostojnost. Njihovi iskazi ni u jednom momentu ne ostavljaju utisak neosnovanog terećenja optuženih. Ukazivanje na njihove manjkavosti, kroz žalbene navode, nije ubijedilo ovo Vijeće u proizvoljnu ocjenu dokaza prvostepenog vijeća, s obzirom da se i prvostepeno vijeće bavilo istim prigovorima u pobijanoj presudi ili je manjkavosti i samo uočilo, te sve navedeno imalo u vidu prilikom donošenja konačne odluke.

223. Ovo Vijeće napominje da postoje i izuzeci u prihvatanju iskaza samo jednog svjedoka, odnosno zasnivanju odluke samo na istom, a to je kada se radi o iskazu jednog svjedoka koji nije neposredno saslušan i za kojeg odbrani nije data mogućnost unakrsnog ispitivanja, ili pak nedosljednim ili neuvjerljivim iskazima svjedoka. Međutim, u konkretnom slučaju, u svakoj od pojedino iznesenih tačaka u kojima je primijenjena ova situacija, ne radi se o ovim izuzecima.

224. Apelaciono vijeće primjećuje da su prigovori tužilaštva formulisani na način da se u žalbi interpretiraju iskazi svjedoka i navode materijalni dokazi bez kritičke ocjene zašto je određeni zaključak suda na osnovu tih dokaza pogrešan, ističući pri tome vlastito viđenje istih, što je otežalo preispitivanje pobijane presude u okviru tako postavljenih žalbenih navoda i prigovora.

225. Navedeni stavovi tužilaštva su utemeljeni na pretpostavkama, a Sud svoju odluku ne može i ne smije bazirati na pretpostavkama šta se desilo, već na osnovu utvrđenja stvarnog stanja, i to van svake razumne sumnje. U nedostatku takvih dokaza, prvostepeno vijeće je na osnovu dokaza iz spisa predmeta donijelo pravilnu odluku u pogledu odgovornosti optuženih, za koju je dalo adekvatno obrazloženje, dok u dijelu za koji nije utvrdilo dokazanost optužbe van razumne sumnje donijelo je oslobađajuću presudu kako to procesni zakon i nalaže.

226. Razmotrivši prije svega žalbeni prigovor tužilaštva da je prvostepeno vijeće pogrešno utvrdilo činjenično stanje kada nije utvrdilo širok i sistematičan napad na području opštine Kotor Varoš, ovo Vijeće, kao i prvostepeno, ne spori da je u inkriminisanom periodu postojao širok i sistematičan napad na području opštine Kotor Varoš, a što proizilazi iz izvedenih subjektivnih i materijalnih dokaza i utvrđenih činjenica iz presuđenih predmeta pred MKSJ. Međutim, subjektivizaciju postupanja optuženih u pojedinačnim inkriminacijama prvostepeno vijeće nije našlo dokazanim van razumne sumnje u okviru postavljenog opšteg konteksta dešavanja. Apelaciono vijeće, kao i prvostepeno, takođe smatra da je svijest optuženih i njihovo djelovanje u okviru nesporno postojećeg širokog i sistematičnog napada, mora biti van razumne sumnje konkretizovana i dokazana, te da se ista ne može objektivizirati samim činom pripadnosti optuženih strani koja u tom momentu takav napad provodi. Očigledan izostanak naročitog angažmana optuženih u napadu, kao i sam tok događaja i način izvršenja djela, prvostepeno vijeće su uvjerali da su optuženi Duško Vujičić i Duško Maksimović inkriminisane radnje poduzli razumijevajući opšti kontekst u okviru postojanja tadašnjeg ratnog stanja, zbog čega se njihove radnje karakterišu kao Ratni zločin protiv civilnog stanovništva iz člana 142. KZ SFRJ, a ne kao Zločini protiv čovječnosti iz člana 172. KZ BiH, kako ih vidi tužilaštvo.

227. Ni Apelaciono vijeće ne nalazi spornom samu pripadnost optuženog Duška Vujičića u inkriminisanom periodu kao aktivnog policajca SJB Kotor Varoš, kao ni svojstvo optuženog Duška Maksimovića kao rezervnog policajca SJB Kotor Varoš, što proizilazi iz uloženi materijalnih dokaza, iskaza svjedoka, a ni odbrana nije sporila njihovu pripadnost policijskoj strukturi, koju tužilaštvo navodi, međutim navedeno ne smatra dokazom o znanju i svijesti optuženih o napadu, a materijalna dokumentacija koja postoji u spisu predmeta, uložena od strane tužilaštva u cilju dokazivanja postojanja širokog i sistematičnog napada, po ocjeni Vijeća ne dokazuju nexus optuženih sa ovim krivičnim djelom, niti je tužilaštvo dokazalo da su oni, kao pripadnici određene policijske strukture, za isti koncept trebali i morali da znaju. Pri tome, iste dokaze ne ojačavaju niti iskazi svjedoka, s obzirom da iskazi istih, svjedoče o opštem kontekstu, a ne o subjektivnom aspektu postupanja optuženih, dok same utvrđene činjenice svakako i ne mogu biti dokaz u tom smislu. Samo prisustvo optuženih na području opštine Kotor Varoš, te pripadnost policijskim snagama, ne dovodi do zaključka van razumne sumnje o njihovom znanju za takav napad, a naročito ne da njihove radnje doprinose takvom

napadu.

228. Dakle, pravilno prvostepeno vijeće zaključuje da nije van razumne sumnje dokazan jedan od *chapeau* elemenata zločina protiv čovječnosti, odnosno da su optuženi poznavali širi kontekst u kojem se njihova radnja odvijala, što bi potkrijepilo činjenicu njihovog znanja da takva radnja čini dio širokog i sistematičnog napada na području opštine Kotor Varoš. Samo na osnovu činjenice pripadnosti policiji kao formaciji jedne od strana u sukobu prvostepeno vijeće nije moglo nesumnjivo zaključiti da su optuženi nužno bili svjesni djelovanja i ciljeva određenih drugih i viših dijelova MUP-a i vojske u događajima tog vremena, posebno imajući u vidu njihov hijerarhijski položaj u policijskim strukturama i da nisu imali naročit angažman u vlasti.

229. Nasuprot tome, prvostepeno vijeće je sa sigurnošću utvrdilo da iz ponuđenih dokaza tužilaštva proizilazi da su optuženi Duško Vujičić i Duško Maksimović bili upoznati s početkom oružanog sukoba i ratnim dešavanjima, odnosno bili potpuno svjesni postojanja okolnosti pod kojima su se inkriminirani događaji dogodili, pa su usljed postojanja navedenih okolnosti, optuženi radnjama opisanim u osuđujućem dijelu izreke pobijane presude iskoristili svoj status da bi izvršili krivično djelo ratnog zločina protiv civilnog stanovništva. S tim u vezi, prvostepeno vijeće je sa sigurnošću utvrdilo da su svi oštećeni imali svojstvo zaštićenih lica prema pravilima međunarodnog humanitarnog prava, odnosno da su bili civili.

230. Tužilaštvo kroz osporavanje zaključaka prvostepenog vijeća kako u pogledu osuđujućeg dijela u odnosu na optužene Vujičića i Maksimovića, jednako tako i u odnosu na oslobađajući dio, potencira status optuženog Save Tepića kao nadređenog svim optuženim.

231. S tim u vezi, Apelaciono vijeće je detaljno razmotrilo prigovore tužilaštva, te nalazi da prema ocjeni prvostepenog vijeća nije sporno da je postojao odnos nadređeni-podređeni, kao i efektivna kontrola optuženog Save Tepića, na što ukazuju provedeni materijalni dokazi i saslušani svjedoci, kako optužbe, tako i odbrane. S obzirom da je vijeće oslobodilo optuženog Iliju Kurušića po svim tačkama otpužnice koje mu se stavljaju na teret, samim tim nije ni razmatralo komandnu odgovornost optuženog Tepića za njegove radnje, što je i razumljivo, jer i sam tužilac u žalbi navodi da je optužnica koncipirana kroz komandnu odgovornost optuženog Save Tepića u odnosu na radnje optuženog Ilije Kurušića kao njegovog podređenog, sa jasno definisanim statusom

optuženog Kurušića kao pripadnika Vojske Republike Srpske, jedinice iz Burče, odnosno da je *de facto* bio u službi pri SJB Kotor Varoš.

232. Shodno navedenom, po ocjeni prvostepenog vijeća svijest i znanje optuženog Save Tepića kao nadređenog se ne može samo pretpostaviti s obzirom na funkciju koju je vršio, nego se mora dokazati, koji zaključak kao pravilan prihvata i ovo Vijeće. Naime, bilo je potrebno dokazati da je optuženi Tepić kao načelnik raspolagao informacijama na temelju kojih je imao spoznaju da se njemu podređeni pripadnici aktivnog i rezervnog sastava milicije spremaju počiniti zločin odnosno spoznaju o počinjenju krivičnog djela od strane njemu podređenih, a zatim i da je propustio spriječiti odnosno kazniti izvršioce.

233. Na osnovu izvedenih dokaza prvostepeno vijeće opravdano nije moglo van razumne sumnje utvrditi da je optuženi Tepić, kao načelnik, znao ili mogao znati za konkretna ponašanja svojih podređenih, a bez konkretnih dokaza na osnovu kojih bi nesumnjivo zaključilo da je o njihovom ponašanju i radnjama bio obaviješten ili znao ili mogao znati na drugi način, npr. da je bio prisutan ili vidio izvršenje protivpravnog djela. Kako se pravilno navodi u pobijanoj presudi, u tom smislu prvostepeno vijeće se nije moglo osloniti samo na pravila službe o izvještavanju i funkciju koju je tada vršio optuženi da bi moglo zaključiti da je na osnovu toga bio svjestan njihovih radnji, odnosno da je za iste znao jer bi takav zaključak, bez konkretnih dokaza, bio u domeni pretpostavljanja.

234. Nesporno je za prvostepeno vijeće da su civili nesrpske nacionalnosti iz Kotor Varoša hapšeni i zatvarani, počevši od 11.06.1992. godine, odnosno od preuzimanja i uspostavljanja srpske vlasti, pa nadalje. Takođe, nesporno je da su zatvoreni civili u prostorijama SJB Kotor Varoš, odnosno u zatvoru i školi obezbjeđivani od strane pripadnika aktivnog i rezervnog sastava milicije SJB Kotor Varoš koji su od svojih nadređenih, odnosno komandira Bojića, raspoređeni na te zadatke. Međutim, na osnovu provedenih dokaza prvostepeno vijeće nije moglo van svake razumne sumnje utvrditi da je upravo optuženi Savo Tepić kao načelnik SJB Kotor Varoš, odlučio i saglasio se sa zatvaranjem civila, niti da je ispitivao civile ili donosio odluke o njihovom puštanju, niti da je imao uticaj na zakonitost njihova zatvaranja. Dakle, iz dokaza proizlazi da su njemu podređeni pripadnici aktivnog i rezervnog sastava policije obezbjeđivali zatvorene civile, međutim radnja izvršenja optuženog Tepića, odnosno tako postavljena konstrukcija optužbe, nije dokazana onako kako je opisana u činjeničnom supstratu optužnice.

235. Nadalje, prema izjavama saslušanih svjedoka uslovi boravka u navedenim objektima bili su neadekvatni i loši, te je boravak u njima bio težak. Pored činjenice da su zatvoreni civili bili izloženi i fizičkom i psihičkom maltretiranju, naročito od strane specijalaca, a o čemu su svjedočili mnogi saslušani svjedoci, ocjenom provedenih dokaza prvostepeno vijeće nije moglo nesumnjivo zaključiti da optuženi Tepić nije preduzeo ništa u pogledu uslova boravka zatvorenika, odnosno da je, kako to optužba navodi, svojim postupcima doprinio da se i dalje nehumano postupa prema civilima. Uslovi boravka su nesporno bili loši i teški, naročito u periodima kada je u zatvoru bio veliki broj civila i kad nije bilo vode (kao ni u cijelom gradu), međutim, kako se pravilno navodi u pobijanoj presudi, optuženi Tepić je ukazivao na loše uslove u zatvoru, kao i na ponašanje specijalaca prema civilima u više navrata, čime je i vlastitu sigurnost doveo u pitanje. Takođe, po pitanju medicinske pomoći odnosno dolaska ljekara u prostorije SJB Kotor Varoš, zatvor iza suda i Osnovnu školu 24. April, mnogi svjedoci su izjavili da su trebali medicinsku pomoć, neki je nisu dobili, neki jesu, neki su naveli da je dolazio doktor. Međutim, prvostepeno vijeće nije moglo van razumne sumnje utvrditi da je optuženi uskratio medicinsku pomoć, a naročito ne da je istu zabranio, odnosno nije dopustio da dođe ljekar, što je dovelo do oslobađajuće presude.

236. S obzirom da prvostepeno vijeće nije moglo sa sigurnošću utvrditi da li je optuženi Tepić znao ili mogao znati za radnje podređenih, nije se moglo ni upuštati u analizu propuštanja dužnosti nadređenog u vidu sprječavanja izvršenja djela, odnosno kažnjavanja počinioca, kao elementa komandne odgovornosti.

237. Apelaciono vijeće posebno naglašava na to da rang ili visok položaj u hijerarhiji ne moraju istovremeno biti i osnov za osuđujuću presudu po doktrini „odgovornosti nadređenog“, kao ni otežavajući faktor pri izricanju kazne. Saglašavanje nadređenog ne može biti direktno implicirano samo na osnovu njegovog svojstva i van razumne sumnje utvrđene krivice podređenog ili lica nad kojim je imao nadzor. Takav pristup bi vodio ka potpunoj objektivizaciji odgovornosti, što je sa aspekta temeljnih principa krivičnog prava nedopustivo.

238. Iz sadržaja pobijane presude se jasno vidi da je prvostepeno vijeće na seriozan način pristupilo utvrđivanju svih elemenata krivičnog djela za koje je optužene Duška Vujičića i Duška Maksimovića oglasilo krivim, te da je u tom pogledu imalo u vidu sve odlučne činjenice i okolnosti. Takođe vijeće vrši brižljivu i savjesnu ocjenu dokaza i u slučaju kada iz istih nije moglo van razumne sumnje utvrditi dokazanost

optužbe, te ni u tom pogledu ovo Vijeće nije utvrdilo proizvoljnost u odlučivanju.

239. Nadalje, Apelaciono vijeće nalazi da je prvostepeno vijeće pravilno i potpuno utvrdilo činjenično stanje i u odnosu na pojedinačne tačke optuženja, te da izjavljene žalbe tužilaštva i branilaca nisu osnovano ukazale na pogreške prvostepenog vijeća i na dokaze, koji bi doveli do drugačijih činjeničnih utvrđenja, te ih je stoga odbilo kao neosnovane.

240. Naime, pravilni su zaključci prvostepenog vijeća u pogledu radnji izvršenja optuženih Duška Vujičića i Duška Maksimovića koje su pravno ocijenjene kao protivpravno oduzimanje slobode i zatvaranje (tačka 4.) i nečovječno postupanje (tačke 1.-12. osuđujućeg dijela izreke presude). Ni u tom pogledu ne izostaje brižljiva i savjesna ocjena dokaza na osnovu kojih je vijeće utvrdilo da je optuženi Duško Vujičić odgovoran za tačku 4. u pogledu inkriminacije za protivpravno zatvaranje u cilju teškog lišenja osnovnih prava, kao što je pravo na slobodu i kršenje zajedničkog člana 3. Ženevskih konvencija, kao i za nečovječno postupanje, kako za ovu tačku, tako i za ostale, te odgovornost optuženog Duška Maksimovića za nečovječno postupanje, jer su prema oštećenim kao zaštićenim licima postupali uz odsustvo poštovanja, suprotno osnovnim načelima međunarodnog prava, a što je bilo svjesno usmjereno na degradiranje njihovog dostojanstva. Dakle, utvrđeno je da su optuženi znali da će svojim postupcima oštećenim licima nanijeti velike tjelesne, duševne patnje i strah za sopstveni život, ali su navedene radnje htjeli i iste na kraju i izvršili.

241. Neosnovano se kroz žalbe ponavljaju prigovori branilaca da izostaje opis prouzrokovane zabranjene posljedice u osuđujućem dijelu izreke presude, te u tom pogledu Apelaciono vijeće nalazi da je u svim osuđujućim tačkama utvrđeno da su oštećeni osjećali veliku psihičku i fizičku bol i patnju, te poniženje, što je ostavilo traga, kako svjedoci saglasno izjavljuju, na njihovo zdravstveno stanje. Apelaciono vijeće nalazi da su iskazi oštećenih dovoljan osnov za dokazivanje posljedice krivičnog djela, te da nije potrebno da iskaz oštećenog bude potkrijepljen medicinskom dokumentacijom, odnosno vještačenjem stepena povreda oštećenih, jer usljed ratnih dešavanja nije bilo ni realno za očekivati da će oštećeni otići kod doktora nakon inkriminiranih događaja, kako bi utvrdili težinu fizičkih i/ili psihičkih povreda. U takvim slučajevima je za utvrđivanje posljedica krivičnog djela potrebno ocijeniti osjećaj žrtve zajedno sa objektivnim okolnostima događaja, što je prvostepeno vijeće pravilno učinilo, te nije nužno potrebno da je dat detaljan opis u izreci presude. Stoga, ako se uzme u obzir valjanost

činjeničnih zaključaka o neosporno utvrđenim inkriminacijama, onda nema dileme da je iz takvih inkriminacija kao logičan slijed ujedno nastupila i zabranjena posljedica opisana kroz iskaze vjerodostojnih svjedoka. Iz navedenih razloga, ovo Vijeće nalazi neosnovanim žalbene prigovore odbrane usmjerene u tom pravcu.

242. Optuženi su bili svjesni svojih radnji i posljedica koje istim prouzrokuju, htjeli njihovo nastupanje, zbog čega su te radnje u kojima su se ostvarila obilježja protivpravnog zatvaranja i nečovječnog postupanja, preduzeli, kako je pravilno utvrdilo prvostepeno vijeće, sa direktnim umišljajem. S tim u vezi, ovo Vijeće ne nalazi osnovanim ni prigovor odbrane da je u inkriminisano vrijeme bilo upitno stanje svijesti optuženog Duška Vujičića samo iz razloga što je imao 22 godine, koji argument ne samo da nije osnovan, nego nema uporište ni u izvedenim dokazima koji bi na to eventualno ukazivali. To što je tokom postupka odbijen prijedlog za neuropsihijatrijsko vještačenje optuženog, ne znači da je činjenično stanje ostalo nepotpuno utvrđeno. Pravilno je prvostepeno vijeće u paragrafu 33. presude zaključilo da je zadatak Suda, a ne vještaka psihijatra ili psihologa, da ocjenom svih izvedenih dokaza utvrdi umišljaj optuženog, odnosno postojanje širokog i sistematičnog napada s obzirom da se radi o pravnom pitanju, kao i da utvrdi postojanje svijesti optuženog o širokom i sistematičnom napadu i da li njegove radnje čine dio tog napada, odnosno o djelu i posljedici. Navedeni stav prvostepenog vijeća u cijelosti prihvata i ovo Vijeće, s obzirom da odbrana nije ponudila niti jedan dokaz da se optuženi Vujičić u inkriminisanoj periodu liječio, da je posjećivao psihijatra ili psihologa, niti bilo kakvu relevantnu medicinsku dokumentaciju o tome, da je prvostepeno vijeće na osnovu toga eventualno moglo prihvatiti prijedlog odbrane. Ni u izjavljenoj žalbi se ne navode nove činjenice ili dokazi u prilog tvrdnjama odbrane da je optuženi Vujičić u inkriminisano vrijeme imao smanjenu ili bitno smanjenu uračunljivost što bi utjecalo na njegovu svijest i volju pri izvršavanju radnji krivičnog djela za koje je oglašen krivim, a što bi se sve reflektovalo na činjenično stanje.

243. S obzirom da su žalbe odbrana ukazale i na pitanje alibija optuženih, bitno je istaći da alibi cijenjen kao dokazno sredstvo, kako su to zaključila žalbena vijeća u predmetima *Zigiranyirazo i Čelebići*, ne predstavlja odbranu u pravom smislu riječi, te da pozivanjem na alibi, optuženi samo poriče da je bio u prilici da poćini krivično djelo za koje je optužen. Ako je alibi ispravno izložen, tužilaštvo mora dokazati van razumne sumnje da su, uprkos alibiju činjenice navedene u optužnici istinite. Slijedom navedenog, prvostepeno vijeće nije bilo u obavezi prihvatiti alibi optuženih, ako i na osnovu ostalih

izvedenih dokaza ocijeni da su dokazani navodi optužbe, što je ovdje slučaj.

244. Da je prvostepeno vijeće seriozno pristupilo navedenom pitanju, jasno se vidi iz obrazloženja pobijane presude gdje se u podnaslovu *Alibi optuženog Duška Vujičića* detaljno navodi analiza dokaza odbrane za koje odbrana smatra da dokazuju alibi. Činjenica da isti nisu ubijedili prvostepeno vijeće u dokazanost alibija, a da je nasuprot tome poklonjena vjera iskazima svjedoka oštećenih s obzirom na njihovu uvjerljivost u pogledu identiteta optuženog, te u pogledu okvirnog vremena kada su zatvoreni, ne znači da je došlo do povrede na koju žalba ukazuje. Iako su uočene nesaglasnosti u datumima koji su navedeni u materijalnim dokazima, prvostepeno vijeće nije imalo sumnju u prisustvo optuženog Duška Vujičića u Kotor Varošu u inkriminisanom periodu (oktobar 1992. godine). Stoga je pravilan zaključak prvostepenog vijeća da je sa sigurnošću utvrđeno da je optuženi priveo lica i da je učestvovao u inkriminisanim događajima kao saizvršilac, na način opisan u tačkama 11. i 12. osuđujućeg dijela izreke presude, te istovremeno ukazuje na neosnovanost žalbenih navoda odbrane.

245. Takođe ni dokazivanje alibija optuženog Duška Maksimovića nije bilo uspješno u prvostepenom postupku, niti je žalba odbrane uvjerala ovo Vijeće u pogrešan zaključak prvostepenog vijeća. Naime, dajući svjedočki iskaz, optuženi Maskimović je naveo da 25.06.1992. godine nije ni mogao otići u zatvor jer je otišao u Banja Luku nakon što mu je brat teško ranjen, da vidi šta je s njim. Pri tome navodi da je čekao da se operacija završi, te da se u Kotor Varoš vratio oko 11,00 sati navečer. I brat optuženog Maksimovića, svjedok Zoran Maksimović, u svom iskazu navodi da mu je brat Duško došao u bolnicu tog dana kada je ranjen i da je to bilo nakon operacije, oko pola 5 ili 5 poslijepodne i da se zadržao oko pola sata. U tom pogledu, prvostepeno vijeće je imalo u vidu pouzdanost iskaza svjedoka oštećenih i njihovu neupitnost po pitanju identiteta optuženog, na osnovu čega je zaključilo da su iskazi optuženog, ali i njegovog brata na okolnosti alibija, sračunati na umanjene njegove odgovornosti, koji zaključak kao pravilan prihvata i Apelaciono vijeće. Dakle, prvostepeno vijeće je poklonilo vjeru iskazima svjedoka optužbe s obzirom da su međusobno saglasni, uvjerljivi i pouzdani, te nesumnjivo ukazuju na ponašanje optuženog Maksimovića kritičnog dana, odnosno da je motivisan ranjavanjem brata došao s nekoliko lica u zatvor gdje je učestvovao u maltretiranju zatvorenika, što ukazuje na isto postupanje optuženog i u odnosu na druge inkriminacije, gdje svjedoci opisuju da je optuženi spominjao ranjavanje brata i da je na njima iskaljivao bijes zbog toga.

246. Nadalje, Apelaciono vijeće naglašava da činjenične pojedinosti iz dispozitiva optužbe moraju korespondirati sa dokaznom građom. Radnja izvršenja kako je određena dispozitivom optužnog akta, kao takva mora naći uporište u izvedenim dokazima, te se za isto ne može pružiti široko tumačenje iskaza svjedoka na način da se koriste parcijalni dijelovi koji bi samo djelimično potvrdili postavljeni činjenični opis. Shodno tome, žalba tužilaštva vlastitim parcijalnim tumačenjem iskaza svjedoka, bez argumentovanog ukazivanja na propuste prvostepenog vijeća u slobodnoj ocjeni dokaza nisu ozbiljnije doveli u pitanje u svemu pravilne zaključke prvostepenog vijeća kada primjenjuje princip *in dubio pro reo* i oslobađa od optužbe Savu Tepića i Iliju Kurušića u cijelosti, a optužene Duška Vujičića i Duška Maksimovića za pojedine tačke optuženja.

247. Optuženi Duško Vujičić i Duško Maksimović nisu osuđeni za sve inkriminacije iz optužnice, iz razloga što u pojedinim tačkama nisu dokazani svi elementi protivpravnog zatvaranja i nečovječnog postupanja. Naime, iz oslobađajućeg dijela pobijane presude proizilazi da u pogledu protivpravnog zatvaranja kod optuženih prvostepeno vijeće nije moglo utvrditi da je kod istih u momentu privođenja postojala svijest o protivpravnosti radnje privođenja, odnosno zadržavanja i zatvaranja, o čemu milicajci nisu ni mogli odlučivati. Tako i kod nečovječnog postupanja, došlo je do oslobađajuće presude s obzirom da neke radnje izvršenja nisu dostigle prag nečovječnog postupanja, niti je vijeće za pojedine tačke moglo razdvojiti radnje aktivnih i rezervnih milicajaca od radnji vojske i specijalne jedinice ili u konačnici utvrditi identitet počinioca, kako bi sa sigurnošću utvrdilo odgovornost optuženih u ovom postupku, za koje zaključke prvostepeno vijeće nudi adekvatne i dostatne razloge u pobijanoj presudi.

248. Za uspješno pobijanje pravilnosti činjeničnih zaključaka iz pobijane presude neophodno je bilo istaći precizne, konkretne i osnovane prigovore, kojim bi se pokazalo da je prvostepeno vijeće eventualno propustilo da cijeni određene dokaze koji su ključni za određene odlučujuće činjenice, ili da je na osnovu postojećih dokaza nesumnjivo trebao proizaći drugačiji činjenični zaključak, a sve bazirano na konkretnoj analizi koja bi bila nepobitan temelj za ponovno preispitivanje činjeničnog stanja pred Apelacionim vijećem. Dakle, standard koji žalbeno vijeće treba primijeniti prilikom preispitivanja navodno pogrešno utvrđenog činjeničnog stanja jeste utemeljenost činjeničnih zaključaka, obzirom da je prilikom razmatranja navodno pogrešno utvrđenog činjeničnog stanja potrebno utvrditi da li bi jedan objektivan sud koji presuđuje u činjeničnim pitanjima došao do tog zaključka isključujući svaku razumnu sumnju.

249. Slijedom navedenog, Apelaciono vijeće zaključuje da je prvostepeno vijeće ispitujući predmet optužbe pravilno i potpuno utvrdilo činjenično stanje u konkretnom slučaju, te da žalbe nisu osporile činjenična utvrđenja iz pobijane presude, nego su tužilac i branioци samo kroz žalbene navode izražavali drugačije viđenje činjenica i dokaza, što ukazuje na neosnovanost istih.

V. POVREDA KRIVIČNOG ZAKONA

A. STANDARDI ZA ODLUČIVANJE PO ŽALBI

250. Podnosilac žalbe koji tvrdi da je došlo do pogrešne primjene zakona mora, kako je već rečeno, navesti barem tu navodnu pogrešku, iznijeti argumente u prilog svojoj tvrdnji i obrazložiti na koji način je ta pogreška utjecala da odluka bude nezakonita.

251. U slučaju kada povreda zakona proizlazi iz primjene pogrešne pravne norme u presudi, žalbeno vijeće može navesti tačnu pravnu normu i shodno tome preispitati relevantna činjenična utvrđenja pretresnog vijeća. Time žalbeno vijeće ne ispravlja samo pravnu grešku nego primjenjuje odgovarajuću pravnu normu na dokaze sadržane u spisu u nedostatku dodatnih dokaza, te mora utvrditi da li je samo uvjereno izvan svake razumne sumnje u činjenično utvrđenje koje odbrana osporava prije nego što potvrdi to činjenično utvrđenje po žalbi.

252. U slučaju kada žalbeno vijeće zaključi da je pretresno vijeće pogriješilo u primijeni zakona, ali je uvjereno u tačnost činjeničnog stanja koje je utvrdilo pretresno vijeće, žalbeno vijeće će preinačiti presudu u svjetlu pravilne primjene zakona i po potrebi samo utvrditi odgovarajuću kaznu, kako je to i propisano članom 314. i 308. ZKP BiH.

B. ŽALBENI NAVODI

253. **Tužilaštvo** žalbom ukazuje da je u paragrafu 121. pobijane presude vijeće zaključilo da je nesporno da se u relevantno vrijeme odvijao širok i sistematičan napad na području općine Kotor Varoš usmjeren protiv civilnog nesrpskog stanovništva. U pogledu člana 299. stav 1. ZKP BiH, tužilaštvu se nameće zaključak da je pogrešno primijenjen materijalni zakon i da se umjesto KZ SFRJ trebao primijeniti KZ BiH, jer KZ SFRJ ne poznaje pojam „širok i sistematičan napad“. S obzirom na okolnosti širokog i sistematičnog napada optuženi Duško Vujičić i Duško Maksimović su bili svjesni istog, kao i što su bili svjesni da njihova djela čine dio tog napada. Stoga, tužilaštvo smatra da je Sud trebao primijeniti KZ BiH.

254. **Odbrana optuženog Duška Vujičića** navodi da je Sud na osnovu pogrešno i nepotpuno utvrđenog činjeničnog stanja izveo i pogrešan zaključak da se u radnjama optuženog stiču obilježja krivičnog djela Ratni zločin protiv civilnog stanovništva iz člana 142. stav 1. KZ SFRJ u vezi sa članom 22. KZ SFRJ, u odnosu na tačke 1., 4., 5., 7., 8., 9., 10., 11. i 12., čime je došlo do povrede krivičnog zakona.

255. Takođe i **odbrana optuženog Duška Maksimovića** izjavljuje žalbu zbog povrede krivičnog zakona navodeći da ne postoje obilježja nijednog krivičnog djela u konkretnoj krivičnoj stvari, pa navodi član 142. KZ SFRJ, uz obrazloženje da nijedan od općih uslova koji bi trebao biti ispunjen nije ispunjen u pogledu ovog optuženog, te da nije van razumne sumnje dokazano da je počinio radnje koje mu se stavljaju na teret, s obzirom da optuženi Duško Maksimović nije nikoga zlostavljao, privodio, ugrožavao i slično, pa tako nije počinio ni povrede Ženevske konvencije iz člana 3., 4., 13. i ostale koji se odnose na civilni status žrtava.

256. Što se tiče krivičnog djela ratni zločin protiv civilnog stanovništva, odbrana navodi da to djelo mora biti počinjeno u vrijeme rata, oružanog sukoba ili okupacije, a tada u Bosni i Hercegovini nije bilo proglašeno ratno stanje, pa se radnje optuženog ne bi mogle dovesti u vezu sa tom činjenicom. Takođe, s obzirom da djelo počinio mora biti povezano sa ratom, oružanim sukobom ili okupacijom, odbrana navodi da, čak i ako bi se prihvatilo da je Duško Maksimović počinio radnje za koje je oglašen krivim, one nemaju veze sa ratom. Osim toga, svjedoci koji su saslušani rekli su da su poznavali Duška Maksimovića i iz njihovih iskaza proizilazi da između ovih svjedoka – oštećenih i samog optuženog se radi o ličnim odnosima koje nemaju veze sa ratom, oružanim sukobom ili okupacijom, pa je suprotan zaključak pobijane presude neodrživ.

257. Iz provedenih dokaza, kako odbrana navodi, Sud nije van razumne sumnje utvrdio da je optuženi Duško Maksimović naredio ili počinio bilo kakvo djelo vezano sa krivičnim djelom ratni zločin protiv civilnog stanovništva. Kako je nesporno utvrđeno da je optuženi bio rezervni policajac u to vrijeme, raspoređen na čuvanje zgrade opštine, on nije kao takav nikoga zatvarao, niti nečovječno postupao prema bilo kome, niti mu se isto stavlja na teret optužnicom. Sud je takođe pogrešno zaključio da je optuženi imao dominirajući položaj i moć nad oštećenima i da je tako preduzimaio zabranjene radnje.

258. Odbrana nadalje navodi kako kod optuženog Duška Maksimovića ne postoji niti subjektivni element za nečovječna djela, te da su se mnogi svjedoci izjasnili kako je

pomagao i njima i drugim licima nesrpske nacionalnosti.

C. ODLUKA APELACIONOG VIJEĆA

259. Povreda krivičnog zakona u skladu sa članom 298. ZKP BiH sadržana je u tome da sud pravilno utvrđeno činjenično stanje podvodi pod pogrešnu zakonsku odredbu, i to tako što primjenjuje zakon koji nije mogao primijeniti ili zakon koji je trebao primijeniti, ali je to učinio na pogrešan način. A povreda krivičnog zakona iz odredbe člana 298. tačka a) ZKP BiH postoji kada je u pitanju da li je djelo za koje se optuženi tereti krivično djelo, te se može pojaviti u tri oblika, i to: 1) kao pogrešna ocjena da li djelo, za koje se tereti optuženi predstavlja ili ne predstavlja krivično djelo, 2) kao pogrešna ocjena postojanja, odnosno nepostojanja konstitutivnih obilježja krivičnog djela i 3) kao pogrešna ocjena postojanja ili nepostojanja protivpravnosti.

260. Prije svega, kada je u pitanju primjena materijalnog zakona, Apelaciono vijeće nalazi da je, kako je naprijed navedeno, prvostepeno vijeće pravilno utvrdilo da nedostaje opšti element krivičnog djela koje se optužnicom stavlja na teret optuženim, Zločini protiv čovječnosti, te je na osnovu činjeničnog opisa iz optužnice i izvedenih dokaza utvrdilo da se u konkretnom slučaju predmetno krivično djelo ima kvalifikovati kao Ratni zločin protiv civilnog stanovništva, to je u kontekstu istog primjenilo i odredbe tada važećeg krivičnog zakona koji je propisivao predmetno krivično djelo.

261. Nasuprot žalbenim navodima tužilaštva, prvostepeno vijeće pravilno smatra da se svijest optuženih i njihovo djelovanje u okviru širokog i sistematičnog napada ne može objektivizirati samom činjenicom pripadnosti policijskoj strukturi koja u tom momentu provodi napad. Status optuženih, njihov hijerarhijski položaj bez naročitog angažmana, priroda i način izvršenja djela za koja su oglašeni krivima, prvostepeno vijeće nisu uvjerali da su optuženi svoje radnje preduzimali razumijevajući opšti kontekst dešavanja zbog čega je njihove radnje okarakterisalo kao Ratni zločin protiv civilnog stanovništva, a ne kao Zločine protiv čovječnosti.

262. Pri tome je pravilno utvrdilo sve elemente krivičnog djela Ratni zločin protiv civilnog stanovništva iz člana 142. KZ SFRJ, i to: djelo počinioca mora biti počinjeno suprotno pravilima međunarodnog prava, kršenje mora biti počinjeno u vrijeme rata, oružanog sukoba ili okupacije, djelo počinioca mora biti povezano sa ratom, oružanim sukobom ili okupacijom i počinilac mora narediti ili počiniti djelo, te optužene Duška Vujičića i Duška Maksimovića oglasilo krivim za isto, kako je detaljno opisano

osuđujućim dijelom izreke pobijane presude, te za koje je prvostepeno vijeće detaljno i jasno obrazložilo zašto je utvrdilo da su navedeni elementi dokazani izvan razumne sumnje.

263. Svi ovi elementi razlikuju krivična djela ratnih zločina od krivičnih djela opšteg kriminaliteta, na što je aludirala odbrana optuženog Duška Maksimovića, pokušavajući da ekskulpira optuženog za radnje koje je počinio u „afektu“ zbog ranjavanja brata, a dokazano je da je optuženi prešao u nezakonitu zonu postupanja počinivši ratni zločin protiv civilnog stanovništva sa dokazanim svim bitnim elementima istog. U tom pogledu, Apelaciono vijeće nalazi da su prigovori odbrane optuženog Maksimovića po ovom osnovu usmjereni isključivo ka apsolutnoj ekskulpaciji istog po osnovu bilo kakvog vida odgovornosti za predmetno krivično djelo. Međutim isto, shodno pravilno utvrđenom činjeničnom stanju, te okolnostima koje su optuženog nesumnjivo dovele u inkriminisanu zonu, nije moguće. Suđenje i kažnjavanje ovih djela mora pokazati da se zločini počinjeni za vrijeme rata neće tolerisati i da je krivični postupak odgovarajući način da se zločini razotkriju.

264. Odbrana je žalbom takođe neosnovano osporavala postojanje oružanog sukoba, međutim, prvostepeno vijeće je na osnovu detaljne analize izvedenih subjektivnih i materijalnih dokaza, kao i utvrđenih činjenica iz presuda MKSJ, došlo do zaključka da iako se na području opštine Kotor Varoš odvijao širok i sistematičan napad, u konkretnom slučaju je utvrđen oružani sukob čije egzistiranje ne negira postojanje širokog i sistematičnog napada na području opštine.

265. Žalbeni prigovor odbrane da je prvostepeno vijeće pogrešno utvrdilo odlučne činjenice i pogrešno primijenilo materijalni zakon, Apelaciono vijeće ne nalazi osnovanim, iz razloga što pobijana presuda sadrži dovoljno razloga o odlučnim činjenicama i uzima u obzir sve relevantne dokaze koji su predstavljali osnov za pobijanu odluku, te je na tako pravilno utvrđeno činjenično stanje ispravno primijenilo materijalni zakon. Slijedom navedenog, Apelaciono vijeće nije uvažilo navedene žalbene prigovore odbrane.

266. Štaviše, prvostepeno vijeće je obrazložilo dokazanost optužbe u odnosu na optužene Duška Vujičića i Duška Maksimovića ponaosob i na taj način utvrdilo izvršilačke i diferenciralo saizvršilačke radnje prema njihovom učešću i doprinosu izvršenju krivičnog djela, te imajući istovremeno u vidu da se optuženi Savo Tepić i

Dragoslav Bojić terete po osnovu individualne i komandne odgovornosti, dok su Duško Vujičić, Duško Maksimović, Rade Škorić, Radojko Keverović i Ilija Kurušić optuženi samo po osnovu individualne odgovornosti.

267. Odredba člana 22. KZ SFRJ, glasi: „*Ako više lica, učestvovanjem u radnji izvršenja ili na drugi način, zajednički učine krivično djelo, svako od njih kaznit će se kaznom propisanom za to djelo.*“

268. Prema tome, saizvršilaštvo podrazumijeva učestvovanje više lica, pri čemu svako pojedinačno doprinosi ostvarenju zabranjene posljedice. Opšta pretpostavka za saizvršilaštvo, kao zajedničko izvršenje djela je zajednička odluka o djelu: svaki izvršilac je nosilac odluke o izvršenju djela, svako zajedno sa drugim ostvaruje svoje djelo, ali i sam doprinos je takav da u okviru zajedničke odluke o djelu i podjele uloga, predstavlja bitni dio u procesu plana izvršenja djela. Postojanje dogovora za izvršenje krivičnog djela ne mora biti konkretizovano, ili dato usmenim putem, to mogu predstavljati i konkludentne radnje saizvršilaca. U tom pogledu, pravilno je prvostepeno vijeće utvrdilo da se radi o saizvršilačkim radnjama u tačkama: 1., 4., 5., 6., 8., 10., 11. i 12. osuđujućeg dijela izreke pobijane presude.

269. Takođe, opisane radnje izvršenja protivpravnog zatvaranja i nečovječnog postupanja, kako u optužnici, tako i u izreci pobijane presude, nedvojbeno impliciraju i subjektivni odnos optuženih Duška Vujičića i Duška Maksimovića prema krivičnom djelu. Naime, radnje izvršenja optuženih tokom oružanog sukoba u kojem su nesumnjivo učestvovali, usmjerene su bile protiv nenaoružanih civila koji ni na koji način nisu doprinijeli takvom ponašanju, što je dovelo do kršenja pravila međunarodnog prava.

270. Optuženi Savo Tepić se tereti po osnovu komandne odgovornosti, kao oblika individualne odgovornosti nadređenog, koja je u inkriminisano vrijeme nesporno bila dio međunarodnog humanitarnog prava, međutim nisu dokazani svi elementi iste, a bilo je potrebno dokazati: 1) postojanje odnosa nadređeni-podređeni između nadređenog (optuženog) i počinioca krivičnog djela; 2) da je optuženi znao ili imao razloga da zna da će se počiniti krivično djelo ili da je krivično djelo već počinjeno; i 3) da je optuženi propustio da preduzme neophodne i razumne mjere da spriječi krivično djelo ili kazni počinioca).

271. Istrajavanje tužilaštva na tvrdnji, a u odnosu na komandnu odgovornost, da je iz svih izvedenih dokaza bilo nemoguće izvesti zaključak da optuženi Savo Tepić

nije bio svjestan širokog i sistematičnog napada na području opštine Kotor Varoš kao i da su njegove radnje sastavni dio istog, i prema ocjeni Apelacionog vijeća nije osnovano, iz razloga što nedostaje subjektivni odnos optuženog prema napadu, s tim da nisu dokazani ni bitni elementi komandne odgovornosti, tačnije postojanje *mens rea*, odnosno svijest ili znanje da se njemu podređeni spremaju izvršiti krivično djelo ili da su već izvršili krivično djelo. S tim u vezi, u odnosu na pojedinačne inkriminacije za koje je vijeće oslobodilo od optužbe optužene Duška Vujičića, Duška Maksimovića i Iliju Kurušića, sljedstveno tome oslobodilo je i optuženog Savu Tepića po osnovu komandne odgovornosti. Bitno je u tom pogledu istaći da nadređeni snosi odgovornost „u pogledu“ zločina koje izvrše podređeni, pa on snosi odgovornost jer ih vinovno nije spriječio, ni kaznio, kada je imao mogućnost i pravnu obavezu da to uradi. Zbog toga je krivica nadređenog direktno povezana sa počinjenjem osnovnog krivičnog djela od strane njegovog podređenog, kako je to pravilno utvrdilo i prvostepeno vijeće kada je oslobodivši podređene odgovornosti za inkriminisane radnje, analogno oslobodilo i njihovog nadređenog. U odnosu na preostale inkriminacije prvostepeno vijeće je razmatralo komandnu odgovornost optuženog Tepića za svaku tačku posebno, te i u tom pogledu ovo Vijeće ne nalazi propuste na koje žalbe neosnovano ukazuju.

272. U odnosu na tačku I optužnice prvostepeno vijeće pravilno nalazi da nije opisana radnja izvršenja optuženog Tepića u smislu individualne odgovornosti, te da je nejasno šta mu se stavlja na teret u smislu vidova individualne odgovornosti navedenih u preambuli ove tačke.

273. Ocjenom provedenih dokaza prvostepeno vijeće nije moglo doći do nesumnjivog zaključka da je optuženi Savo Tepić izvršio radnje opisane i u tački II optužnice, odnosno da je odlučio i saglasio se sa zatvaranjem civila. U tom pogledu, pobijana presuda daje adekvatno i pravilno obrazloženje da nije proveden nijedan dokaz koji bi nesumnjivo uputio na to da je optuženi Tepić direktno izdavao naredbe podređenima da hapse civile i da ih zatvore, niti je neko od saslušanih svjedoka kazao da je njega lično ispitivao optuženi Tepić ili neko njemu podređen, niti je vijeće moglo sa sigurnošću utvrditi da je on donosio odluke o njihovom puštanju na slobodu.

274. Za radnje iz tačke III optuženi Savo Tepić se tereti po osnovu komandne odgovornosti, međutim kako je u odnosu na izvršioce krivičnih radnji donesena oslobađajuća presuda za nečovječno postupanje, to je i optuženi Tepić kao njihov nadređeni oslobođen od optužbe. Takođe nije dokazano da je za pojedine radnje

podređenih za koje su oglašeni krivim, optuženi Tepić imao svijest, odnosno znanje, kao bitan element komandne odgovornosti.

275. Slijedom navedenog, Apelaciono vijeće nalazi pravilnom argumentaciju i zaključak prvostepenog vijeća u pogledu komandne odgovornosti optuženog Save Tepića, odnosno da je za svaku pojedinačnu radnju za koju se optuženi tereti po komandnoj odgovornosti bilo potrebno dokazati njegovu svijest i znanje, odnosno sve elemente komandne odgovornosti. Kako se pravilno navodi, izvještavanje je pravilo službe, ali u nedostatku konkretnih dokaza da li ga je zaista bilo za konkretne događaje, a posebno da li je po hijerarhijskoj liniji izvještavanjem optuženi Tepić bio upoznat s ponašanjem i radnjama podređenih milicajaca ili da je na drugi način bio upoznat s tim događajima, prvostepeno vijeće se nije moglo osloniti samo na pravila službe i činjenicu da je optuženi vršio funkciju načelnika stanice da bi na osnovu toga nesumnjivo utvrdilo njegovu svijest i znanje kao element komandne odgovornosti. Stoga, te činjenice bez konkretnih dokaza nisu bile dovoljne za prvostepeno vijeće da bi moglo utvrditi ni blaži oblik njegove svijesti, odnosno da je *mogao znati*.

276. Ovo Vijeće smatra da se mora dokazati više od samo pukog „učešća“ u dešavanjima koja su u konačnici i proizvela određene posljedice koje se imaju inkriminisati, jer sama činjenica da je neko imao neku ulogu u nekom svojstvu, nedovoljna je osnova za nalaz o primarnoj krivičnoj odgovornosti takve vrste kakvu podrazumijeva nalaz da je neko počinio zločin. Takvu je odgovornost primjerenije pripisati onima koji su faktički odgovorni za konkretne krivičnopravne radnje na direktniji i potpuniji način, a ne istu objektivizirati kroz površnu i nedovoljnu konkretizaciju radnji učinjenja optuženog po određenom svojstvu.

277. Stoga, Apelaciono vijeće nalazi da je prvostepeno vijeće radnje optuženih u osuđujućem dijelu pravilno ocijenio i u pogledu pravne kvalifikacije, te da je tome prethodila pravilna ocjena provedenih dokaza i pravilno utvrđenje postojanja svih bitnih obilježja navedenog krivičnog djela, te je i u oslobađajućem dijelu pravilno utvrdilo da nisu dokazani van razumne sumnje pojedini bitni elementi krivičnog djela koje im se stavlja na teret, što ukazuje da žalbeni navodi tužilaštva i branilaca nisu osnovano ukazali na povredu krivičnog zakona.

VI. ODLUKA O KRIVIČNOPRAVNOJ SANKCIJI

A. STANDARDI ODLUČIVANJA PO ŽALBI

278. Žalba na odluku o kazni može se ulagati po dva različita osnova, kako to predviđa član 300. ZKP BiH. Žalba na odluku o kazni može se, prije svega, uložiti na osnovu toga da pretresno vijeće nije primijenilo relevantne zakonske odredbe prilikom odmjeravanja kazne. Međutim, Apelaciono vijeće neće preinačiti odluku o kazni samo zbog toga što pretresno vijeće nije primijenilo sve relevantne zakonske odredbe, već će Apelaciono vijeće preispitati odluku o kazni samo ako podnosilac žalbe pokaže da je propust da se primijene sve relevantne zakonske odredbe doveo do nepravilne presude. Ako Apelaciono vijeće smatra da je došlo do nepravilne presude ono će utvrditi odgovarajuću kaznu na osnovu činjeničnog stanja utvrđenog od strane pretresnog vijeća i pravilno primijenjenog zakona.

279. S druge strane, podnosilac žalbe može osporavati odluku o kazni zbog toga što je pretresno vijeće neprimjereno iskoristilo svoje diskreciono pravo prilikom utvrđivanja odgovarajuće kazne. Apelaciono vijeće naglašava da pretresno vijeće ima široko diskreciono pravo u utvrđivanju odgovarajuće kazne, pošto je pretresno vijeće u poziciji da najbolje može odmjeriti i ocijeniti dokaze izvedene na glavnom pretresu. Shodno tome, Apelaciono vijeće neće remetiti analizu pretresnog vijeća o otežavajućim i olakšavajućim okolnostima, kao ni težinu koja je data tim okolnostima, osim ako podnosilac žalbe ne pokaže da je pretresno vijeće zloupotrijebilo svoje široko diskreciono pravo.

280. Naime, podnosilac žalbe mora pokazati da je pretresno vijeće dalo težinu nebitnim i irelevantnim pitanjima, da nije dalo težinu ili dovoljno težine relevantnim pitanjima, da je napravilo očiglednu grešku u odnosu na činjenice na koje je primijenilo svoje diskreciono pravo ili da je odluka pretresnog vijeća bila u tolikoj mjeri neopravdana, ili jednostavno nepravedna, da Apelaciono vijeće može izvesti zaključak da pretresno vijeće nije koristilo svoje diskreciono pravo na primjeren način.

281. Apelaciono vijeće uzima u obzir da pretresno vijeće nije obavezno da posebno obrazlaže svaku otežavajuću i olakšavajuću okolnost. Ako je Apelaciono vijeće uvjerenom da je pretresno vijeće razmatralo te okolnosti, ono neće izvesti zaključak da je pretresno vijeće zloupotrijebilo svoje diskreciono pravo prilikom utvrđivanja odgovarajuće kazne.

B. ŽALBENI NAVODI

282. U žalbi **tužilaštva** se prije svega navodi da su optuženi Duško Vujičić i Duško Maksimović oglaseni krivim što su kršeći pravila međunarodnog prava sami ili sa drugim licima protuzakonito zatvarali i nečovječno postupali prema nesrpskom civilnom stanovništvu opštine Kotor Varoš. Tako, optuženog Duška Vujičića, Sud osuđuje na kaznu zatvora u trajanju od 6 (šest) godina, a optuženog Duška Maksimovića na kaznu zatvora u trajanju od 1 (jedne) godine i 6 (šest) mjeseci.

283. Tužilaštvo smatra da je Sud nepravilno primijenio odredbe KZ SFRJ o svrsi kažnjavanja u odnosu na oba optužena, pa je prilikom odmjeravanja kazne u presudi zanemario svrhu kažnjavanja predviđenu članom 33. KZ SFRJ i članom 5. stav 2. istog zakona, koji uopšte ne uzima u obzir kada izriče kazne. S tim u vezi, tužilaštvo navodi da je iz paragrafa od 544. do 546. presude vidljivo da Sud uopšte ne uzima u obzir član 5. stav 2. KZ SFRJ i ne navodi šta je svrha kažnjavanja, niti koja je svrha postignuta ovim ublaženim kaznama.

284. Nadalje, tužilaštvo u vezi sa optuženim Duškom Vujičićem ukazuje na nedovoljno cijenjene utvrđene otežavajuće okolnosti, te davanje prevelikog značaja olakšavajućoj okolnosti u odnosu na ovog optuženog, te navodi dio paragrafa 544. presude, gdje Sud navodi otežavajuće okolnosti, a i za koja krivična djela je optuženi osuđen. Zatim, navodi koje su to okolnosti cijenjene na strani optuženog Duška Vujičića, kao što su pobude iz kojih je djelo učinjeno, držanje optuženog nakon učinjenog krivičnog djela, te tip žrtava, pa napominje kako je Sud precijenio jedinu olakšavajuću okolnost, odnosno to da je optuženi spasio život jednom zatvoreniku.

285. Što se tiče optuženog Duška Maksimovića, tužilaštvo ističe kako Sud pogrešno zaključuje da na njegovoj strani ne postoje otežavajuće okolnosti. Takođe, navodi otežavajuće okolnosti za koje smatra da postoje, odnosno pobude iz kojih je djelo učinjeno, brojnost radnji za koje je osuđen, okolnosti pod kojim je djelo učinjeno, lične prilike optuženog, držanje optuženog nakon učinjenog krivičnog djela, kao i tip žrtava. Pored navedenog, prema mišljenju tužioca, pogrešno su cijenjene utvrđene olakšavajuće okolnosti, za koje prvostepeno vijeće smatra da su osobito olakšavajuće i po tom osnovu pogrešno je ublažavanje kazne zatvora ispod zakonskog minimuma za ovog optuženog. Tužilaštvo navodi koje je olakšavajuće okolnosti cijenio Sud u odnosu

na optuženog Duška Maksimovića, a navodi i koje su to okolnosti koje pogrešno cijeni, poput kriminalne količine, činjenice da je većinu protupravnih radnji počinio nakon što mu je brat ranjen, tj. iz osвете, činjenicu kako je pomagao ljudima druge nacionalnosti u inkriminisano vrijeme, te njegovo zdravstveno stanje.

286. **Odbrana optuženog Duška Vujičića** u žalbi ističe da ni tu nije pravilno i potpuno utvrđeno činjenično stanje, jer je Sud cijenio brojne otežavajuće okolnosti, ali od olakšavajućih okolnosti samo činjenicu da je spasio život jednom zatvoreniku. Naime, branilac smatra da Sud nije cijenio olakšavajuće okolnosti, i to da je optuženi Duško Vujičić imao 22 godine u inkriminisanom periodu, da je prošlo 30 godina od tada, da nije dolazio u sukob sa zakonom osim odgovornosti za narušavanje javnog saobraćaja, kada je 11.06.1995. godine osuđen na jednu godinu zatvora i uslovno na tri godine, a koja je kazna morala biti brisana, da je optuženi porodičan čovjek, otac dvoje djece, da je pretrpio životnu tragediju, odnosno pogibiju oca.

287. Odbrana nadalje navodi da je Sud optuženom Dušku Vujičiću prilikom odmjeravanja kazne uzeo u obzir samo otežavajuće okolnosti, a nije cijenio nijednu olakšavajuću okolnost, koje su prethodno navedene, te da je uz njih optuženi imao korektno držanje i ponašanje, odazivao se na pozive Suda, iskazujući poštovanje prema istom, kao i prema tužilaštvu i oštećenim. Kako se dalje navodi, optuženi je takođe u toku postupka imao određene mjere zabrane, koje su ga sprečavale da ode van Bosne i Hercegovine, a koje je poštovao, a njima se, prema mišljenju branioca, već na neki način postigla i svrha specijalne prevencije. Odbrana na kraju ističe da sve olakšavajuće okolnosti ukazuju da se u konkretnom slučaju i blažom kaznom mogla postići svrha kažnjavanja u pogledu specijalne i generalne prevencije.

288. Na krivičnopravnu sankciju žalbu je izjavila i **odbrana optuženog Duška Maksimovića**, te u istoj navodi da smatra da je kazna zatvora u trajanju od jedne godine i šest mjeseci, koja je izrečena optuženom, previsoko odmjerena. U tom pogledu ističe da bi ciljevi specijalne i generalne prevencije bili postignuti i da je cijenjen niz olakšavajućih okolnosti i da je kazna optuženom bila manja, ali Sud ne cijeni činjenice da je optuženi porodičan čovjek i otac dvoje punoljetne djece, nezaposlen i slabog imovnog stanja. Odbrana ističe da je pravilno utvrđeno pobijanom presudom da na strani optuženog Duška Maksimovića nema otežavajućih okolnosti.

C. ODLUKA APELACIONOG VIJEĆA

289. Nasuprot istaknutim žalbenim prigovorima, Apelaciono vijeće nalazi pravilnom i potpunom argumentaciju iz pobijane presude koja se odnosi na način utvrđivanja i visinu krivičnopravne sankcije optuženim u ovom krivičnom postupku.

290. Razmatrajući odluku o krivičnopravnoj sankciji u okviru žalbenih navoda, ovo Vijeće je utvrdilo da je prvostepeno vijeće razmotrilo sve okolnosti konkretnog slučaja, kao i sve olakšavajuće i otežavajuće okolnosti, te imalo u vidu sve subjektivne i objektivne faktore koji se odnose na krivično djelo i njegovog počinioca.

291. U tom pogledu je prvostepeno vijeće razmotrilo i u presudi obrazložilo stepen krivične odgovornosti optuženih, motiv za izvršenje krivičnog djela, jačinu ugrožavanja, odnosno, povrede zaštićenog dobra, okolnosti pod kojima je djelo počinjeno, te raniji život učinitelja, njihove osobne prilike i držanje nakon učinjenog djela, kao i druge okolnosti vezane za ličnost počinilaca.

292. Shodno navedenom, prvostepeno vijeće je u odnosu na optuženog Duška Vujičića kao otežavajuće okolnosti cijenilo kriminalnu količinu, odnosno brojnost protivpravnih radnji i oštećenih, među kojima su bile žene, maloljetnik i djeca, zatim upornost u izvršenju krivičnog djela, iskazanu bezobzirnost i bezosjećajnost prema oštećenima, dok je kao olakšavajuću okolnost vijeće cijenilo činjenicu da je spasio život zatvoreniku Milanu Grgiću.

293. Prema ocjeni ovog Vijeća kada se vrši komparacija kazne ovog optuženog sa saoptuženim Maksimovićem, s obzirom na brojnost krivičnopravnih radnji i način izvršenja istih i kroz faktore bitne za utvrđivanje visine krivičnopravne sankcije i distinkciju između optuženih, postoji jasna razlika s obzirom da je optuženi Maksimović svoje radnje izvršio u jednom danu, pod utjecajem emocija zbog ranjavanja brata, dok je optuženi Vujičić kontinuirano vršio protivpravne radnje. Stoga, Apelaciono vijeće smatra da kazna optuženom Vujičiću nije prestrogo odmjerena, kako to tvrdi odbrana, te da je prvostepeno vijeće cijenilo sve okolnosti konkretnog slučaja koje su od odlučnog značaja za pravilno odmjeravanje sankcije.

294. U odnosu na optuženog Duška Maksimovića vijeće je prilikom odmjeravanja kazne kao olakšavajuće okolnosti cijenilo kriminalnu količinu, okolnosti u kojima je izvršio krivično djelo, odnosno činjenicu da je većinu protivpravnih radnji preduzeo dana 25.06.1992. godine nakon što mu je teško ranjen brat Zoran Maksimović, činjenicu

da je u inkriminisanom periodu pomagao ljudima druge nacionalnosti, što je osim svjedoka odbrane, Admira Zaimovića, potvrđeno i od strane mnogih svjedoka optužbe, te njegovo zdravstveno stanje. Otežavajućih okolnosti na strani optuženog Maksimovića prvostepeno vijeće opravdano nije našlo. Stoga je prvostepeno vijeće cijenilo sve olakšavajuće okolnosti pojedinačno i u međusobnoj povezanosti, te izvelo pravilan zaključak da iste predstavljaju osobito olakšavajuće okolnosti koje ukazuju da se svrha kažnjavanja može postići ublaženom kaznom, odnosno kaznom ispod zakonom propisanog minimuma.

295. Iz navedenog jasno proizilazi da je prvostepeno vijeće cijenilo sve okolnosti na strani optuženog Maksimovića na pravilan način, te da im je dalo i poseban značaj, što je opredijelilo prvostepeno vijeće da kaznu ublaži ispod zakonom propisane granice. Stoga, Apelaciono vijeće izrečenu kaznu nalazi adekvatnom i primjerenom, a žalbene prigovore odbrane neosnovanim.

296. Dakle, prema ocjeni Apelacionog vijeća sve okolnosti na strani optuženih, a koje utiču na visinu kazne, su pravilno ocijenjene od strane prvostepenog vijeća, koje je ispravno iskoristilo svoje diskreciono pravo kod valoriziranja istih, zaključujući da okolnosti koje su uzete u razmatranje u svojoj ukupnosti opravdavaju izrečenu kaznu zatvora u trajanju od šest godina optuženom Dušku Vujičiću i jednu godinu i šest mjeseci optuženom Dušku Maksimoviću.

297. Istina, u obrazloženju pobijane presude u dijelu koji se odnosi na krivičnopravnu sankciju prvostepeno vijeće ne navodi pojedine lične okolnosti na koje žalbe branilaca ukazuju, kao što je npr. porodično stanje, međutim te okolnosti su navedene u ličnim podacima, te su sastavni dio spisa predmeta i prvostepeno vijeće je imalo sve navedeno u vidu prilikom utvrđivanja činjeničnog stanja, pa iako je iste trebalo ponoviti i u relevantnom dijelu presude koji se odnosi na krivičnopravnu sankciju i izvršiti njihovu detaljniju analizu, navedeni propust nije odlučujući za donošenje odluke, s obzirom da navedene subjektivne okolnosti ne mogu imati presudan značaj u odnosu na druge objektivne okolnosti koje su detaljno obrazložene u pobijanoj presudi.

298. Stoga, navedeni propust prvostepenog vijeća nije od takvog značaja da bi uticao na visinu izrečenih kazni zatvora, s obzirom da Apelaciono vijeće smatra da su iste pravilno odmjerene i da blaže kažnjavanje optuženih ne bi bilo svrsishodno, niti bi bilo adekvatno spram objektivnih okolnosti koje se ogledaju u vrsti i prirodi krivičnog djela,

broju radnji izvršenja, broju oštećenih, kontinuiranom vršenju protivpravnih radnji i drugim utvrđenim okolnostima konkretnog slučaja.

299. Cijeneći sve naprijed navedeno, Apelaciono vijeće zaključuje da se sa izrečenim kaznama može postići svrha kažnjavanja, odnosno ciljevi opće i specijalne prevencije. Shodno tome, ni žalba tužilaštva, koja ukazuje na neadekvatno odmjeravanje kazni, nije osnovana, a posebno bi bilo bespredmetno analizirati potencijalnu visinu kazni da je u konkretnom slučaju primijenjen KZ BiH, s obzirom da je prvostepeno vijeće optužene oglasilo krivim za krivično djelo koje u ovom spektru krivičnih djela predstavlja blaže krivično djelo od prvobitno postavljenog optužnicom.

300. Iz naprijed navedenih razloga, a u pogledu izrečenih krivičnih sankcija, Apelaciono vijeće je odbilo žalbu tužilaštva, kao i žalbe branilaca optuženih Duška Vujičića i Duška Maksimovića, kao neosnovane.

301. Slijedom navedenog, Apelaciono vijeće je u cijelosti odbilo izjavljene žalbe tužilaštva i odbrana, kao neosnovane, te na osnovu člana 310. stav 1. u vezi sa članom 313. ZKP BiH, donijelo odluku kao u izreci presude.

ZAPISNIČAR

Pravna savjetnica

Neira Tatlić

PREDSJEDNIK VIJEĆA

SUDIJA

Redžib Begić

POUKA O PRAVNOM LIJEKU: Protiv ove presude žalba nije dozvoljena.